

Valstybinio audito ataskaita

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS 2014 METŲ
VALSTYBĖS KONSOLIDUOTŲJŲ
FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO
ATASKAITŲ RINKINIŲ IR VALSTYBĖS
BIUDŽETO VYKDYMO VERTINIMO

2015 m. rugsėjo 30 d. Nr. FA-P-60-11-33-1

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

<u>SANTRAUKA</u>	<u>3</u>
<u>IŽANGA</u>	<u>5</u>
<u>AUDITO APIMTIS IR METODAI</u>	<u>6</u>
<u>I DALIS. REKOMENDACIJOS</u>	<u>8</u>
<u>II DALIS. VALSTYBĖS KONSOLIDUOTŲJŲ ATASKAITŲ RINKINIŲ VERTINIMAS</u>	<u>9</u>
<u>1. Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio teisingumas ir išsamumas</u>	<u>11</u>
<u>2. Valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio teisingumas ir išsamumas</u>	<u>17</u>
<u>III DALIS. VALSTYBĖS BIUDŽETO VYKDYMO VERTINIMAS</u>	<u>22</u>
<u>1. Valstybės biudžeto pajamos</u>	<u>22</u>
1.1. Pajamų surinkimas	22
1.2. Biudžetinių įstaigų pajamų įmokos	24
<u>2. Valstybės biudžeto išlaidos</u>	<u>28</u>
2.1. Valstybės biudžeto asignavimų naudojimo pažeidimai	29
2.2. Valstybės kapitalo investicijos	31
2.3. Išlaidos, apmokėtos tiesiogiai iš skolintų lėšų	33
2.4. Atsiskaitymas už programų vykdymą	36
<u>PRIEDAI</u>	<u>39</u>

SANTRAUKA

Vadovaudamiesi teisės aktais atlikome 2014 metų valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, kurį sudaro valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų ir valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai, auditą.

2014 metų valstybės biudžeto pajamų surinkimo planas įvykdytas 96,5 proc. – į valstybės biudžetą gauta 25 233 mln. Lt pajamų. Valstybės biudžeto pajamų (be Europos Sąjungos (toliau – ES) ir kitos tarptautinės finansinės paramos) planas įvykdytas, tačiau ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos gauta 961,4 mln. Lt mažiau nei planuota. Iš pagrindinių mokestinių pajamų akcizų ir pelno mokesčio surinkta 170 mln. Lt daugiau nei planuota. Nedaug atsiliko gyventojų pajamų mokesčio surinkimas, tačiau treči metai iš eilės neįvykdytas pridėtinės vertės mokesčio planas (2014 m. negauta 321 mln. Lt).

2014 m. valstybės biudžetas galėjo gauti apie 124 mln. Lt daugiau pajamų iš dividendų, jei Vyriausybė nebūtų pasinaudojusi teise nustatyti mažesnę kai kurioms bendrovėms nustatytą dividendams išmokėti skirtą pelno dalį, ir 0,9 mln. Lt dividendų, jei Žemės ūkio ministerija, atstovaudama valstybės interesams, būtų užtikrinusi, kad į valstybės biudžetą laiku būtų pervesta valstybei priklausanti dividendų suma.

Jau treči metai nustatome, kai biudžetinės įstaigos nesilaiko teisės aktuose nustatyto lėšų naudojimo eiliškumo ir programų išlaidas apmoka pirmiausia ne biudžetinių įstaigų pajamų įmokomis, o valstybės biudžeto asignavimais. Šis pažeidimas reikšmingas, nes yra labai paplitęs. 2014 metais iš 20 patikrintų asignavimų valdytojų 17-oje nustatėme pažeidimus, dėl jų 2,5 mln. Lt buvo sumažintos valstybės biudžeto pajamos, kurios galėjo būti naudojamos bendroms biudžeto reikmėms. Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų administravimo procesas sudėtingas, o teisės aktų nuostatos dėl pajamų įmokų yra neaiškios, sunkiai pritaikomos praktikoje metų pabaigoje, todėl būtini sprendimai šioje srityje.

2014 m. panaudota 25 680,2 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų, t. y. 93,6 proc. patikslintų asignavimų ir 447,2 mln. Lt daugiau, palyginti su gautomis pajamomis. Valstybės institucijose ir įstaigose įvertinę valstybės biudžeto asignavimų naudojimo teisėtumą nustatėme, kad 233,2 mln. Lt (0,9 proc. visų panaudotų valstybės biudžeto asignavimų) buvo panaudota pažeidžiant lėšų skyrimą ir naudojimą, viešuosius pirkimus, valstybės kapitalo investicijas, darbo užmokesčio bei kitų išmokų mokėjimą reglamentuojančius teisės aktus. Palyginti su 2013 metais, pažeidimų dalis nuo panaudotų valstybės biudžeto asignavimų yra 0,6 proc. punktu didesnė.

Jau keletą metų nustatome, kad, pažeidžiant teisės aktus, dalis valstybės biudžeto išlaidų yra neperskirstoma per valstybės biudžetą, o apmokama iš skolintų lėšų. 2014 m. tiesiogiai iš skolintų lėšų buvo apmokėta 72,9 mln. Lt valstybės išlaidų (0,3 proc. visų panaudotų valstybės biudžeto asignavimų). Tokių išlaidų mastas kasmet auga (nuo 26,1 mln. Lt 2012 m. iki 234 mln. Lt 2015 m.), dalis jau biudžeto rengimo metu žinomų būsimų išlaidų neįtraukiama į planuojamus asignavimus, o tai rodo planavimo skaidrumo trūkumą ir yra grėsmė fiskalinei drausmei. Nepaisant to, kad nuo 2015 metų teisės aktai leidžia daryti išlaidas tiesiogiai iš skolintų lėšų, neįtraukiant jų į asignavimus, manome, kad tai neprisideda prie biudžetinės drausmės.

2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais parengtas pagal teisės aktų reikalavimus ir atitinka duomenis, iš kurių jis sudarytas, išskyrus tai, kad, kaip ir praėjusiais metais, negalime patvirtinti, kad 69,6 proc. (17 560,6 mln. Lt) valstybės biudžeto

pajamų atskleista laikantis pajamų ekonominės klasifikacijos. Šio rinkinio aiškinamajame rašte nepateikti duomenys apie visų mokesčių permokas, valstybės biudžeto išlaidas, patirtas apmokant pripažintas netinkamomis finansuoti ES fondų ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas, kurių 2014 m. buvo panaudota 13,5 mln. Lt, neišsamūs ir nepalyginami ES fondų ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų likučiai laikotarpio pradžioje ir pabaigoje.

Pateikta informacija apie asignavimų valdytojų vykdomoms programoms skirtų asignavimų nepanaudojimo priežastis nėra aiški ir išsami, neparodo tikrojo asignavimų panaudojimo rezultato, nes pateikiamos tik nedidelės dalies asignavimų valdytojų ir dalies jų vykdytų programų asignavimų nepanaudojimo priežastys. Be to, kai kuriais atvejais pateikiamas tik programos dalies vykdymas. Nuo 2011 metų informacija apie vykdytų programų rezultatus, vertinimo kriterijų įgyvendinimą ar metinių strateginių tikslų pasiekimo rezultatus kartu su biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniu Seimui neteikiama. Informacija apie biudžeto vykdymą turi būti aiški ir vieša, todėl svarbu rasti tinkamą valstybės biudžeto asignavimų valdytojų atsiskaitymo Seimui ir visuomenei už metinių strateginių tikslų pasiekimo rezultatus formą.

Turtas, nurodytas valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje, 2014 m. pabaigoje sudarė 155 867,8 mln. Lt. Nustatėme reikšmingų 2014 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio duomenų iškraipymų, sumų, kurių teisingumo negalime patvirtinti. Šio rinkinio informacija dar nėra tokia, kad būtų aiškiai suprantama ir naudinga visuomenei.

IŽANGA

Vykdydami Lietuvos Respublikos Konstitucijos 134 straipsnio, Seimo statuto¹, Valstybės kontrolės įstatymo² ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo³ nuostatas atlikome:

- 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio valstybinį finansinį auditą;
- 2014 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio valstybinį finansinį auditą;
- 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo teisėtumo auditą.

Audito tikslai:

- pareikšti nuomones, ar 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys ir 2014 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys parengti pagal teisės aktų reikalavimus, nustatančius jų sudarymą, ar jų duomenys tikri ir teisingi;
- pareikšti nuomonę, ar 2014 metų valstybės biudžetas vykdytas vadovaujantis teisės aktais;
- atskleisti valstybės finansų valdymo ir kontrolės problemas, pateikti įvertinimą, ar, vykdant 2014 metų valstybės biudžetą, Seimo paskirti asignavimai panaudoti programose nustatytiems tikslams, ekonomiškiausiu ir efektyviausiu būdu;
- pateikti pasiūlymus, kurie padėtų tobulinti valstybės biudžeto apskaitos ir atskaitingumo sistemą, stiprinti viešojo sektoriaus subjektų atskaitingumą, skatinti pateikiamos informacijos apie valstybės biudžeto asignavimų naudojimą viešumą ir skaidrumą.

Valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinį, apimantį valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį ir valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį, rengia Finansų ministerija. Pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą⁴ ir Seimo statutą⁵, ministerija šiuos rinkinius turi pateikti iki 2015 m. liepos 31 dienos Valstybės kontrolei, o iki spalio 1 dienos – Vyriausybei, kuri, pritarusi rinkiniams, iki spalio 10 dienos juos pateikia Seimui.

Ataskaitos I dalyje apžvelgtas ataskaitoje „Dėl Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimo“ pateiktų rekomendacijų įgyvendinimas ir, atsižvelgiant į šio audito rezultatus, pateiktos mūsų rekomendacijos Finansų ministerijai.

Ataskaitos II dalyje pateiktas 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkinių teisingumo ir išsamumo vertinimas, o III dalyje – valstybės biudžeto vykdymo vertinimas.

Valstybinio audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl 2014 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenų ir valstybės biudžeto vykdymo pareiškia valstybinio audito išvadoje.

¹ Lietuvos Respublikos Seimo statutas, 1994-02-17 Nr. I-399 (su vėlesniais pakeitimais), 225 str. 2 d.

² Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymas, 1995-05-30 Nr. I-907 (su vėlesniais pakeitimais), 9 str. 3 d. 1 p.

³ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su vėlesniais pakeitimais), 30 str. 2 d. 1 p. ir 3 d.

⁴ Ten pat, 32 str. 3 d., 8 d. ir 9 d.

⁵ Lietuvos Respublikos Seimo statutas, 1994-02-17 Nr. I-399 (su vėlesniais pakeitimais), 225 str. 1 d. 1 p.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus⁶, Tarptautinius audito standartus⁷ ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁸, siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad konsoliduotosiose finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o valstybės biudžetas vykdytas laikantis teisės aktų. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl audito apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Valstybinio audito metu vertinome (audito apimtis):

- valstybės biudžeto vykdymo rezultatus – gautas pajamas (25 233,0 mln. Lt) ir panaudotus asignavimus (25 680,2 mln. Lt);
- 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų (formos Nr. 1–13 ir Nr. 1SL) atitiktį teisės aktų reikalavimams ir jų duomenų teisingumą;
- 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte pateiktų duomenų apie valstybės biudžeto vykdymą atskleidimą;
- valstybės turtą 2014 m. gruodžio 31 d. – 155 867,8 mln. Lt;
- 2014 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų (Finansinės būklės ataskaitos, Veiklos rezultatų ataskaitos, Grynojo turto pokyčių ataskaitos, Pinigų srautų ataskaitos ir Aiškinamojo rašto) atitiktį teisės aktų reikalavimams ir jų duomenų teisingumą;
- rezultatus finansinių (teisėtumo) auditų, kurių metu buvo vertinamas ataskaitų rinkinių teisingumas, o efektyvumo, ekonomiškumo, rezultatyvumo ir teisėtumo požiūriu – valstybės biudžeto asignavimų naudojimas;
- Seimo ir Valstybės kontrolės ankstesnių auditų metu teiktų rekomendacijų įgyvendinimą.

Siekdama gauti pakankamą užtikrinimą dėl minėtų ataskaitų rinkinių teisingumo ir 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo teisėtumo, Valstybės kontrolė suplanavo ir atliko 20-ies valstybės institucijų (įstaigų), Valstybės išdo ir Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo finansinius (teisėtumo) auditus, 13-os valstybinių mokslinių tyrimų institutų valstybės ilgalaikio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo auditą, vieną valstybės biudžeto lėšų (skirtų viešajai įstaigai „Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą disponavimo fondas“) naudojimo teisėtumo auditą, audito procedūras savivaldybėse, kitose įstaigose, kurių duomenys konsoliduoti į valstybės ataskaitų rinkinius, bei Finansų ministerijoje, kuri atsakinga už šių rinkinių parengimą.

Atlikę finansinius (teisėtumo) auditus, išskyrus auditus Valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau – VMI) mokesčių fonde ir Valstybės išde, pareiškėme tris nuomones:

- dėl 2014 metų konsoliduotųjų (nekonsoliduotųjų) finansinių ataskaitų rinkinių;
- dėl 2014 metų konsoliduotųjų (nekonsoliduotųjų) biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių;

⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 „Dėl Valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“ (2012-06-28 įsakymo Nr. V-171 redakcija su vėlesniais pakeitimais).

⁷ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti Tarptautiniai audito standartai (Lietuvos audito rūmų išversti į lietuvių kalbą, <http://lar.lt/www/new/page.php?326>).

⁸ Finansinio audito (1000 – 1810 TAAIS) ir atitikties audito (4000, 4200 TAAIS) standartai (<http://www.vkontrolė.lt/page.aspx?id=350>).

- dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams per 2014 metus.

Pareiškėme nuomones dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo 2014 metų finansinių ataskaitų rinkinio ir 2014 metų mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos teisingumo, dėl Valstybės išdo 2014 metų finansinių ataskaitų rinkinio ir dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams per 2014 metus.

Atkreipiame dėmesį, kad kai kurių ministerijų audituotus konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinius sudarė skirtingo dydžio subjektų grupės:

- konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinius sudarė ministerijų ir joms pavaldžių biudžetinių įstaigų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai;
- konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinius sudarė ministerijų, joms pavaldžių biudžetinių įstaigų ir ministrų valdymo srities asignavimų valdytojų finansinių ataskaitų rinkiniai.

Dėl šios priežasties finansinių ataskaitų rinkinių auditų apimtis yra platesnė (apima daugiau asignavimų valdytojų ataskaitų rinkinių), negu biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių auditų apimtis.

Valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis, taip pat 2014 metų valstybės biudžeto vykdymą vertinome atsižvelgdami į:

- Lietuvos Respublikos 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą⁹ (toliau – 2014 metų rodiklių įstatymas);
- Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymą¹⁰;
- Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymą¹¹;
- Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą;
- Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisykles¹²;
- Vykdyto ataskaitų rinkinių sudarymo taisykles¹³;
- Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus (toliau – VSAFAS);
- kitus valstybės biudžeto sudarymą ir vykdymą, valstybės skolą, viešojo sektoriaus subjektų grupės konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ir konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių sudarymą reglamentuojančius teisės aktus.

⁹ Lietuvos Respublikos 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2013-12-12 Nr. XII-659 (su vėlesniais pakeitimais).

¹⁰ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais).

¹¹ Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymas, 1996-08-22 Nr. I-1508 (su vėlesniais pakeitimais).

¹² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

¹³ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010-01-29 įsakymas Nr. 1K-022 „Dėl vykdymo ataskaitų“ (su vėlesniais pakeitimais).

I DALIS. REKOMENDACIJOS

Valstybės kontrolė 2014 metais pateikė rekomendacijas¹⁴ Finansų ministerijai. Seimas¹⁵ pasiūlė Finansų ministerijai įgyvendinti šias rekomendacijas ir informuoti apie priimtus sprendimus. Finansų ministerija apie rekomendacijų įgyvendinimą informavo¹⁶ Seimą, Vyriausybės kanceliariją ir Valstybės kontrolę. Visas rekomendacijas Finansų ministerija įgyvendino, išskyrus vieną – dėl teisės aktų reikalavimo praktinio taikymo: pirmiausia naudoti ne valstybės biudžeto asignavimus, o biudžetinių įstaigų pajamas. Ši rekomendacija iki šiol neįgyvendinta ir yra aktuali. Detali informacija apie ankstesnių auditų metu teiktas rekomendacijas ir jų įgyvendinimą pateikta 1 priede. Atsižvelgdami į šio audito rezultatus, rekomenduojame:

Finansų ministerijai:

1. Imtis priemonių, kad būtų panaikintos sąlygos, leidžiančios nevienodai taikyti Biudžeto sandaros įstatymo nuostatas dėl biudžetinių įstaigų pajamų įmokų panaudojimo eiliškumo, ir supaprastinti su tuo susijusį jų administravimo mechanizmą (III dalies 1.2 poskyris).
2. Siekiant, kad valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys būtų išsamus ir naudingas vartotojams, aiškinamajame rašte pateikti kuo daugiau vartotojams aktualios informacijos (II dalies 1 skyrius).
3. Siekiant biudžeto vykdymo viešumo, asignavimų valdytojų vykdomų programų pasiektų rezultatų aiškaus ir viešo atskleidimo, įskaitant asignavimų nepanaudojimo priežastis, rasti tinkamą valstybės biudžeto asignavimų valdytojų atsiskaitymo Seimui ir visuomenei už metinių strateginių tikslų pasiekimo rezultatus formą (III dalies 2.4 poskyris).

¹⁴ Valstybinio audito ataskaita „Dėl Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimo“ 2014-09-30, Nr. FA-P-60-13-51.

¹⁵ Lietuvos Respublikos Seimo 2014-11-20 nutarimas Nr. XII-1350 „Dėl Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio patvirtinimo“, 3 str.

¹⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2015-06-05 raštas Nr. ((27.3-01)-5K-1425977)-6K-15042307 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. lapkričio 20 d. nutarimo Nr. XII-1350 „Dėl Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio patvirtinimo“.

II DALIS. VALSTYBĖS KONSOLIDUOTŲJŲ ATASKAITŲ RINKINIŲ VERTINIMAS

Valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinį sudaro valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys ir valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys.

Pažymėtina, kad valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio ir valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio rengimo procesai yra skirtingi – skiriasi ne tik duomenų šaltiniai, kurių pagrindu rengiami minėti ataskaitų rinkiniai, bet ir rinkinių rengimo laikotarpis bei teikimo Vyriausybei tvarka.

Finansų ministerija, siekdama Vyriausybei ir Seimui pateikti kuo tikslesnius valstybės ataskaitų rinkinius, kaip ir praėjusiais metais ataskaitas rengė patobulinta tvarka – ėmėsi priemonių taisyti klaidas ir netikslumus visų lygių ataskaitose:

- Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme¹⁷ numatyta, kad valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį Finansų ministerija Vyriausybei turi pateikti iki kovo 15 dienos, o Valstybės kontrolei šis rinkinys kartu su valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniu teikiamas iki liepos 31 dienos. Ministerija, siekdama ištaisyti pastebėtus netikslumus, parengtą 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį (jam pritarta Vyriausybės pasitarime¹⁸) Valstybės kontrolei pateikė anksčiau nustatyto termino – balandžio 1 dieną. Visi audito metu teikti netikslumai ir klaidos buvo ištaisyti ir 2015 m. liepos 10 dieną pateiktas patikslintas rinkinys.
- Ministerija numatė galimybę asignavimų valdytojams, atsižvelgiant į Valstybės kontrolės finansinių (teisėtumo) auditų metu teiktus pastebėjimus, tikslinti parengtus 2014 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinius, kuriais remiantis parengtas 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys. Šiuos pataisymus leista atlikti iki gegužės 25 dienos, t. y. anksčiau nei asignavimų valdytojams nustatytas rinkinių pateikimo Valstybės kontrolei terminas – gegužės 31 d.¹⁹ Tai lėmė geresnius auditorių vertinimus – Valstybės kontrolės išvadose dėl žemesniojo lygio konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių visais atvejais pareikštos besąlyginės nuomonės (plačiau II d. 1 skyriuje).
- Valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys rengiamas konsolidavus žemesniojo konsolidavimo lygio viešojo sektoriaus subjektų finansines ataskaitas, kurias subjektai turi parengti ir Valstybės kontrolei pateikti iki gegužės 31 dienos. Po šio termino viešojo sektoriaus subjektų finansinės ataskaitos negali būti keičiamos. Ministerija, siekdama parengti kuo teisingesnį 2014 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį, patvirtintame 2014 metų konsolidavimo kalendoriuje²⁰ numatė šio rinkinio tikslinimo etapą – per liepos mėnesį (iki

¹⁷ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su vėlesniais pakeitimais), 32 str. 5 d.

¹⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015-03-25 pasitarimo protokolai Nr.15.

¹⁹ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su vėlesniais pakeitimais), 32 str. 3 d.

²⁰ Patvirtintas Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014-12-31 įsakymu Nr. 1K-504 „Dėl 2014 metų konsolidavimo kalendoriaus patvirtinimo“.

galutinio rinkinio pateikimo Valstybės kontrolei termino). Pagal valstybinių finansinių (teisėtumo) auditų rezultatus ministerija konsolidavimo įrašais taisė audituotų subjektų finansinėse ataskaitose nustatytus duomenų iškraipymus (nekeisdama šių subjektų finansinių ataskaitų), turėjusius įtakos valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio duomenų teisingumui. Nors žemesniojo lygio finansinėse ataskaitose ir liko neištaisytų duomenų iškraipymų, tačiau 2014 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys dėl atliktų korekcijų yra teisingesnis.

1. VALSTYBĖS BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIO TEISINGUMAS IR IŠSAMUMAS

Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos visais reikšmingais atžvilgiais parengtos pagal teisės aktų reikalavimus ir atitinka Finansų ministerijos, mokesčių fondų ir asignavimų valdytojų duomenis, iš kurių jos sudarytos, išskyrus tai, kad:

- negalime patvirtinti, kad 69,6 proc. (17 560,6 mln. Lt) valstybės biudžeto pajamų atskleista laikantis pajamų ekonominės klasifikacijos.

Asignavimų valdytojų biudžeto vykdymo ataskaitose nustatėme neatitikimų tik tarp išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnių. Nustatytų neištaisytų neatitikimų ir klaidų visuma sudaro 21,7 mln. Lt, dėl kurių valstybės biudžeto vykdymo išlaidų ataskaitose 10 mln. Lt sumažintas bendras asignavimų turtui įsigyti vykdymas, atitinkamai asignavimų išlaidoms vykdymas šia suma padidintas, o bendras asignavimų darbo užmokesčiui vykdymas (kasinės išlaidos) sumažintas 0,1 mln. Lt. Tačiau tai neturi reikšmingos įtakos valstybės ataskaitoms.

Aiškinamajame rašte duomenys apie:

- mokesčių permokas yra netikslūs arba jų iš viso nėra;
- valstybės biudžeto išlaidas, patirtas apmokant pripažintas netinkamomis finansuoti ES fondų ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas, nepateikti. Auditų metu nustatyta, kad 2014 m. buvo panaudota 13,5 mln. Lt valstybės biudžeto lėšų apmokant pripažintas netinkamomis finansuoti finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšas.
- ES fondų ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų likučius laikotarpio pradžioje ir pabaigoje yra nepalyginami ir neišsamūs.

Pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą²¹ valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje pateikiami valstybės biudžeto vykdymo duomenys – visos valstybės biudžeto pajamos ir išlaidos. Finansų ministerija, rengdama valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį, remiasi valstybės biudžeto asignavimų valdytojų jai pateiktų žemesniojo lygio biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių²² duomenimis ir į valstybės biudžetą gautų pajamų apskaitos duomenimis – Valstybės išdo ir mokesčių fondų ataskaitomis.

Finansinių (teisėtumo) auditų metu patikrinome 20-ies valstybės institucijų (įstaigų), kurių vadovai yra asignavimų valdytojai, parengtus ir Finansų ministerijai bei Valstybės kontrolei pateiktus 2014 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinius²³, VMI mokesčių fondo parengtos Mokesčių ir kitų

²¹ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su vėlesniais pakeitimais), 2 str. 20 d. ir 22 str. 4 d.

²² Rinkinių sudėtis patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-12-31 įsakymu Nr. 1K-465 „Dėl valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų žemesniojo lygio biudžeto vykdymo ataskaitų sudarymo taisyklių ir formų patvirtinimo“ (2012-12-27 įsakymo Nr. 1K-452 redakcija su vėlesniais pakeitimais).

²³ Žemesniojo lygio biudžeto vykdymo ataskaitas: formą Nr. 1 „Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į biudžetą, biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti ataskaita“, formą Nr. 2 „Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo ataskaita“, formą Nr. 3 „Finansinės nuomos (lizingo) ir pirkimo išsimokėtinai įsipareigojimų ataskaita“, formą Nr. 4 „Mokėtinų ir gautinų sumų ataskaita“, formą Nr. 5 „Nepanaudotų biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą, valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų ataskaita“.

įmokų į biudžetus apyskaitos bei nepriemokų pažymos duomenis, atlikome pagrindines audito procedūras Finansų ministerijoje, kuri atsakinga už šio rinkinio parengimą. Valstybės institucijos ir įstaigos, kuriose atlikome visos apimties finansinius (teisėtumo) auditus, panaudojo 23 779,2 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų, t. y. 92,6 proc. visų panaudotų valstybės biudžeto asignavimų.

Valstybinio audito išvadose dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių pareiškėme visas besąlygines nuomones. Dėl lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pareiškėme 4 besąlygines ir 18 sąlyginių nuomonių (žr. 1 lentelę). Finansinių (teisėtumo) auditų rezultatai, nustatyti reikšmingi pažeidimai, pastebėjimai trumpai (pagal asignavimų valdytojus) pateikti 2 priede (detaliau su valstybinio audito ataskaitomis galima susipažinti internete adresu www.vkontrole.lt).

1 lentelė. Ataskaitų duomenys ir Valstybės kontrolės išvadose pareikštos nuomonės

Asignavimų valdytojas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Panaudoti asignavimai (proc.)	2014 m. pareikšta nuomonė ²⁴	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl BVAR teisingumo	dėl teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7
Ministerijos ir jų valdymo sričių institucijos ir įstaigos						
Aplinkos ministerija	813 483,0	1 177 018,8	993 984,3	84,0	B	S
Energetikos ministerija	444 934,0	445 034,0	286 999,5	65,0	B	B
Finansų ministerija	4 796 965,0	4 502 440,2	4 310 692,2	95,7	B	S
Krašto apsaugos ministerija	1 065 533,0	1 073 256,7	1 068 696,0	99,6	B	B
Kultūros ministerija	366 294,0	370 334,8	354 187,3	95,6	B	S
Lietuvos nacionalinis dramos teatras	8 397,0	9 599,9	8 980,7	93,5	B	S
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2 862 485,0	2 867 751,5	2 764 545,4	96,4	B	S
Susisiekimo ministerija	2 787 618,0	2 725 708,3	2 292 136,4	84,1	B	B
Sveikatos apsaugos ministerija	1 899 741,0	1 850 617,6	1 780 902,7	96,2	B	S
Švietimo ir mokslo ministerija	3 544 987,0	3 584 881,5	3 524 137,5	98,3	B	S
Teisingumo ministerija	307 809,0	318 389,0	306 079,1	96,8	B	S
Ūkio ministerija	1 003 683,00	998 457,8	739 415,1	74,1	B	S
Užsienio reikalų ministerija	241 377,0	241 552,7	239 857,7	99,3	B	S
Vidaus reikalų ministerija	1 513 328,0	1 516 957,1	1 331 214,7	87,8	B	S
Policijos departamentas prie VRM	671 263,0	676 331,3	676 243,2	99,9	B	S
Žemės ūkio ministerija	2 822 234,0	3 021 477,0	2 987 787,7	98,9	B	S
Kitos valstybės institucijos ir įstaigos						
Vyriausybės kanceliarija*	36 004,0	37 146,6	36 837,6	99,2	B	S
Ryšių reguliavimo tarnyba	21 000,0	22 701,3	19 444,2	85,7	B	S
Vytauto Didžiojo universitetas	36 037,0	38 725,8	38 725,8	100	B	S
Lietuvos muzikos ir	16 909,0	18 313,5	18 313,5	100	B	S

²⁴ Šioje ir kitose lentelėse vartojami šie sutrumpinimai: B – besąlyginė; S – sąlyginė; N – neigiama; NA – neaudituota; ATS – atsisakyta pareikšti nuomonę; BVAR – biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenys; teisėtumas – valstybės lėšų ir turto valdymas, naudojimas, disponavimo jais teisėtumas ir jų naudojimas įstatymų nustatytiems tikslams.

teatro akademija						
13 valstybinių mokslinių tyrimų institutų**	-	-	-	-	NA	-
Iš viso audituota	25 260 081,0	25 496 695,4	23 779 180,6	-	-	

Mokesčių ir kiti išteklių fondai

Pavadinimas	Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitų duomenys (tūkst. Lt)					2014 m. pareikšta nuomonė
	Iš viso	Valstybės biudžetui	Paskirstyta			
			Savivaldybių biudžetams			
			Savivaldybių biudžetams	Per išdo sąskaitą	Fondams	
VMI mokesčių fondas	21 294 162,8	17 560 634,4	3 001 798,3	611 828,6	119 901,5	S
Valstybės išdas	-	-	-	-	-	B

*Atskiro audito metu vertintas ir viešajai įstaigai „Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekiliojamąjį turtą disponavimo fondas“ skirtų lėšų naudojimo teisėtumas.

**Atliktas tik valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisėtumo auditas, nuomonė neteikta.

Šaltinis – 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys, Valstybės kontrolė

Kaip ir praėjusiais metais, duomenys apie valstybės biudžeto pajamas pagal rūšis nėra tikslūs. Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje duomenys apie valstybės biudžeto pajamas nurodomi pagal pajamų rūšis vadovaujantis pajamų ekonomine klasifikacija²⁵. 2014 metais Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojami ir į valstybės išdo sąskaitą pervesti mokesčiai, kitos įmokos ir rinkliavos sudarė 69,6 proc. visų valstybės biudžeto pajamų (2013 metais – 69 proc.). Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo audito metu buvo nustatyta²⁶, kad šio fondo Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos duomenys, kurių pagrindu sudaryta Valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaita²⁷, pagal pajamų ekonominės klasifikacijos straipsnius nėra tikslūs (dėl apyskaitos teisingumo pareikšta sąlyginė nuomonė, žr. 1 lentelę). Buvo padaryti teisės aktų pakeitimai, leidžiantys Finansų ministerijai teikti patikslintus metinės Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos duomenis, tačiau Valstybinė mokesčių inspekcija, pateikusi patikslintą apyskaitą, iš esmės nekoregavo valstybės biudžeto pajamų pasiskirstymo tarp pajamų rūšių.

Žemesniojo lygio biudžeto vykdymo ataskaitose likę neištaisyti duomenų iškraipymai neturi reikšmingos įtakos valstybės ataskaitoms. Finansų ministerija ištaisė visas Valstybės kontrolės audito metu nustatytas klaidas, netikslumus ir dalį informacijos atskleidimo trūkumų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų formose ir aiškinamajame rašte. Taip pat Finansų ministerija leido asignavimų valdytojams taisyti žemesniojo lygio biudžeto vykdymo ataskaitas, todėl dalis nustatytų duomenų iškraipymų buvo ištaisyti ir neturėjo įtakos valstybinio audito išvadose dėl šių rinkinių teisingumo pareikštoms nuomonėms.

Ištaisyti duomenų iškraipymai

Patikslinta 20 034,7 tūkst. Lt išlaidų ekonominė paskirtis, iš jų:

- 17 447 tūkst. Lt – Aplinkos ministerija;
- 2 244,3 tūkst. Lt – Susisiekimo ministerija;

²⁵ Patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. 1K-184 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

²⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fonde atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“, 2015-09-07 Nr. FA-P-60-6-18-1.

²⁷ Valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaita, forma Nr. 1 (pajamų dalis).

- 246,9 tūkst. Lt – Policijos departamentas prie VRM;
- 96,5 tūkst. Lt – Žemės ūkio ministerija.

Patikslinti 109,8 tūkst. Lt mokėtinų sumų likučiai 2014-12-31, iš jų:

- 109,5 tūkst. Lt – Policijos departamentas prie VRM;
- 0,3 tūkst. Lt – Žemės ūkio ministerija.

Patikslinti 732,8 tūkst. Lt gautinų sumų likučiai 2014-12-31, iš jų:

- 564,2 tūkst. Lt – Policijos departamentas prie VRM;
- 168,5 tūkst. Lt – Teisingumo ministerija;
- 0,1 tūkst. Lt – Žemės ūkio ministerija.

Žemesniojo lygio biudžeto vykdymo ataskaitose likusių neištaisytų duomenų iškraipymų dydis neturi reikšmingos įtakos 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenų teisingumui. Nustatyta atvejų tik dėl nesilaikymo Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos²⁸, t. y. dalis biudžeto asignavimų buvo suplanuota, panaudota ir išlaidos apskaitytos pagal netinkamus išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius.

Neištaisyti duomenų iškraipymai

21 718,6 tūkst. Lt išlaidų, neatitinkančių ekonominės klasifikacijos, iš jų:

- 11 384,9 tūkst. Lt – Susisiekimo ministerija;
- 10 049,4 tūkst. Lt – Krašto apsaugos ministerija;
- 138,4 tūkst. Lt – Kultūros ministerija;
- 111,0 tūkst. Lt – Aplinkos ministerija;
- 26,9 tūkst. Lt – Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija;
- 4,3 tūkst. Lt – Švietimo ir mokslo ministerija;
- 3,7 tūkst. Lt – Sveikatos apsaugos ministerija.

Dėl nurodytos priežasties valstybės biudžeto vykdymo ataskaitose neatskleista tikroji 21 718,6 tūkst. Lt išlaidų ekonominė paskirtis. Dėl to, kad dalis duomenų, priskirtų netinkamiems ekonominės klasifikacijos straipsniams, nebuvo ištaisyti, valstybės biudžeto vykdymo ataskaitose²⁹ yra netikslūs bendri asignavimų išlaidoms, iš jų darbo užmokesčiui, ir turtui įsigyti vykdymo duomenys: asignavimų išlaidoms vykdymas turėtų būti 10 049,4 tūkst. Lt mažesnis, o asignavimų turtui įsigyti vykdymas atitinkamai šia suma didesnis, asignavimų darbo užmokesčiui vykdymas (kasinės išlaidos) turėtų būti 107 tūkst. Lt didesnis.

Aiškinamajame rašte pateikti duomenys apie mokesčių permokas yra netikslūs arba jų iš viso nėra. 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte pateikta informacija, kad VMI administruojamo PVM permoka 2014-12-31 yra 1 042,7 mln. Lt. Atkreiptinas dėmesys, kad VMI mokesčių fondo finansinių ataskaitų rinkinyje nurodyta 1 347,9 mln. Lt³⁰ PVM permoka. Be to, aiškinamajame rašte pateikta informacija tik apie PVM, kurį administruoja VMI, permoką, tačiau nepateikiama apie kitų mokesčių ir įmokų, įskaitant administruojamų ir Muitinės

²⁸ Patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. 1K-184 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

²⁹ Valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaita, forma Nr. 1 (išlaidų dalis) ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo 2014 m. gruodžio 31 d. ataskaita (pagal valstybės funkcijas), forma Nr. 2.

³⁰ 2014 m. VMI mokesčių fondo finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamojo rašto lentelė „Mokesčių sumos pagal atskirą mokesčių“.

departamento, permokas. 2014 m. VMI mokesčių fondo finansinių ataskaitų duomenimis, gražintini mokesčiai ir jų permokos ataskaitinio laikotarpio pabaigoje sudarė 1 729,2 mln. Lt, o Muitinės mokesčių fondo asmenų sumokėtų įmokų permoka – 1,7 mln. Lt³¹. Permokos dydis rodo valstybės įsipareigojimus mokesčių mokėtojams, permoka laikinai didina valstybės biudžeto pajamas. Tokia informacija yra svarbi prognozuojant ateinančių periodų valstybės biudžeto pajamas. Pažymėtina, kad valstybės biudžeto mokesčių pajamų surinkimui įtakos turi ne tik mokesčių mokėtojų į valstybės biudžetą sumokėti mokesčiai ir kitos įmokos, nepriemokų pokyčiai, bet ir įvykdyti mokesčių permokų grąžinimai³².

Aiškinamajame rašte duomenys apie patirtas valstybės biudžeto išlaidas, įgyvendinant iš ES fondų ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų bendrai finansuojamus projektus, yra neišsamūs. Vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymu³³, Finansų ministerija rengia valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį, remdamasi valstybės biudžeto asignavimų valdytojų pateiktais biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniais. Pagal Valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų žemesniojo lygio biudžeto vykdymo ataskaitų sudarymo taisyklės³⁴, asignavimų valdytojams nustatyta pareiga pateikti informaciją apie įgyvendinant iš ES fondų ir (arba) kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų bendrai finansuojamus projektus padarytas išlaidas iš valstybės biudžeto lėšų dėl neplanuotų netinkamų finansuoti ES fondų ir (arba) kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis išlaidų apmokėjimo. Audito metu nustatyta, kad septynios ministerijos³⁵ iš keturiolikos pateikė informaciją, kad 2014 m. valstybės biudžeto lėšomis apmokėjo pripažintas netinkamomis finansuoti ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas. Tačiau Finansų ministerija šios informacijos neapibendrino ir nepateikė 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte, nors valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys sudaromas konsoliduojant žemesniojo lygio biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinius. Mūsų nuomone, šios informacijos pateikimas aktualus, ypač baigiantis 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos finansavimo laikotarpiui, nes tai parodo, kaip Lietuva naudoja ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas.

Finansų ministerijos nuomonė

Vadovaujantis Finansų ministro 2010 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. 1K-022 "Dėl vykdymo ataskaitų" patvirtinta valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų aiškinamojo rašto forma, kurioje suvestinės informacijos pateikimas apie padarytas išlaidas iš valstybės biudžeto lėšų dėl neplanuotų netinkamų finansuoti ES ir kitos paramos lėšomis išlaidų apmokėjimo nėra numatytas rengiant 2014 m. valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų aiškinamąjį raštą. Todėl 2014 m. valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų aiškinamajame rašte ir jo prieduose šios informacijos neteikėme. 2015 m. tokią informaciją planuojame pateikti.

Pažymėtina, kad pagal minėtas biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio sudarymo taisyklės aiškinamajame rašte turi būti pateikiama visa reikšminga informacija. Audito metu nustatyta, kad

³¹ 2014 m. Muitinės mokesčių fondo finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamasis raštas (http://www.cust.lt/mport/failai/veikla/finansines_ataskaitos/MokFond_2014.pdf).

³² Daugiau galima pasiskaityti Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaitoje „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fonde atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“, 2015-09-07 Nr. FA-P-60-6-18-1.

³³ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais), 35 str. 3 d.

³⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-12-31 įsakymas Nr. 1K-465 „Dėl valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų žemesniojo lygio biudžeto vykdymo ataskaitų sudarymo taisyklių ir formų patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais), 10.5 p.

³⁵ Aplinkos, Susisiekimo, Socialinės apsaugos ir darbo, Sveikatos apsaugos, Švietimo ir mokslo, Ūkio ir Žemės ūkio ministerijos.

2014 metais institucijos iš programoms vykdyti skirtų asignavimų valstybės biudžeto lėšomis apmokėjo 13,5 mln. Lt netinkamų finansuoti iš ES fondų ir kitos tarptautinės finansinės paramos bei bendrojo finansavimo lėšų, taip valstybės biudžeto lėšas panaudodamos ne nustatytiems programų tikslams.

Aiškinamajame rašte neišsami informacija apie ES fondų ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų likučius. Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte³⁶ atskleista informacija tik apie tas ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas, kurioms patvirtintas asignavimų planas arba per metus gautos įplaukos. Duomenys apie visas ES fondų ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas nepateikiami, todėl lėšų likučių bendra suma 2014 m. pradžioje nesutampa su lėšų likučiu 2013 m. pabaigoje, t. y. duomenys negali būti palyginami, o bendra likučių suma 2014 m. pabaigoje nerodo tikrojo ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų likučio. Atliekant auditą nustatyta, kad į likutį 2014 m. pradžioje ir pabaigoje neįtraukta 184,3 tūkst. Lt ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų.

Finansų ministerijos nuomonė

Informacija pateikta tiksliai taip kaip nustatyta teisės akte, pateikiant informaciją tik tų finansavimo šaltinių, kuriems įstatymu yra patvirtintas asignavimų planas arba yra vykdomi ankstesniais metais išmokėtų lėšų grąžinimai. Kadangi formos tikslas atskleisti informaciją apie įplaukas ir mokėjimus, o ne apie likučius, manome, kad buvo pasirinkta teisinga forma jai pateikti. Visgi įvertinę Jūsų pastebėjimą, kitų metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje atskleisime informaciją ir apie likučius.

Pagal Buhalterinės apskaitos įstatymą³⁷, apskaitos informacija turi būti tinkama, objektyvi ir palyginama. Be to, Finansų ministerija aiškinamajame rašte pažymėjo, kad sudarydama metinį ataskaitų rinkinį vadovavosi bendraisiais apskaitos principais, tarp jų ir palyginimo principu, kai pateikiama valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų praėjusių metų informacija. Todėl turėtų būti atskleidžiama informacija apie visas ES fondų ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas pagal finansavimo šaltinius.

³⁶ 2004 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio aiškinamojo rašto priedas Nr. 7.

³⁷ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06 Nr. IX-574 (su vėlesniais pakeitimais), 4 str.

2. VALSTYBĖS KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO TEISINGUMAS IR IŠSAMUMAS

2014 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio duomenys visais reikšmingais atžvilgiais parodo tikrą ir teisingą į valstybės grupę įtrauktų subjektų finansinę būklę, veiklos rezultatus, grynojo turto pokyčius ir pinigų srautus, išskyrus mūsų pastebėjimus:

- į ataskaitų rinkinį konsoliduotose žemesniojo lygio viešojo sektoriaus subjektų finansinėse ataskaitose nustatėme reikšmingų neištaisytų duomenų iškraipymų ir sumų, kurių teisingumo negalėjome patvirtinti;
- negalime patvirtinti dalies Finansų ministerijos atliktų konsolidavimo įrašų, kuriais koreguoti valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio duomenys, teisingumo;
- nepagrįstai atliktas žemesniojo konsolidavimo lygio viešojo sektoriaus subjekto pateiktų duomenų taisymas 6 504,2 mln. Lt suma, kuria neteisingai sumažintos sąnaudos, sukauptas perviršis ar deficitas ir tikrosios vertės rezervas;
- aiškinamajame rašte pateikta ne visa pagal VSAFAS privaloma pateikti informacija.

Pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą³⁸ valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys – valstybės biudžetinių įstaigų, mokesčių fondų, valstybės išdo, licencijuotų sandėlių kompensavimo fondo ir kitų valstybės kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų (išskyrus Valstybinio socialinio draudimo fondą, Privalomojo sveikatos draudimo fondą, šių fondų administruojamas įstaigas ir jų kontroliuojamus viešojo sektoriaus subjektus bei kitus valstybės išteklių fondus, kurių lėšų sąmatas tvirtina Seimas) aukštesniojo lygio finansinių ataskaitų rinkinys, parengtas kaip vieno viešojo sektoriaus subjekto finansinių ataskaitų rinkinys. Visi viešojo sektoriaus subjektai³⁹ buhalterinę apskaitą turi tvarkyti pagal VSAFAS, o viešojo sektoriaus subjektų grupių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinius rengti Viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinėje sistemoje (toliau – VSAKIS).

Valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys rengiamas konsolidavus žemesniojo lygio viešojo sektoriaus subjektų finansines ataskaitas. Visi 2014 metais konsolidavimo procese dalyvaujantys viešojo sektoriaus subjektai nurodyti finansų ministro įsakymu patvirtintoje konsolidavimo schemoje⁴⁰. Vadovaujantis šia schema, į 2014 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį, kuris priskiriamas II konsolidavimo lygiui, turėjo būti įtrauktos 697-ių valstybės kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų finansinės ataskaitos. 2014 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys sudarytas konsolidavus visų konsolidavimo schemoje nurodytų valstybės kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų finansines ataskaitas.

³⁸ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su vėlesniais pakeitimais), 2 str. 22 d. 1 p., 2 str. 20 d., 15 str.

³⁹ Išskyrus Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo 2 straipsnio 22 dalies 7–10 punktuose nurodytus subjektus, kurie apskaitą tvarkyti ir rinkinius rengti pagal VSAFAS privalo už 2015 ir vėlesnius metus.

⁴⁰ Patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011-03-17 įsakymu Nr. 1K-092 „Dėl Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus subjektų grupių finansinėms ataskaitoms konsoliduoti sudėties ir atsakingų už konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių rengimą viešojo sektoriaus subjektų patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

Finansinių (teisėtumo) auditų metu vertinome 598-ių subjektų finansinių ataskaitų duomenis, kurie konsoliduoti į 2014 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį. Šių subjektų turto suma yra 162 460,1 mln. Lt (2 lentelė). 2014 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje nurodyta turto suma – 155 867,8 mln. Lt, t. y. mažesnė, nes rengiant konsoliduotąsias ataskaitas viešojo sektoriaus subjektų grupė laikoma ekonominiu vienetu ir šios grupės subjektų tarpusavio ūkinės operacijos ir jų rezultatai yra eliminuojami.

2 lentelė. Ataskaitų duomenys ir Valstybės kontrolės išvadose pareikštos nuomonės

Viešojo sektoriaus subjektas, rengiantis konsoliduotųjų (nekonsoliduotųjų) finansinių ataskaitų rinkinį	Subjektų skaičius	Iš viso turto ⁴¹ , tūkst. Lt	Nuomonė dėl konsoliduotųjų (nekonsoliduotųjų) finansinių ataskaitų rinkinio	
			2014 m.	2013 m.
Ministerijos				
Aplinkos ministerija	59	3 723 547,1	S	S
Energetikos ministerija	2	3 850 736,6	B	B
Finansų ministerija	26	7 339 283,2	B	B
Krašto apsaugos ministerija	13	2 461 556,7	B	B
Kultūros ministerijos	73	1 739 601,4	B	S
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	67	1 429 012,1	B	S
Susisiekimo ministerija	9	16 023 431,8	B	B
Sveikatos apsaugos ministerija	49	1 971 535,9	B	B
Švietimo ir mokslo ministerija	160	4 532 602,4	B	S
Teisingumo ministerija	34	385 384,2	B	B
Ūkio ministerija	8	1 171 633,7	B	B
Užsienio reikalų ministerija	1	473 039,1	B	S
Vidaus reikalų ministerija	71	1 669 472,4	B	B
Žemės ūkio ministerija	12	86 153 870,9	S	N
Kitos valstybės institucijos				
Ryšių reguliavimo tarnyba	1	28 246,1	B	NA
Vyriausybės kanceliarija	11	131 168,8	B	NA
Mokesčių ir kiti išteklių fondai				
VMI mokesčių fondas	1	3 832 155,6	ATS	ATS
Valstybės išdas	1	25 543 816,5	S	S
Iš viso	598	162 460 094,5		

Šaltinis – viešojo sektoriaus subjektų 2014 metų finansinių ataskaitų duomenys, Valstybės kontrolės išvados.

Įvertinę 2014 metų finansinių ataskaitų rinkinių duomenis, dėl jų teisingumo pareiškėme 14 besąlyginių, 3 sąlygines nuomones ir vienu atveju atsisakėme pareikšti nuomonę. Pažymėtina, kad 2014 metų finansinių ataskaitų rinkiniuose buvo nustatyta gerokai mažiau reikšmingų neatitikimų, negu 2013 metais.

Įvertinome Finansų ministerijos 2015 m. birželio 19 d. mums pateikto 2014 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio duomenis ir atliktų konsolidavimo įrašų pagrįstumą ir teisingumą. Finansų ministeriją informavome apie nustatytus duomenų iškraipymus viešojo sektoriaus subjektų ataskaitose ir pateikėme pastebėjimus dėl konsolidavimo įrašų. Pažymėtina, kad Finansų ministerija, atsižvelgdama į pateiktą informaciją ir siekdama parengti teisingesnį valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį, konsolidavimo įrašais 18 620,0 tūkst. Lt suma koregavo finansinių ataskaitų duomenis – patikslino ilgalaikio turto, jo nusidėvėjimo ir amortizacijos, pajamų, sąnaudų, išankstinių apmokėjimų ir kitas sąskaitas.

⁴¹ Turto suma, nurodyta viešojo sektoriaus subjekto (konsoliduotoje) finansinės būklės ataskaitoje.

Atlikusi taisymus Finansų ministerija parengė ir 2015 m. rugpjūčio 11 d. Valstybės kontrolei vertinti pateikė galutinį 2014 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį. Pažymėtina, kad, vadovaujantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu⁴², šis rinkinys Valstybės kontrolei turėjo būti pateiktas ne vėliau kaip iki liepos 31 dienos.

Nustatėme reikšmingų duomenų iškraipymų dėl Finansų ministerijos atlikto duomenų koregavimo. Finansų ministerija, rengdama valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį, 6 504 207,5 tūkst. Lt suma⁴³ nepagrįstai sumažino valstybinės žemės nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudas ir tikrosios vertės rezervą, todėl finansinėse ataskaitose ir aiškinamajame rašte nurodytos mažesnės nuvertėjimo sąnaudos, sukauptas perviršis ar deficitas ir tikrosios vertės rezervas (plačiau – valstybinio audito ataskaitoje „Dėl 2014 metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio, valstybės skolos ataskaitų ir skolinimosi teisėtumo“).

Negalėjome patvirtinti Finansų ministerijos atliktų konsolidavimo įrašų teisingumo. Finansų ministerija, rengdama valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį, konsolidavimo įrašais koregavo prie žemiausiojo konsolidavimo lygio priskirtų viešojo sektoriaus subjektų padarytas apskaitos ir eliminavimo informacijos teikimo klaidas. Nustatėme atvejų, kai buvo taisomos viešojo sektoriaus subjektų nesuderintos tarpusavio operacijos, neįsitikinus subjektų pateiktos eliminavimo informacijos teisingumu, koreguotos likusios neeliminuos sumos neišsiaiškinus, dėl kokių priežasčių susidarė likutis.

Konsolidavimo įrašais koreguoti finansinių ataskaitų straipsniai (suma perkelta iš vieno straipsnio į kitą), koreguota eliminavimo informacija (dėl to eliminuota didesnė arba mažesnė finansinių ataskaitų straipsnių suma) ir kt. Negavusi iš viešojo sektoriaus subjektų paaiškinimų dėl skirtumų, Finansų ministerija šiuos įrašus padarė vadovaudamasi prielaidomis, tačiau ne visais atvejais nurodė motyvus (ar jie buvo nepakankami), kurie leistų įsitikinti prielaidų teisingumu.

Dėl išvardytų priežasčių negalėjome patvirtinti, kad konsolidavimo įrašai, kuriais 2014 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio (finansinės būklės, veiklos rezultatų, grynojo turto pokyčių, pinigų srautų ataskaitų ir aiškinamojo rašto) duomenys koreguoti 178 890,7 tūkst. Lt suma, yra teisingi.

Likę neištaisyti duomenų iškraipymai žemesniojo lygio finansinėse ataskaitose turi reikšmingos įtakos valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų duomenų teisingumui. Visų audituotų subjektų finansinėse ataskaitose nustatytų ir Finansų ministerijos neištaisytų duomenų iškraipymų įtaka nurodyta 3 lentelėje.

Reikšmingiausius duomenų iškraipymus ir sumas, kurių teisingumo negalėjome patvirtinti, nustatėme įvertinę VMI mokesčių fondo (dėl kurio duomenų negalėjome patvirtinti ir Valstybės išdo finansinių ataskaitų rinkinio duomenų teisingumo), Žemės ūkio ir Aplinkos ministerijų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių duomenis.

Pažymėtina, kad žemesniojo lygio finansinėse ataskaitose likę neištaisyti duomenų iškraipymai turi įtakos visiems Valstybės konsoliduotosios finansinės būklės ataskaitos straipsniams, išskyrus Biologinio turto straipsnį, o neištaisytų duomenų iškraipymų ir sumų, kurių teisingumo negalėjome patvirtinti, visuma daro poveikį 2014 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio duomenų teisingumui.

⁴² Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su vėlesniais pakeitimais), 32 str. 3 d.

⁴³ Konsolidavimo įrašas 2015-06-30 Nr. 3799.

3 lentelė. Žemesniojo konsolidavimo lygio ataskaitose likusių duomenų iškraipymų įtaka

Eil. Nr.	Straipsniai	Iškraipymų suma ⁴⁴ (tūkst. Lt)	
		Vertė* padidinta (+), sumažinta (-)	Suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
FINANSINĖS BŪKLĖS ATASKAITA			
A.	Ilgalaikis turtas	-11,3	2 509 410,3
B.	Biologinis turtas	-	712,3
C.	Trumpalaikis turtas	-98,0	4 274 713,0
D.	Finansavimo sumos	31 391,8	121 434,1
E.	Įsipareigojimai	-30 304,4	4 418 449,9
F.	Grynasis turtas	-	1 897 100,9
VEIKLOS REZULTATŲ ATASKAITA			
A.	Pagrindinės veiklos pajamos	-1 054,5	233 340,0
B.	Pagrindinės veiklos sąnaudos	290 329,6	6 517 783,5
C.	Pagrindinės veiklos perviršis ar deficitas	-	-
D.	Kitos veiklos rezultatas	-	17 565 159,8
F.	Apskaitos politikos keitimo ir esminių apskaitos klaidų taisymo įtaka	0,7	-

* Suma apskaičiuota įvertinus iškraipymus, didinančius ir mažinančius atitinkamų straipsnių vertę.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Ataskaitų rinkinio aiškinamasis raštas ne visais atvejais parengtas pagal VSAFAS reikalavimus. Įvertinę valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamojo rašto duomenis nustatėme, kad jame pateikta mažiau informacijos, negu privaloma pagal VSAFAS.

Aiškinamojo rašto trūkumai

Nepateikta informacija pagal:

- 17-ojo VSAFAS 11 priedą „Informacija apie paskolų įvykdymo terminus ir palūkanų normas“.

Pateikta ne visa informacija pagal:

- 7-ojo VSAFAS 27 punktą – nenurodytas ataskaitinis laikotarpis, per kurį finansinėse ataskaitose taisyta esminė apskaitos klaida buvo padaryta;
- 13-ojo VSAFAS 62 punktą – nepateiktos prielaidos, kuriomis pagrindžiamas turimo nematerialiojo turto priskyrimas neriboto naudingo tarnavimo laiko nematerialiajam turtui;
- 17-ojo VSAFAS 95.1 punktą – nenurodyta per vienerius metus gautinų sumų iš viešojo sektoriaus subjektų ir kontroliuojamų ir asocijuotųjų ne viešojo sektoriaus subjektų įsigijimo savikaina, nuvertėjimas ir balansinė vertė paskutinę ataskaitinio ir praėjusio ataskaitinio laikotarpio dieną;
- 17-ojo VSAFAS 96.6 punktą – nenurodyta trumpalaikių mokėtinų sumų viešojo sektoriaus subjektams ir kontroliuojamiems bei asocijuotiesiems ne viešojo sektoriaus subjektams balansinė vertė paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną.

Finansų ministerijos teigimu, pagrindinė priežastis, dėl kurios aiškinamajame rašte pateikiama ne visa pagal VSAFAS privaloma pateikti informacija yra viešojo sektoriaus subjektų padarytos klaidos teikiant finansinių ataskaitų duomenis ir eliminavimo informaciją į VSAKIS.

⁴⁴ Rengiant konsoliduotąsias ataskaitas viešojo sektoriaus subjektų grupė laikoma ekonominiu vienetu ir šios grupės subjektų tarpusavio ūkinės operacijos ir jų rezultatai yra eliminuojami, todėl lentelėje nurodytos iškraipymų sumos nėra tiesiogiai palyginamos su valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio duomenimis.

Finansų ministerijos nuomonė

17-ojo VSAFAS 7 ir 12 prieduose neatskleista išsami informacija, nes rengiant 2013 metų konsoliduotąsias finansines ataskaitas nebuvo patikslintos neteisingai viešojo sektoriaus subjektų įvestos į VSAKIS sumos, o šiais metais konsolidavimo įrašais buvo įmanoma ištaisyti tik sumas ataskaitinio laikotarpio pabaigoje. Rengiant 2015 metų valstybės ir nacionalinį finansinių ataskaitų rinkinius ši informacija bus parodyta.

Dalies duomenų iš beveik 700 subjektų surinkti neįmanoma. Visa tekstinė informacija, pateikta subjektų ataskaitose, negali būti apdorota: jos yra labai daug ir ji ne visais atvejais yra reikšminga konsoliduotose ataskaitose. Šios informacijos teisingumo Finansų ministerija patikrinti negali.

Atsižvelgdami į tai, kad kasmet nustatome aiškinamojo rašto trūkumų, Finansų ministerijai jau pernai rekomendavome peržiūrėti duomenų pateikimo į VSAKIS formas ir taisykles, sistemos formuojamas ataskaitas, įvertinant, kokie duomenys turi būti jose atskleisti, esant poreikiui pakeisti VSAFAS, kad vartotojams būtų pateikiama teisinga ir išsami informacija. Finansų ministerija ėmėsi priemonių šiai rekomendacijai įgyvendinti, tačiau sutinka, kad informacijos pateikimo aiškinamajame rašte procesą dar reikia tobulinti (plačiau – valstybinio audito ataskaitoje „Dėl 2014 metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio, valstybės skolos ataskaitų ir skolinimosi teisėtumo“).

III DALIS. VALSTYBĖS BIUDŽETO VYKDYMO VERTINIMAS

1. VALSTYBĖS BIUDŽETO PAJAMOS

1.1. Pajamų surinkimas

Valstybės biudžeto pajamų (be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos) planas įvykdytas, tačiau ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos gauta 961,4 mln. Lt mažiau nei planuota. Iš pagrindinių mokesčių pajamų surinkta 170 mln. Lt daugiau nei planuota akcizų ir pelno mokesčio, nedaug atsiliko gyventojų pajamų mokesčio surinkimas, tačiau negauta 321 mln. Lt pridėtinės vertės mokesčio.

2014 m. valstybės biudžetas galėjo gauti daugiau pajamų iš dividendų (apie 124 mln. Lt), jei Vyriausybė nebūtų pasinaudojusi teise nustatyti mažesnę kai kurioms bendrovėms nustatytą dividendams išmokėti skirtą pelno dalį, ir 0,9 mln. Lt dividendų, jei Žemės ūkio ministerija, atstovaudama valstybės interesams, būtų užtikrinusi, kad į valstybės biudžetą laiku būtų pervesta valstybei priklausanti dividendų suma.

2014 metų valstybės biudžetas buvo keičiamas⁴⁵, padidinant pajamų iš akcizų surinkimo užduotį. Per metus valstybės biudžeto pajamų gauta 25 233 mln. Lt, arba 925,4 mln. Lt mažiau negu planuota (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Valstybės biudžeto pajamos

Eil. Nr.	Rodikliai	2014 m. planas, mln. Lt	2014 m. vykdymas		2013 m. vykdymas	
			mln. Lt	proc.	mln. Lt	proc.
	Valstybės biudžeto pajamos	26 158,4	25 233,0	96,5	24 491,2	95,3
	iš jų:					
1.	Mokestinės pajamos	17 104,2	17 070,4	99,8	16 573,3	100,0
	šių pajamų dalis visose pajamose (proc.)	65,4	67,7	-	67,8	-
2.	Kitos pajamos	1 622,1	1 691,9	104,3	1 858,7	117,7
	šių pajamų dalis visose pajamose (proc.)	6,2	6,7	-	7,5	-
	Valstybės biudžeto pajamos be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos	18 726,3	18 762,3	100,2	18 432,0	101,6
3.	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	7 432,1	6 470,7	87,1	6 059,2	80,3
	šių pajamų dalis visose pajamose (proc.)	28,4	25,6	-	24,7	-

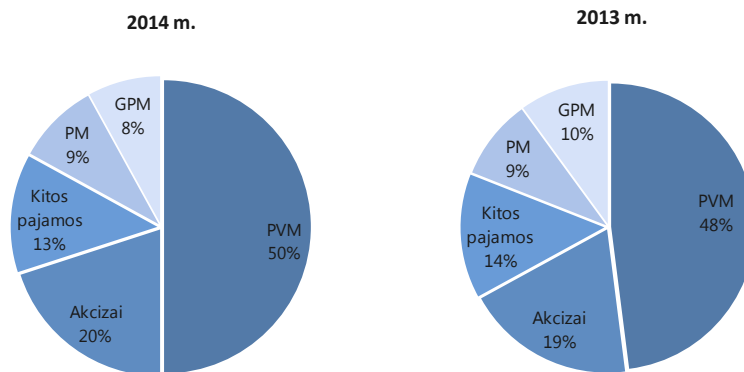
Šaltinis – 2013 ir 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai

⁴⁵ Lietuvos Respublikos 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. XII-659 1 straipsnio ir 1,7,8 priedėlių pakeitimo įstatymas, 2014-07-10 Nr. XII-994.

Iš esmės valstybės biudžeto mokestinių pajamų planas įvykdytas (99,8 proc.), o kitų pajamų planas viršytas (104,3 proc.), tačiau ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos gauta 961,4 mln. Lt mažiau.

Kaip ir kasmet, 2014 m. didžiausią valstybės biudžeto pajamų (be ES ir kitos tarptautinės paramos) dalį (87 proc.) sudarė PVM, akcizai, pelno mokestis (toliau – PM) ir gyventojų pajamų mokestis (toliau – GPM). 2014 m. PVM ir akcizų dalis valstybės biudžeto pajamose padidėjo, gyventojų pajamų mokesčio ir kitų pajamų – sumažėjo, pelno mokesčio – išliko nepakitusi (1 pav.).

1 pav. Pajamų (be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos) struktūra

Šaltinis – 2013 ir 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai

Mokestinių pajamų planas iš esmės įvykdytas. Iš pagrindinių valstybės biudžeto mokestinių pajamų įvykdyti akcizų (103,3 proc.) ir pelno mokesčio (103,1 proc.) planai, nedaug atsiliko nuo nustatytos užduoties gyventojų pajamų mokesčio surinkimas (99,2 proc.), tačiau treči metai iš eilės neįvykdytas PVM planas (96,7 proc.).

2014 m. PVM gauta 9 438,5 mln. Lt, t. y. 321 mln. Lt mažiau nei planuota. Atkreipiame dėmesį, kad, vertinant 2014 metų valstybės biudžeto projektą Valstybės kontrolei kilo abejonių, ar pavyks papildomai surinkti 200 mln. Lt PVM dėl mokesčių administravimo pagerinimo⁴⁶. Neigiamos įtakos PVM pajamoms turėjo mažesnis (5,6 proc.) nei buvo prognozuota (5,9 proc.) galutinio vartojimo išlaidų augimas, dėl kurio, Finansų ministerijos duomenimis, valstybės biudžetas 2014 metais negavo 110 mln. Lt.

Kitų pajamų planas viršytas. Kitos pajamos sudaro turto pajamos (palūkanos, dividendai, mokestis už valstybinius gamtos išteklius ir pan.), pajamos už prekes ir paslaugas (biudžetinių įstaigų pajamų įmokos už paslaugas ir turto nuomą, konsulinis ir žyminis mokesčiai), pajamos iš baudų ir konfiskacijos, turto realizavimo ir finansinio turto pardavimo pajamos. Pagal ataskaitų duomenis kitų pajamų (įskaitant pajamas iš sandorių dėl materialiojo ir nematerialiojo turto ir finansinių įsipareigojimų prisiėmimo) gauta 1 691,9 mln. Lt, t. y. 69,8 mln. Lt daugiau nei planuota. Didžiąją šių pajamų dalį (71,4 proc.) sudaro: pajamos iš palūkanų už paskolas (602,5 mln. Lt), už atsitiktines paslaugas (294,2 mln. Lt), žemės realizavimo pajamos (163,4 mln. Lt) ir dividendai (148,1 mln. Lt), kurių planai viršyti iš viso 148,8 mln. Lt.

⁴⁶ Valstybinio audito išvada „Dėl Lietuvos Respublikos 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto, 2013-11-12 d. Nr. VA-P-60-10-1.

Valstybės biudžetas galėjo gauti daugiau pajamų iš dividendų. 2014 m. pajamų iš dividendų į valstybės biudžetą gauta 18,5 mln. Lt daugiau nei planuota. Atkreiptinas dėmesys, kad 2013 m. pajamų iš dividendų buvo planuojama gauti 213,8 mln. Lt, tačiau surinkta buvo tik 104,2 mln. Lt, todėl jau 2014 m. buvo planuojama surinkti 39 proc. mažiau nei 2013 m., t. y. 129,7 mln. Lt. Taip pat pažymėtina, kad pajamų iš dividendų į valstybės biudžetą galėjo būti surinkta daugiau:

- Vadovaujantis teisės aktais, valstybei nuosavybės teise priklausančios bendrovės ir valstybės įmonės į valstybės biudžetą privalo pervesti nustatyto dydžio dividendus už valstybei nuosavybės teise priklausančias akcijas ir valstybės įmonės pelno įmokas. Vyriausybė turi teisę nustatyti mažesnę bendrovėms nustatytą dividendams išmokėti skirtą pelno dalį ir mažesnę valstybės įmonių pelno įmokos dalį. Kaip ir praėjusiais metais, 2014 m. Vyriausybė pasinaudojo šia teise⁴⁷ ir keturioms bendrovėms (UAB „Lietuvos energija“, UAB Lietuvos parodų ir kongresų centras „Litexpo“, AB „Lietuvos geležinkeliai“, AB „Klaipėdos nafta“) sumažino dividendams skiriamo paskirstytinojo pelno dalį, taip sudarydama sąlygas valstybės biudžetui negauti dalies pajamų iš dividendų (apie 124 mln. Lt). Pažymėtina, kad Valstybės kontrolė jau praėjusiais metais konstatavo⁴⁸, kad faktinės valstybės biudžeto pajamos iš dividendų tiesiogiai priklauso ne nuo valstybės įmonių veiklos rezultatų, bet nuo Vyriausybės sprendimų.
- Teisės aktai numato, kad bendrovių akcijų valdytojai kontroliuoja, kad bendrovės laiku pervestų į valstybės biudžetą dividendus už valstybei nuosavybės teise priklausančias akcijas. Finansinio (teisėtumo) audito Žemės ūkio ministerijoje⁴⁹ metu nustatyta, kad, šios ministerijos valdomos bendrovės į valstybės biudžetą laiku nepervedė 862,8 tūkst. Lt valstybei priklausančių dividendų. Be to, ministerija leido dividendus į valstybės biudžetą pervesti dalimis, nemokant palūkanų. Dėl netinkamo pajamų iš dividendų administravimo valstybės biudžetas negavo 862,8 tūkst. Lt pajamų. Pažymėtina, kad Valstybės kontrolė rekomendavo imtis priemonių, kad būtų užtikrintas skubesis valstybei skirtų dividendų mokėjimas į biudžetą.

1.2. Biudžetinių įstaigų pajamų įmokos

Jau trečius metus Valstybės kontrolė nustato, kad biudžetinės įstaigos, finansuodamos programas, nesilaiko teisės aktuose numatyto lėšų naudojimo programoms finansuoti eiliškumo, taip sumažindamos valstybės biudžeto pajamas, kurios gali būti skiriamos bendroms biudžeto reikmėms. 2014 m. biudžetinės įstaigos turėjo galimybę panaudoti 2 468,2 tūkst. Lt pajamų įmokų (0,7 proc. visų gautų biudžetinių įstaigų pajamų įmokų), todėl į kitus metus turėjo būti keliami šia suma mažesni nepanaudotų pajamų įmokų likučiai, o nepanaudotos valstybės biudžeto pajamos iš mokesčių būtų didesnės. Biudžeto sandaros įstatymo esamos nuostatos dėl pajamų įmokų yra neaiškios ir sunkiai praktikoje pritaikomos metų pabaigoje, o administravimo procesas sudėtingas.

⁴⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai: 2014-04-23 Nr. 372 „Dėl akcinės bendrovės „Klaipėdos nafta“ dividendų“, 2014-07-02 Nr. 623 „Dėl akcinės bendrovės „Lietuvos geležinkeliai“ dividendų“, 2014-07-14 Nr. 665 „Dėl uždarnosios akcinės bendrovės Lietuvos parodų ir kongresų centro „Litexpo“ dividendų“, 2014-11-05 Nr. 1218 „Dėl „Lietuvos energija“, UAB, dividendų“.

⁴⁸ Valstybinio audito išvada „Dėl Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimo“ 2014-09-30, Nr. 9-46.

⁴⁹ Valstybinio audito ataskaita „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“, 2015-07-31 Nr. FA-P-10-4-16-1.

Atliekant auditus nustatyta atvejų, kai biudžetinės įstaigos neteislingai skaičiavo patalpų nuomos mokesčius, laiku neperskaičiavo gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio, todėl negavo 102,6 tūkst. Lt joms priklausančių pajamų.

Biudžetinės įstaigos, nesilaikydamos programų finansavimo eiliškumo, 2 468,2 tūkst. Lt sumažino valstybės biudžeto pajamas, kurios galėjo būti skiriamos bendroms biudžeto reikmėms. Pagal Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymą⁵⁰ ir Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės⁵¹, einamaisiais biudžetinėmis metais finansuojant programas pirmiausia turi būti naudojamos įmokėtos į valstybės biudžetą biudžetinių įstaigų pajamos (įskaitant ankstesniais metais nepanaudotus šių lėšų likučius ir viršplanines pajamas), t. y. kitos asignavimų valdytoji patvirtintos valstybės biudžeto lėšos naudojamos tik po to, kai programų išlaidoms dengti jau panaudotos įmokėtos į valstybės biudžetą biudžetinių įstaigų pajamos. Šio audito metu patikrinome, kaip minėtos įstatymo nuostatos laikėsi dvidešimt asignavimų valdytojų, kurių nepanaudotų įmokų likutis 2014-12-31 buvo 5 086,5 tūkst. Lt⁵². Nustatėme, kad septyniolika asignavimų valdytojų nesilaikė teisės aktų reikalavimų ir programoms finansuoti panaudojo ne pajamų įmokas, o valstybės biudžeto asignavimus – iš viso 2 468,2 tūkst. Lt⁵³. Todėl tokio dydžio suma panaudota valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių, o į kitus metus keliami nepanaudoti pajamų įmokų likučiai⁵⁴ yra didesni šia suma, kuri pagal teisės aktų nuostatas paliekama asignavimų valdytoji. Šis teisės aktų pažeidimas kartojasi: Valstybės kontrolė nustatė, kad už 2012 metus neteisėtai panaudota 687,2 tūkst. Lt⁵⁵, už 2013 metus – 2 805,8 tūkst. Lt⁵⁶ valstybės biudžeto lėšų.

Audituoti subjektai pateikė paaiškinimus, kad programoms finansuoti nustatyto lėšų naudojimo eiliškumo jiems sunku laikytis ne tik dėl užtrunkančių (ypač aktualu metų pabaigoje) pajamų įmokėjimo / susigrąžinimo ir programų sąmatų keitimo gautomis viršplaninėmis pajamomis procedūrų, bet ir dėl įstaigų veiklos specifikos. Pavyzdžiui, teatrai didelę dalį pajamų uždirba gruodžio mėnesį ir neturi galimybių jų racionaliai ir efektyviai panaudoti. Jie taip pat pažymėjo, kad metų pradžioje programų sąmatos sudaromos kiekvienam lėšų (finansavimo) šaltiniui atskirai, todėl išlaidų, kurios buvo suplanuotos dengti valstybės biudžeto asignavimais, apmokėjimas biudžetinių įstaigų pajamų įmokų lėšomis neatitiktų patvirtintos sąmatos.

⁵⁰ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais), 32 str. 5 d.

⁵¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais), 40 p.

⁵² Pagal 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio formos Nr. 10 „Perkeltų viršplaninių ir nepanaudotų įmokų į valstybės biudžetą, nurodytų Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio 16 dalies 1 ir 2 punktuose, skirtų programoms finansuoti 2014 m. gruodžio 31 d. ataskaita“ duomenis.

⁵³ Iš jų: Lietuvos agrarinių ir miškų mokslo centras – 866,9 tūkst. Lt, Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos – 485,5 tūkst. Lt, Nacionalinis Kauno dramos teatras – 408,5 tūkst. Lt, Nacionalinis muziejus „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai“ – 136,7 tūkst. Lt, Gamtos tyrimų centras – 125,9 tūkst. Lt, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras – 81,2 tūkst. Lt, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba – 74,6 tūkst. Lt, Lietuvos dailės muziejus – 58,5 tūkst. Lt, Lietuvos mokslų akademija – 48,6 tūkst. Lt, Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka – 45,4 tūkst. Lt, Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas – 35,4 tūkst. Lt, Lietuvos nacionalinis muziejus – 32,7 tūkst. Lt, Lietuvos istorijos institutas – 27 tūkst. Lt, Nacionalinė teismų administracija – 19,3 tūkst. Lt, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra – 14,5 tūkst. Lt, koncertinė įstaiga Lietuvos nacionalinė filharmonija – 4,1 tūkst. Lt, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės – 3,4 tūkst. Lt.

⁵⁴ 2014 metų valstybės biudžeto ataskaitų rinkinio forma Nr. 10.

⁵⁵ Valstybinio audito išvada „Dėl Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių, valstybės skolos ataskaitų ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimo“ 2013-09-23, Nr. FA-P-60-13-97.

⁵⁶ Valstybinio audito išvada „Dėl Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimo“ 2014-09-30, Nr. 9-46.

Be to, ne visada biudžetinės įstaigos vadovaujasi Biudžeto sandaros įstatymo nuostata dėl programų finansavimo eiliškumo, motyvuodamos tuo, kad kita šio teisės akto nuostata⁵⁷ joms leidžia į kitus biudžetinius metus perkelti ir naudoti ketvirtadalį įmokėtos metinės pajamų sumos. Kadangi lėšų naudojimo programoms finansuoti eiliškumui turi įtakos laikas, kada įmokamos lėšos (metų pabaigoje), taip pat tai, ar įstaiga spėjo tais metais panaudoti įmokėtas lėšas, todėl priimant sprendimus dėl šio teisės akto vykdymo atsiranda daug subjektyvaus vertinimo. Be to, tai sudaro sąlygas biudžetinėms įstaigoms mokėjimo eiliškumo pažeidimus pateisinti, jų manymu, objektyviomis aplinkybėmis (kurių atsiradimas gali priklausyti nuo tų pačių biudžetinių įstaigų). Toks pajamų įmokų eiliškumo pažeidimų pateisinimas nėra sąžiningas kitų biudžetinių įstaigų, kurios asignavimus ir pajamų įmokas stengiasi naudoti pagal teisės aktus, atžvilgiu. Tai rodo, kad šis įstatymas yra ne tik neaiškus, bet ir praktiškai sunkiai metų pabaigoje pritaikomas.

Siekiant, kad asignavimų valdytojai praktikoje lengviau galėtų įgyvendinti teisės aktų nuostatas, dar 2012 metais siūlėme inicijuoti teisės aktų pakeitimus taip, kad Valstybės išdo ir biudžetinių įstaigų apskaitoje metų pabaigoje būtų galima atlikti įrašus, kuriais būtų koreguojami atitinkamų programų išlaidų finansavimo šaltiniai – programų išlaidos pirmiausia būtų dengiamos biudžetinių įstaigų pajamų įmokomis, o likusi išlaidų dalis būtų padengta valstybės biudžeto asignavimais. Finansų ministerija nepritarė⁵⁸ tokiam Valstybės kontrolės siūlymui, nes jis prieštarauja minėtoms Biudžeto sandaros įstatymo nuostatoms.

Finansų ministerijos nuomonė

Pagal Biudžeto sandaros įstatymo nuostatas asignavimų valdytojai ir jų pavaldžių biudžetinių įstaigų vadovai privalo užtikrinti programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą bei rezultatyvumą (BSĮ 5 str. 1 d. 7 p.) ir atsako už programų vykdymą, programų sąmatų sudarymą ir jų vykdymą neviršijant patvirtintų asignavimų sumų, už efektyvų, rezultatyvų ir programoje nustatytus tikslus atitinkantį paskirtų asignavimų naudojimą (BSĮ 7 str. 1 d.). Užtikrinti Biudžeto sandaros įstatymo ir Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių nustatytą tvarką – einamaisiais biudžetinais metais finansuojant programas pirmiausia naudoti biudžetinių įstaigų pajamas ir tik paskui valstybės biudžeto lėšas – gali tik biudžetinė įstaiga, žinodama konkrečius programos tikslus ir jiems pasiekti numatytus finansavimo šaltinius. Pažymime, kad valstybės biudžetui finansuoti naudojama valstybės biudžeto ir apskaitos mokėjimo sistema nėra pritaikyta programų finansavimo eiliškumo kontrolei vykdyti. Įgyvendinant pakeitimus, susijusius su SEPA, bus peržiūrimas ir pajamų įmokų administravimo mechanizmas, svarstomos galimybės tobulinti pajamų įmokų surinkimą.

Biudžetinių įstaigų pajamų įmoka sudaro nereikšmingą dalį (apie 1,8 proc.) visų gautų valstybės biudžeto pajamų (be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos), o jų administravimo procesas, siekiant kontroliuoti teisingą įstaigų lėšų naudojimo eiliškumą, yra sudėtingas. Todėl, mūsų nuomone, turi būti svarstomas teisės aktų pakeitimo, siekiant supaprastinti sudėtingą administravimo mechanizmą ir pašalinti kasmet nustatomus pažeidimus, klausimas.

Biudžetinės įstaigos negavo 102,6 tūkst. Lt joms priklausančių pajamų. Finansinių (teisėtumo) auditų metu nustatyta atvejų, kai institucijos ir įstaigos, pažeisdamos teisės aktų nuostatas, neteisingai apskaičiavo mažesnę nei priklauso patalpų nuomos mokesčių, nesivadovavo Valstybės ir

⁵⁷ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais), 14 str. 3 d. 1 p.

⁵⁸ 2015-06-05 Finansų ministerijos raštas Nr. ((27.3-01)-5K-1425977)-6K-1504307 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. lapkričio 20 d. nutarimo Nr. XII-1350 „Dėl Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio patvirtinimo“.

savivaldybių gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarka⁵⁹, nes neperskaičiavo mokesčio už tarnybinių gyvenamųjų patalpų nuomą. Dėl šių priežasčių valstybės biudžetas negavo 102,6 tūkst. Lt⁶⁰ pajamų. Pagal Biudžeto sandaros įstatymą, valstybės biudžetinių įstaigų pajamos už ilgalaikio materialiojo turto nuomą įmokamos į valstybės biudžetą, priskiriamos valstybės biudžeto pajamoms ir naudojamos šių įstaigų vykdomoms programoms finansuoti.

⁵⁹ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-25 nutarimu Nr. 472 „Dėl Valstybės ir savivaldybių gyvenamųjų patalpų nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

⁶⁰ Iš jų: 85,4 tūkst. Lt – Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras, 8,9 tūkst. Lt – Fizinių ir technologijos mokslų centras, 6,7 tūkst. Lt – Aplinkos ministerija, 1,3 tūkst. Lt – Lietuvos socialinių tyrimų centras, 0,3 tūkst. Lt – Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba.

2. VALSTYBĖS BIUDŽETO IŠLAIDOS

Valstybės biudžetas buvo keičiamas⁶¹ metų viduryje, padidinant asignavimus Krašto apsaugos ministerijai. 2014 metų valstybės biudžete (su pakeitimu) buvo numatyta 27 118,4 mln. Lt asignavimų išlaidoms ir turtui įsigyti. Metų laikotarpiu panaudota 25 680,2 mln. Lt, arba 94,7 proc. visų patvirtintų asignavimų (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Valstybės biudžeto finansiniai rodikliai

Finansiniai rodikliai	Duomenys, mln. Lt			
	2014 m. planas	2014 m. planas su leistiniais patikslinimais	2014 m. vykdymas	2013 m. vykdymas
Bendra asignavimų suma, iš jų:	27 118,4	27 434,3	25 680,2	25 147,5
išlaidoms	26 177,4	26 452,7	24 744,5	24 250,9
<i>iš jų darbo užmokesčiui</i>	<i>3 157,2</i>	<i>3 570,6</i>	<i>3 540,4</i>	<i>3 320,1</i>
turtui įsigyti	941	981,7	935,7	896,6
Pajamos	26 158,4	26 158,4	25 233,0	24 491,2
Pajamų ir asignavimų skirtumas	-960	-1275,9	-447,2	-656,3

Šaltinis – 2013 ir 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai, 2014 metų rodiklių įstatymas

2014 metų rodiklių įstatymu patvirtintas valstybės biudžeto asignavimų planas, atsižvelgiant į teisės aktuose numatytus atvejus (dėl gautų biudžetinių įstaigų viršplaninių pajamų, dėl perkeltų ankstesniais metais nepanaudotų pajamų įmokų ir asignavimų), metų laikotarpiu buvo padidintas 315,9 mln. Lt – iki 27 434,3 mln. Lt, iš jų per 2014 metus panaudota 25 680,2 mln. Lt, arba 93,6 proc., asignavimų valdytojams priklausiusių asignavimų. Metų pabaigoje nepanaudoti asignavimai sudarė 1 754,1 mln. Lt.

2014 metais panaudota 532,7 mln. Lt daugiau valstybės biudžeto asignavimų nei 2013 metais, ir 447,2 mln. Lt daugiau, palyginti su 2014 metais gautomis pajamomis. Asignavimų struktūra, palyginti su ankstesniais metais, nepasikeitė – iš visų panaudotų asignavimų asignavimai išlaidoms sudarė 96,4 proc., turtui įsigyti – 3,6 proc. Darbo užmokesčiui panaudoti asignavimai sudarė 13,8 proc. visų panaudotų asignavimų ir, palyginti su 2013 m., padidėjo 0,6 proc. punktu.

Vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymu⁶², valstybės biudžete sudaromas Vyriausybės rezervas, kuris turi būti ne didesnis kaip 1 proc. patvirtintų valstybės biudžeto asignavimų. 2014 metų rodiklių įstatymu buvo nustatytas Vyriausybės rezervo dydis – 5 000 tūkst. Lt (0,018 proc. patvirtintų asignavimų). Iš suplanuotų asignavimų Vyriausybė, vadovaudamasi Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo ir naudojimo taisyklėmis⁶³, paskirstė 4 999,9 tūkst. Lt, iš kurių institucijos ir įstaigos panaudojo 4 671,7 tūkst. Lt, arba 93,4 proc. Daugiausia lėšų (4 181,5 tūkst. Lt) skirta iš Lietuvos valstybės teismų priteistoms sumoms išmokėti, likusios lėšos skirtos humanitarinei pagalbai,

⁶¹ Lietuvos Respublikos 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. XII-659 1 straipsnio ir 1,7,8 priedėlių pakeitimo įstatymas, 2014-07-10 Nr. XII-994.

⁶² Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais), 15 str.

⁶³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011-03-02 nutarimas Nr. 277 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“.

žymių ir nusipelnusių žmonių laidotuviams, ekstremaliosios situacijos padariniams šalinti. Netinkamo Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo atvejų nenustatėme.

2.1. Valstybės biudžeto asignavimų naudojimo pažeidimai

Pažeisdamos teisės aktų reikalavimus institucijos ir įstaigos 2014 metais panaudojo 233,2 mln. Lt valstybės biudžeto lėšų. Palyginti su 2012 ir 2013 metais, nustatytų pažeidimų įtaka valstybės biudžeto vykdymui padidėjo 0,6 proc. punktu ir sudaro 0,9 proc. visų panaudotų valstybės biudžeto asignavimų.

Atlikdami finansinius (teisėtumo) auditus valstybės institucijose ir įstaigose bei savivaldybėse vertinome valstybės biudžeto lėšų valdymo, naudojimo ir disponavimo jomis teisėtumą. Tuo tikslu atlikome audito procedūras ir įvertinome:

- kaip laikomasi teisės aktų nuostatų dėl biudžeto rengimo ir vykdymo tvarkos, ar racionaliai, taupiai ir programose nustatytiems tikslams naudojami asignavimai, ar įsipareigojimai vykdomi teisėtai;
- ne tik 2014 metų, bet ir tęstinių (ilgalaikių) prekių / paslaugų / darbų pirkimo sutarčių sudarymo ir jų vykdymo atitiktį Viešųjų pirkimų įstatymo ir įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimams;
- darbo užmokesčio (įskaitant priedų, priemokų, darbuotojų skatinimo ir kvalifikacijos vertinimo), socialinių ir kitų išmokų nustatymo (skyrimo) bei mokėjimo teisėtumą;
- investicijų projektų vykdymą ir skirtų lėšų panaudojimo teisėtumą;
- valstybės biudžeto dotacijų ir kitų lėšų savivaldybėms skyrimo ir jų panaudojimo teisėtumą.

Pažymėtina, kad atliekant auditus buvo nustatyti pažeidimai, susiję ne tik su 2014 metų, bet ir ankstesnių metų valstybės biudžeto asignavimų naudojimu, tačiau šioje ataskaitoje pateikiame duomenis tik apie tuos pažeidimus, kurie turi įtakos 2014 metų valstybės biudžeto vykdymui. Kiekvienoje valstybinio audito ataskaitoje nurodyti visi nustatyti pažeidimai bei teisės aktai, kuriais vadovaujantis atliktos valstybės lėšų valdymo, naudojimo, disponavimo jomis teisėtumo vertinimo procedūros.

Auditų metu nustatėme, kad 2014 metais 233,2 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų buvo panaudota pažeidžiant teisės aktus ir neekonomiškai:

- 135,5 mln. Lt⁶⁴ lėšų panaudota nesilaikant Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių ir kitų teisės aktų reikalavimų (turtas įsigytas neparengus investicijų projektų ir neįtraukus į valstybės investicijų programą, investicijoms skirtos lėšos panaudotos įsigyjant trumpalaikio turto, kitiems tikslams; plačiau žr. 2.2 poskyrį);
- 54,7 mln. Lt⁶⁵ (iš jų 4 mln. Lt įgyvendinant investicijų projektus ir 4,7 mln. Lt savivaldybės) panaudota pažeidžiant viešuosius pirkimus reglamentuojančius teisės aktus: įsigyta prekių /

⁶⁴ Iš jų: 122,5 mln. Lt – Aplinkos ministerija, 6,4 mln. Lt – Ūkio ministerija, 2,8 mln. Lt – Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, 2 mln. Lt – Energetikos ministerija, 1,7 mln. Lt – Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba, 0,1 mln. Lt – Kultūros ministerija ir Teisingumo ministerija.

⁶⁵ Iš jų: 22,3 mln. Lt – Žemės ūkio ministerija, 15,7 mln. Lt – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (iš jų 4,6 mln. Lt savivaldybės), 6,3 mln. Lt – Vidaus reikalų ministerija, 5,4 mln. Lt – Finansų ministerija, 1,8 mln. Lt – Užsienio reikalų

paslaugų / darbų, netaikant nė vieno Viešųjų pirkimų įstatyme nurodyto pirkimo būdo; pažeidžiant skaidrumo, lygiateisiškumo ir nediskriminavimo principus; ribojant konkurenciją; pasirinkus netinkamą pirkimo būdą; išskaidžius pirkimus; nesilaikant supaprastintų pirkimų tvarkos; atlikus ne visas pirkimo procedūras; nepasiekus tikslo – sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti prekes, paslaugas ir darbus racionaliai naudojant tam skirtas lėšas, ir kt.;

- 22,7 mln. Lt⁶⁶ (iš jų 8,1 mln. Lt savivaldybės) valstybės biudžeto lėšų panaudota pažeidžiant lėšų skyrimą reglamentuojančius teisės aktus, ne pagal paskirtį, sumokėtos teismų priteistos sumos už neteisėtai atleisto iš pareigų darbuotojo priverstinę pravaikštą;
- 18,7 mln. Lt panaudota neekonomiškai:
 - 13,5 mln. Lt⁶⁷ valstybės biudžeto lėšomis apmokėta netinkamomis finansuoti pripažintų ES fondų ir bendrojo finansavimo lėšų;
 - už 5,2 mln. Lt⁶⁸ (iš jų 0,3 mln. Lt įgyvendinant investicijų projektus), nesilaikant Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių⁶⁹, pirktos paslaugos, kurios priskirtos asignavimų valdytojo ar jam pavaldžių biudžetinių įstaigų funkcijoms, nesilaikant Biudžeto sandaros įstatymo⁷⁰ ir Biudžetinių įstaigų įstatymo⁷¹, neužtikrintas racionalus, taupus, ekonomišką lėšų naudojimą ir kt.;
- 1,6 mln. Lt⁷² (iš jų 0,4 mln. Lt⁷³ panaudota papildomam darbuotojų darbo užmokesčiui – priedams, priemokoms iš ES lėšomis finansuojamų projektų ir dubliuojant funkcijas) panaudota nesilaikant darbo užmokesčio ir kitų išmokų mokėjimą reglamentuojančių teisės aktų, nes priedai, priemokos ir vienkartinės pinigines išmokas išmokėti be pagrindo ar didesnio dydžio nei leistinas, neracionaliai ir kt.

Iš viso per 2014 metus panaudota 25 680,2 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų, auditų metu nustatyti pažeidimai (233,2 mln. Lt) sudaro 0,9 proc. visos panaudotos sumos. Palyginti su 2013 metų auditų rezultatais, 2014 metais nustatyta daugiau pažeidimų. 2013 metais buvo panaudota pažeidžiant teisės aktus 84,7 mln. Lt, arba 0,3 proc. visų valstybės biudžeto asignavimų.

ministerija, 1,2 mln. Lt – Krašto apsaugos ministerija, po 0,4 mln. Lt – Ūkio ministerija, Kultūros ministerija ir Susisiekimo ministerija (iš jų 0,1 mln. Lt savivaldybės), 0,3 mln. Lt – Sveikatos apsaugos ministerija, po 0,1 mln. Lt – Lietuvos nacionalinis dramos teatras, Lietuvos muzikos ir teatro akademija ir Vytauto Didžiojo universitetas, 0,1 – kitos institucijos ir įstaigos.

⁶⁶ Iš jų: 8,4 mln. Lt – Švietimo ir mokslo ministerija (iš jų 6 mln. Lt savivaldybės); 5,1 mln. Lt – Vidaus reikalų ministerija 4,2 mln. Lt – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (iš jų 1,6 mln. Lt savivaldybės), 3,4 mln. Lt – Finansų ministerija, 0,5 mln. Lt – Žemės ūkio ministerija (iš jų 0,5 mln. Lt savivaldybės), 0,4 mln. Lt – Teisingumo ministerija, 0,3 mln. Lt – Krašto apsaugos ministerija, 0,2 mln. Lt – Kultūros ministerija, po 0,1 mln. Lt – Aplinkos ministerija, Vytauto Didžiojo universitetas, 0,1 mln. Lt – kitos institucijos ir įstaigos.

⁶⁷ Iš jų: 5,3 mln. Lt – Žemės ūkio ministerija, 2,9 mln. Lt – Vidaus reikalų ministerija, 2,8 mln. Lt – Finansų ministerija, 2,3 mln. Lt – Sveikatos apsaugos ministerija, 0,1 mln. Lt – Susisiekimo ministerija, 0,1 mln. Lt – Aplinkos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija ir Ūkio ministerija.

⁶⁸ Iš jų: 2,8 mln. Lt – Energetikos ministerija, po 0,5 mln. Lt – Švietimo ir mokslo ministerija, Teisingumo ministerija ir Policijos departamentas prie VRM, 0,3 mln. Lt – Aplinkos ministerija, po 0,2 mln. Lt – Užsienio reikalų ministerija ir Sveikatos apsaugos ministerija, po 0,1 mln. Lt – Žemės ūkio ministerija ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 0,1 mln. Lt – kitos institucijos ir įstaigos.

⁶⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“, (su vėlesniais pakeitimais) 81 p. ir 63 p. (2014-09-29 nutarimo Nr. 1046 redakcija).

⁷⁰ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais), 5 str. 1 d., 7 p.

⁷¹ Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymas, 1995-12-05 Nr. I-1113 (su vėlesniais pakeitimais), 9 str. 2 d. 6 p.

⁷² Iš jų: 0,9 mln. Lt – Vidaus reikalų ministerija, 0,3 mln. Lt – Teisingumo ministerija, 0,2 mln. Lt – Sveikatos apsaugos ministerija, 0,1 mln. Lt – Ūkio ministerija, 0,1 mln. Lt – kitos institucijos ir įstaigos.

⁷³ Iš jų: 201,4 tūkst. Lt – Sveikatos apsaugos ministerija, 107,8 tūkst. Lt – Ūkio ministerija, 44 tūkst. Lt – Užsienio reikalų ministerija, 12,6 tūkst. Lt – Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba.

Auditorių rekomendacijos dėl nustatytų valstybės biudžeto lėšų naudojimo pažeidimų. Dėl nustatytų teisės aktų pažeidimų audituojamiems subjektams pasiūlyta nutraukti netinkamai sudarytas sutartis, stiprinti vidaus kontrolės sistemas, patvirtinti finansavimo tvarkas, užtikrinti taupų ir racionalų lėšų naudojimą, kad išlaidos būtų planuojamos ir naudojamos laikantis teisės aktų reikalavimų, pareikalauti grąžinti permokėtą darbo užmokesčio sumą ir kt. Taip pat Valstybės kontrolė rekomendavo iš lėšas gavusių subjektų pareikalauti grąžinti ne pagal paskirtį panaudotas lėšas (7,4 mln. Lt⁷⁴, iš kurių 7,3 mln. Lt⁷⁵ specialioji tikslinė dotacija), kurių dalis 2015 m. jau grąžinta į valstybės biudžetą arba sumažintas finansavimas. Pagal teisės aktų nuostatas⁷⁶, dotacijos, savivaldybių gautos iš valstybės biudžeto ir panaudotos ne pagal savo tikslinę paskirtį, turi būti grąžinamos jas skyrusiai valstybės institucijai ir įstaigai, kuri grąžina jas į valstybės išdo sąskaitą, todėl auditoriai atitinkamoms ministerijoms⁷⁷ rekomendavo pareikalauti iš savivaldybių grąžinti ne pagal paskirtį panaudotą specialiąją tikslinę dotaciją.

2.2. Valstybės kapitalo investicijos

2014 metų Valstybės investicijų programai vykdyti panaudota 4 241,1 mln. Lt, iš jų 4 137,4 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų, tai sudaro 16,1 proc. visų valstybės biudžeto išlaidų.

Nustatytų pažeidimų mastas valstybės kapitalo investicijų srityje, lyginant su 2013 metais, nemažėja. Auditų metu nustatėme, kad 2014 m. institucijos ir įstaigos:

- 130,5 mln. Lt valstybės biudžeto lėšų panaudojo valstybės kapitalo investicijoms, kurios nebuvo suplanuotos Valstybės investicijų 2014–2016 metų programoje, ir neparengė investicijų projektų;
- 4,9 mln. Lt Valstybės investicijų 2014–2016 metų programos lėšų panaudojo ne valstybės kapitalo investicijoms.

Dėl šių priežasčių 2014 metų Valstybės investicijų programos vykdymo ataskaita nerodo teisingo ir tikro valstybės investicijų dydžio – joje nurodytas 125,6 mln. Lt mažesnis panaudotų valstybės biudžeto lėšų vykdymas.

2014 metų rodiklių įstatyme Valstybės investicijų 2014–2016 metų programai įgyvendinti buvo patvirtinta 5 152,8 mln. Lt iš trijų finansavimo šaltinių – valstybės biudžeto lėšų (4 802,8 mln. Lt), valstybės garantuojamų paskolų (300 mln. Lt) ir valstybės vardu pasiskolintų lėšų (50 mln. Lt). Palyginti su 2013 metais, valstybės investicijų programai skirta lėšų 8,7 proc. daugiau. Ministerijos ir įstaigos, kurių vadovai yra asignavimų valdytojai, įgyvendindamos joms suteiktas teises, paskirstė ir patvirtino Valstybės investicijų 2014–2016 metų programoje numatytas 2014 metų kapitalo investicijas valstybės institucijoms, įstaigoms ir įmonėms, savivaldybių institucijoms,

⁷⁴ Tame tarpe Švietimo ir mokslo ministerija turi pareikalauti 37,7 tūkst. Lt iš nevalstybinių religinių bendrijų mokyklų, 35,5 tūkst. Lt – iš Vilkaviškio vyskupijos Krikščioniškosios kultūros centro, 3,1 tūkst. Lt – iš Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūros.

⁷⁵ Iš jų: 6 031,1 tūkst. Lt – Vilniaus miesto savivaldybė, 864 tūkst. Lt – Trakų rajono savivaldybė, 452 tūkst. Lt – Šilutės rajono savivaldybė.

⁷⁶ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais), 32 str. 3 d.; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais), 46 p.

⁷⁷ Socialinės apsaugos ir darbo, Švietimo ir mokslo ir Žemės ūkio ministerijos.

kitiems subjektams ir investicijų projektams (investicijų projektų įgyvendinimo programoms). Dėl teisės aktuose numatytų atvejų valstybės kapitalo investicijoms skiriamų valstybės biudžeto asignavimų planas padidintas 126,9 mln. Lt – iki 4 929,7 mln. Lt (6 lentelė).

6 lentelė. Valstybės investicijų 2014–2016 metų programos vykdymas

Eil. Nr.	2014 m. duomenys	Iš viso	Iš jų valstybės biudžeto asignavimai
		Suma (mln. Lt)	
1.	Planas, patvirtintas įstatymu ⁷⁸	5 152,8	4 802,8
2.	Planas su leistiniais patikslinimais	5 279,7	4 929,7
3.	Vykdytas	4 241,1	4 137,4
4.	Įvykdytas nuo patikslinto plano (proc.)	80,3	83,9

Šaltinis – 2014 m. valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys

Valstybės investicijų programos vykdymo 2014-12-31 ataskaitos⁷⁹ duomenimis, valstybės kapitalo investicijoms 2014 m. panaudota 4 137,4 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų, tai sudaro 16,1 proc. visų valstybės biudžeto išlaidų, 103,6 mln. Lt skirta valstybės garantuojamų paskolų ir tik 0,04 mln. Lt valstybės vardu pasiskolintų lėšų.

Vadovaujantis Investicijų įstatymu⁸⁰, ilgalaikio turto sukūrimas, įsigijimas arba jo vertės padidinimas valstybės biudžeto lėšomis laikomas valstybės kapitalo investicijomis, kurioms Vyriausybės nustatyta tvarka⁸¹ turi būti rengiami investicijų projektai. Minėtas įstatymas nurodo, kad valstybės investicijų politika formuojama Seimo tvirtinamoje Valstybės investicijų programoje, kurioje turi būti numatomos lėšos, reikalingos valstybės remiamų programų investicijų projektams įgyvendinti, ir jų finansavimo šaltiniai. Auditų metu nustatyta, kad nesilaikydami teisės aktų reikalavimų 130 544,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų asignavimų valdytojai panaudojo valstybės kapitalo investicijoms, neparengę investicijų projektų ir neįtraukę į Valstybės investicijų 2014–2016 metų programą (7 lentelė).

7 lentelė. Valstybės biudžeto lėšų, nesuplanuotų Valstybės investicijų 2014–2016 metų programoje, panaudojimas valstybės kapitalo investicijoms 2014 metais

Institucija ar įstaiga	Biudžeto lėšų suma, tūkst. Lt
Aplinkos ministerija (ministerija ir jai pavaldžios įstaigos: Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondas, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba, Generalinė miškų urėdija)	122 465,9
Ūkio ministerija	6 401,4
Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba	1 676,7
Iš viso	130 544,0

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Atliekant auditus nustatyta, kad 4 922,2 tūkst. Lt Valstybės investicijų 2014–2016 metų programos lėšų, pažeidžiant Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisykles⁸², panaudota apmokant trumpalaikio ir ilgalaikio turto

⁷⁸ Lietuvos Respublikos 2014 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2013-12-12 Nr. XII-659 (su vėlesniu pakeitimu), 7 priedėlis.

⁷⁹ 2014 m. valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 13.

⁸⁰ Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas, 1999-07-07 Nr. VIII-1312 (su vėlesniais pakeitimais), 3 str. 3 d. 1 p., 4 d. 1 p., 4 str. ir 14 str.

⁸¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-26 nutarimas Nr. 478 „Dėl valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

⁸² Ten pat, 2p., 6 p., 32 p.

pirkimo ar kitas išlaidas, kurios negali būti priskiriamos valstybės kapitalo investicijoms. Todėl Valstybės investicijų programos vykdymo 2014 m. gruodžio 31 d. ataskaitos valstybės biudžeto vykdymo duomenys šia suma padidinti (8 lentelė).

8 lentelė. Investicijų projektų lėšų panaudojimas ne valstybės kapitalo investicijoms

Institucija ar įstaiga	Biudžeto lėšų suma, tūkst. Lt
Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos	2 803,0
Energetikos ministerija	2 000,0
Kultūros ministerija	74,2
Teisingumo ministerija	45,0
Iš viso	4 922,2

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Atkreipiame dėmesį, kad Valstybės kontrolė 2013 metais sisteminiu požiūriu vertino ilgalaikio materialiojo turto kūrimo ir (ar) jo vertės padidinimo investicijų projektų, kurių naudos gavėjai yra viešojo sektoriaus subjektai, įgyvendinimą, ar sprendimai tam tikroje valstybės investavimo srityje (švietimo, socialinės apsaugos, kultūros ir t. t.) įgyvendinami kuo mažesnėmis sąnaudomis ir visais atvejais atitinka visuomenės poreikius. Nustatyta, kad, nesilaikydamos teisės aktų reikalavimų, institucijos ir įstaigos 26 721,4 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų panaudojo valstybės kapitalo investicijoms, kurios nebuvo suplanuotos valstybės investicijų programoje, neužbaigus tęstinių projektų buvo planuojami ir pradedami vykdyti nauji projektai, kurie ankstesniais metais nebuvo įtraukti į valstybės investicijų programą, ir pan. Valstybės kontrolė rekomendavo reaguoti į pasikeitusius poreikius ir išspręsti užsitęsusių ir sustabdytų projektų vykdymo problemas bei tobulinti teisės aktus. Šios rekomendacijos įgyvendintos 2015 metais priėmus teisės aktų pakeitimus, todėl jų poveikio 2014 metams dar nematyti, o audito rezultatai rodo, kad problemos investicijų srityje išlikusios ir pažeidimų mastas nemažėja.

2.3. Išlaidos, apmokėtos tiesiogiai iš skolintų lėšų

Nesilaikant Biudžeto sandaros įstatymo 72,9 mln. Lt išlaidų (0,3 proc. visų patirtų valstybės biudžeto išlaidų) neperskirstyta per valstybės biudžetą, o apmokėta tiesiogiai iš skolintų lėšų. Šios lėšos nėra atskleistos biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaitoje ir biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo ataskaitose.

Nuo 2015 metų dėl Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo leidžiama iš skolintų lėšų tiesiogiai apmokėti išlaidas, jų nesuplanavus valstybės biudžete. Valstybės kontrolės nuomone, tokia praktika nėra gera, nes, sprendžiant iš pastarųjų metų rezultatų, išlaidų, apmokamų tiesiogiai iš skolintų lėšų, mastas auga, o tai rodo planavimo skaidrumo trūkumą.

Pagal Biudžeto sandaros įstatymą⁸³, galiojusį 2014 metais, surenkami mokesčiai, privalomos įmokos, rinkliavos ir valstybės vardu pasiskolintos lėšos gali būti perskirstomi tik per valstybės biudžetą ir savivaldybių biudžetus, Valstybinį socialinio draudimo fondą, Privalomojo sveikatos draudimo fondą, Privatizavimo fondą, Rezervinį (stabilizavimo) fondą, Valstybės įmonės Ignalinos

⁸³ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2012-10-16 įstatymo Nr. XI-2274 redakcija), 3 str. 2 d.

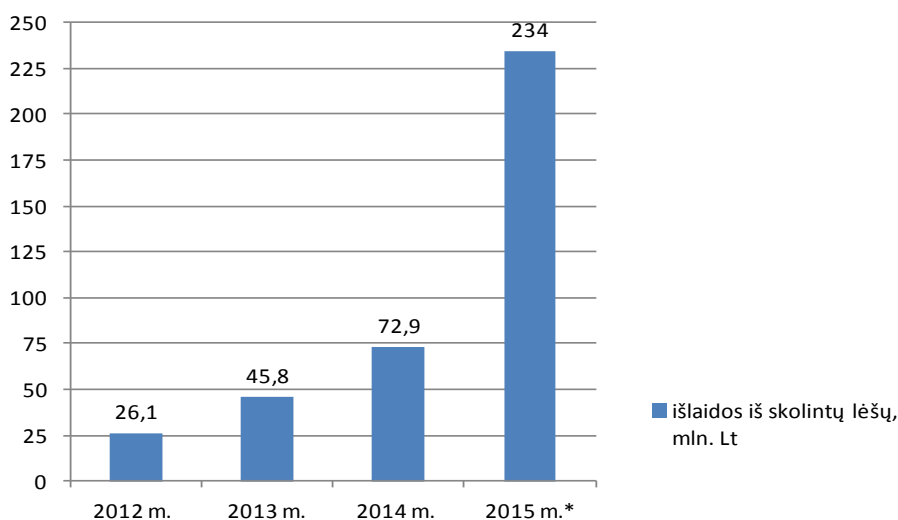
atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo fondą, Garantinį fondą, savivaldybių privatizavimo fondus.

Per 2014 metus Finansų ministerija iš skolintų lėšų apmokėjo valstybės biudžeto išlaidas, kurios nebuvo perskirstytos per valstybės biudžetą:

- 59 111,9 tūkst. Lt nenumatytas įmokas į Europos Sąjungos biudžetą⁸⁴;
- 12 727,4 tūkst. Lt priteistas arbitražo ir atstovavimo išlaidas⁸⁵;
- 1 091,0 tūkst. Lt garantiją Šiaurės investicijų bankui.

Iš viso, pažeidžiant Biudžeto sandaros įstatymą, per valstybės biudžetą nebuvo perskirstyta 72 930,3 tūkst. Lt valstybės išlaidų. Valstybės kontrolė jau keletą metų konstatuoja, kad nesilaikoma Biudžeto sandaros įstatymo, nes valstybės vardu pasiskolintos lėšos naudojamos viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas: 2012 metais per biudžetą nebuvo perskirstyta 26,1 mln. Lt⁸⁶, 2013 metais – 45,8 mln. Lt⁸⁷, 2015 metais numatyta iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų, neperskirstant jų per biudžetą, apmokėti 224 mln. Lt įmoką į Europos stabilumo mechanizmo fondą ir suteikti iki 10 mln. Lt paskolą UAB „Būsto paskolų draudimas“⁸⁸ (2 pav.).

2 pav. Iš skolintų lėšų apmokėtos valstybės biudžeto išlaidos

*2015 m. numatoma panaudoti skolintų lėšų suma.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Rengdama 2015 metų valstybės biudžeto projektą Finansų ministerija aiškino⁸⁹, kad rodiklių įstatyme suteikiama teisė Finansų ministerijai skolintis ir finansuoti nurodytas reikmes, nes, rengiant biudžeto projektą, nurodytų išlaidų konkretūs poreikiai nėra apibrėžti dėl nepriimtų

⁸⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014-11-26 įsakymas Nr. 1K-396 „Dėl įmokų į Europos Sąjungos biudžetą dalies sumokėjimo valstybės vardu pasiskolintomis lėšomis“.

⁸⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014-08-27 nutarimas Nr. 811 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. birželio 27 d. nutarimo Nr. 681 „Dėl įgaliojimų suteikimo“ papildymo“.

⁸⁶ Valstybinio audito išvada „Dėl Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių, valstybės skolos ataskaitų ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimo“, 2013-09-23 Nr. FA-P-60-13-97.

⁸⁷ Valstybinio audito išvada „Dėl Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimo“, 2014-09-30 Nr. 9-46.

⁸⁸ Valstybinio audito išvada „Dėl Lietuvos Respublikos 2015 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto“, 2014-11-14 Nr. Y-4.

⁸⁹ Ten pat.

atitinkamų įvairiuose valdymo lygiuose sprendimų (nežinomos konkrečios asignavimų sumos, kurios turėtų būti numatytos biudžete, projekto rengimo metu) arba tėra tik hipotetiniai įsipareigojimai, kurie per metus gali būti ir nerealizuoti, ir pan. Todėl numatoma teisinė galimybė skolintis, pašalinant prognozuojamo deficito didėjimo riziką, nes papildomų poreikių finansavimas bus realizuotas tik tada, jei įgyvendinamos įstatymu nustatytos sąlygos, t. y. laikantis grynojo skolinių įsipareigojimų pokyčio limito (t. y. nedidinant planuojamų skolos rodiklių).

Kaip rodo praktika, nepaisant planavimo metu esančio neapibrėžtumo, keleri metai iš eilės išlaidos patiriamos ir jos nuolat auga. Sistemingas dalies išlaidų neįtraukimas į asignavimus rodo planavimo skaidrumo trūkumus – dalis galimų suplanuoti valstybės išlaidų rodiklių įstatyme nepagrįstai neatskleidžiama.

Nuo 2015 metų pakeistas Biudžeto sandaros įstatymas⁹⁰: panaikinta nuostata, kad valstybės vardu pasiskolintos lėšos gali būti perskirstomos tik per biudžetus, ir papildyta nuostata, leidžiančia tam tikrų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatytiems tikslams valstybės vardu pasiskolintas lėšas naudoti viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas.

Vadovaujantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu⁹¹, metinį valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį sudaro šios konsoliduotosios biudžeto vykdymo ataskaitos: biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaita, biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo ataskaitos ir biudžeto vykdymo ataskaitų aiškinamasis raštas. Pažymėtina, kad informacija apie minėtas valstybės biudžeto išlaidas iš skolintų lėšų yra atskleista tik 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte. Atsižvelgiant į tai, šiuo metu taikoma praktika, kai dalis valstybės biudžeto išlaidų yra parodoma biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaitoje ir biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo ataskaitose, o dalis – tik aiškinamajame rašte, yra ydinga, biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaitos ir biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo ataskaitų informacija neišsami ir nesudaro sąlygų Seimui ir visuomenei matyti bendrą tikrąjį atitinkamų metų valstybės biudžeto išlaidų dydį. Todėl visos patirtos valstybės biudžeto išlaidos, įskaitant iš skolintų lėšų, turi būti rodomos valstybės konsoliduotosiose biudžeto išlaidų plano /sąmatos vykdymo ataskaitose.

Finansų ministerijos nuomonė

Vadovaujantis 2015 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 12 str. 3 dalies 1 punktu, Finansų ministerijai suteikiama teisė skolintis valstybės vardu esant įstatymu numatytiems poreikiams. Vadovaujantis 12 str. 1 dalies 10 punktu, Vyriausybė paskirsto asignavimų valdytojams Finansų ministerijos pasiskolintas 12 str. 3 dalies 1 p. nustatytiems tikslams lėšas. Vadovaujantis 12 str. 10 dalimi, asignavimų valdytojams, suderinus su Finansų ministerija, suteikiama teisė naudoti viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas: Vyriausybės paskirstytas lėšas, nurodytas šio straipsnio 1 dalies 10 punkte. Atsižvelgiant į minėtas įstatymo nuostatas, išlaidos iš skolintų lėšų nuo 2015 metų yra parodomos kaip valstybės biudžeto išlaidos ir bus atskleidžiamos 2015 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitose kaip gauti ir panaudoti valstybės biudžeto asignavimai.

⁹⁰ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 3 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymas, 2014-12-04 Nr. XII-1379.

⁹¹ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su vėlesniais pakeitimais), 29 str. 1 d.

2.4. Atsiskaitymas už programų vykdymą

2014 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje pateikta informacija apie asignavimų valdytojų vykdomoms programoms skirtų asignavimų nepanaudojimo priežastis nėra aiški ir išsami, neparodo tikrojo asignavimų panaudojimo rezultato, nes pateikiamos tik nedidelės dalies asignavimų valdytojų ir dalies jų vykdytų programų asignavimų nepanaudojimo priežastys. Be to, kai kuriais atvejais pateikiamas tik programos dalies vykdymas.

Pakeitus teisinį reglamentavimą nuo 2011 metų informacija apie vykdytų programų rezultatus ir vertinimo kriterijų įgyvendinimą arba metinių strateginių tikslų pasiekimo rezultatus kartu su teikiamu biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniu Seimui neteikiama, taip pat ši informacija Seimui neteikiama ir naudojantis asignavimų valdytojų veiklos rezultatų stebėsenos informacinė sistema.

Informacija apie biudžeto vykdymą turi būti aiški ir vieša, todėl svarbu rasti tinkamą valstybės biudžeto asignavimų valdytojų atsiskaitymo Seimui ir visuomenei už metinių strateginių tikslų pasiekimo rezultatus formą.

Pagal Vykdyto ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklės⁹², aiškinamojo rašto dalyje „Valstybės biudžeto išlaidų vykdymas“ analizuojami valstybės biudžeto vykdymo duomenys pagal valstybės funkcijas, finansavimo šaltinius, skirtų asignavimų nepanaudojimo priežastis ir kt. Šių duomenų pateikimo forma ir turinys nereglamentuoti.

Audito metu nustatyta, kad aiškinamojo rašto priede⁹³ informacija apie asignavimų valdytojų 2014 metais vykdomoms programoms skirtų asignavimų nepanaudojimo priežastis apima mažos dalies asignavimų valdytojų, t. y. 20 iš 157 (13 proc. visų asignavimų valdytojų), ir dalies jų vykdytų programų, t. y. 55 iš 225 (24 proc. visų programų) asignavimų nepanaudojimą. Nepaaiškinta, kodėl nurodytas būtent tų, o ne kitų programų asignavimų panaudojimas. Pažymėtina, kad kai kuriais atvejais asignavimų panaudojimo priežastys nurodomos, kai jų panaudojimas yra 99 proc. ir daugiau, tačiau nenurodoma, kodėl kai kurių programų asignavimų panaudojimas sudaro tik apie 50 proc.

Pavyzdžiai, kai nepateikta informacija apie programai skirtas ir nepanaudotas reikšmingas asignavimų sumas

Aplinkos ministerija:

- programa „Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimas“ (2.39), asignavimų panaudojimas 47 proc., nepanaudota apie 27 mln. Lt;
- programa „Gamtos išteklių ir paveldo vertybių apsauga“ (2.33), asignavimų panaudojimas 53 proc., nepanaudota apie 23 mln. Lt;
- programa „Aplinkos taršos mažinimas ir prevencija“ (1.31), asignavimų panaudojimas 84 proc., nepanaudota apie 121 mln. Lt.

Teisingumo ministerija:

- programa „Paslaugos gyventojams ir verslui“ (2.1), asignavimų panaudojimas 73 proc.,

⁹² Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010-01-29 įsakymas Nr. 1K-022 „Dėl vykdymo ataskaitų“ (su vėlesniais pakeitimais).

⁹³ 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio aiškinamojo rašto priedas Nr. 3 „Informacija apie asignavimų valdytojų 2014 metais vykdomoms programoms skirtų asignavimų nepanaudojimo priežastis“.

nepanaudota apie 8,4 mln. Lt.

Švietimo ir mokslo ministerija:

- programa „Mokslinių tyrimų ir studijų sistemos modernizavimas“ (10.005), asignavimų panaudojimas 99 proc., nepanaudota apie 4,4 mln. Lt.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija:

- programa „Specialioji valstybės paramos gyvenamiesiems namams, butams įsigyti finansavimo programa“ (2.014), asignavimų panaudojimas 93 proc., nepanaudota apie 2,4 mln. Lt.

Įvertinus dalies asignavimų valdytojų pateiktus paaiškinimus dėl asignavimų nepanaudojimo, jie yra gana vienodi (sutaupytos lėšos, nepareikalauta lėšų, užsitęsę viešieji pirkimai ir pan.) ir neinformatyvūs.

Finansų ministerijos nuomonė

Pažymime, kad į informaciją apie asignavimų valdytojų vykdomoms 2014 metų programoms skirtų asignavimų nepanaudojimo priežastis neįtraukti biudžetinių įstaigų pajamų įmokų ir tikslinės paskirties valstybės biudžeto lėšų šaltiniai, nes šios programos yra vykdomos ne pajamų plano ribose, o pajamų įmokų gavimo ribose. Pateikiama tik stambiausių asignavimų valdytojų, turinčių daugiau programų, ir kurių vykdymo procentas yra žemesnis (neatsižvelgiant į nepanaudotą sumą) arba kurių nepanaudota suma santykinai didesnė (neatsižvelgiant į vykdymo procentą).

Pagal Finansų ministerijos paaiškinimą aiškinamojo rašto priede pateikiami ne visi programai skirti ir panaudoti asignavimai, o tik tam tikros programos dalies vykdymas, t. y. neįvertinama ta programos dalis, kuri finansuojama iš biudžetinių įstaigų pajamų įmokų ir pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, teisės aktais skiriamų programoms finansuoti. Pagal Biudžeto sandaros įstatymą⁹⁴, programa yra strateginio ir (arba) metinio veiklos plano, parengto pagal Vyriausybės patvirtintą Strateginio planavimo metodiką, dalis, skirta asignavimų valdytojo strateginiam tikslui įgyvendinti, kurios asignavimai gali būti planuojami iš: 1) konkrečios valstybės biudžeto pajamų dalies, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodyta įstatyme, Vyriausybės nutarime; 2) biudžetinių įstaigų pajamų; 3) kitų valstybės biudžeto, įskaitant Europos Sąjungos finansinės paramos ir kitos gaunamos tarptautinės finansinės paramos lėšas, lėšų; 4) kitų teisėtai gautų lėšų. Vertinant programos asignavimų panaudojimo ar nepanaudojimo rezultatus, turėtų būti vertinama programa kaip visuma, neskirstant jos pagal finansavimo šaltinius, susiejant su strateginių tikslų pasiekimu, nes dabar pateikiama informacija nėra aiški ir išsami.

Valstybės kontrolė ne kartą yra išsakiusi nuomonę, jog informacija apie biudžeto vykdymą turi būti aiški ir vieša, būtina kartu su atitinkamų metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniu pateikti ne tik patvirtintų finansinių rodiklių vykdymo duomenis, bet ir nurodyti, kokių strateginių tikslų pasiekė asignavimų valdytojai naudodami valstybės biudžeto lėšas. Valstybės kontrolė pažymėdavo, kaip svarbu rasti ir reglamentuoti tinkamą apibendrintų duomenų apie asignavimų valdytojų, naudojusį valstybės biudžeto lėšas, metinių strateginių tikslų pasiekimo rezultatus pateikimo visuomenei formą ir turinį.

2011 metais pasikeitęs teisinis reglamentavimas panaikino prievolę kartu su valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniu teikti informaciją apie vykdytų programų rezultatus ir vertinimo kriterijų įgyvendinimą. 2011 metais pakeistose Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų

⁹⁴ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais), 2 str. 16 d.

sudarymo ir vykdymo taisyklėse⁹⁵ nebeliko nuostatos, kad valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys apima informaciją apie vykdytų programų rezultatus ir vertinimo kriterijų įgyvendinimą, t. y. buvo panaikinta prievolė šią informaciją teikti kartu su atitinkamų metų ataskaitų rinkiniu. Buvo akcentuojama, jog Valstybės kontrolės keliamos problemos išspręstos įgyvendinus projektą⁹⁶, kurio metu sukurta stebėsenos informacinė sistema (SIS), t. y. centralizuota informacinė sistema, skirta Vyriausybės programos, Vyriausybės veiklos prioritetų įgyvendinimo ir Vyriausybei atskaitingų institucijų veiklos rezultatų stebėsenai vykdyti. Tačiau iki šiol nei kartu su valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniu, nei kita forma ataskaitos (informacijos) apie programų įvykdymo rezultatus, sukūrus SIS, neatsirado.

Finansų ministras yra patvirtinęs Programų vertinimo metodiką⁹⁷. Vadovaudamasi šia metodika Finansų ministerija turi parengti metinį programų vertinimo plano projektą ir pateikti jį Vyriausybei tvirtinti iki kiekvienų metų vasario 1 dienos. Pažymėtina, kad 2014 metų programų vertinimo planas nebuvo patvirtintas. Vertinimų rezultatai neskelbiami centralizuotai viešai. Metodika numato, kad už vertinimą atsakinga institucija, atsižvelgdama į poreikį ir galimybes bei naudodama įvairias viešinimo priemones, užtikrina programų vertinimo viešumą ir vertinimo rezultatų prieinamumą.

Pažymime, kad Valstybės kontrolė šiuo metu atlieka veiklos auditą „Programinio biudžeto sistema: veiklos rezultatų stebėsenos ir vertinimas“.

Valstybės kontrolierius

Arūnas Dulkys

Valstybinio audito išvadą ir ataskaitą parengė 6-ojo audito departamento direktoriaus pavaduotoja Danguolė Krištopavičienė, vyriausiosios valstybinės auditorės Neringa Čirbė, Rasa Guobienė ir Dalia Raudeliūnienė, vyresnioji valstybinė auditorė Irena Bagdžiūnienė ir 1-ojo audito departamento patarėjas Gediminas Kibilda.

⁹⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011-06-08 nutarimas Nr. 681 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimo Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo ir kai kurių Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, keitusių šį nutarimą, pakeitimo ar pripažinimo netekusiais galios“.

⁹⁶ Projektas VP1-4.2-VRM-01-V-01-001 „Valdymo, orientuoto į rezultatus, tobulinimas (VORT)“.

⁹⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011-08-16 įsakymas Nr. 1K-281 „Dėl programų vertinimo metodikos patvirtinimo“.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos 2014 metų
 valstybės konsoliduotųjų finansinių ir
 biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir
 valstybės biudžeto vykdymo vertinimo“
 1 priedas

Informacija apie rekomendacijų įgyvendinimą

Rekomendacijos Finansų ministerijai	
Rekomendacija	Įgyvendinimas
1. Iš esmės spręsti klausimą dėl kitų subjektų, vykdančių asignavimų valdytojų programas, finansavimo modelio, nusprendžiant, koks modelis būtų labiausiai priimtinas (tinkamas) viešajame sektoriuje, esant reikalui inicijuoti teisės aktų pakeitimus.	Finansų ministerijos nuomonė. 2014-09-29 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1046 pakeistos 2001-05-14 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 543 patvirtintos Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės. Rekomendacija įgyvendinta.
2. Peržiūrėti neįgyvendintas Valstybės kontrolės rekomendacijas bei pastabas dėl teisės aktų reikalavimo pirmiausia naudoti ne valstybės biudžeto asignavimus, o biudžetinių įstaigų pajamas praktinio taikymo. Kompleksiškai įvertinus galiojančius teisės aktus, jų praktinį taikymą ir apskaitos tvarkymą pagal VSAFAS, imtis priemonių dėl minėtų rekomendacijų įgyvendinimo.	Finansų ministerijos nuomonė. Pagal Biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių 40 punktą biudžetinė įstaiga programų išlaidoms padengti pirmiausia turi naudoti asignavimus, gautus iš einamaisiais biudžetiniais metais įmokėtų į valstybės biudžetą biudžetinės įstaigos pajamų, įskaitant ankstesniais metais nepanaudotus šių lėšų likučius ir viršplanines pajamas, išskyrus konkrečiam tikslui numatytas lėšas, kurių negali naudoti kitiems tikslams. Biudžetinė įstaiga, žinodama konkrečius programos tikslus ir jiems numatytas lėšas, patvirtina programų sąmatas. Įstaigos finansuojamos vadovaujantis patvirtintomis programų sąmatomis neviršijant įmokėtų pajamų. Pagal Biudžeto sandaros įstatymo 14 straipsnio 3 dalies 1 punktą, biudžetinėms įstaigoms gali būti perkelta ir naudojama programoms finansuoti viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas nepanaudotų pajamų įmokų, kuri yra ne didesnė negu ¼ įmokėtos metinės sumos dalis, likusi dalis, kuri yra didesnė negu leistina, paliekama bendroms biudžeto reikmėms. Valstybės kontrolės siūlymas pasibaigus biudžetiniams metams koreguoti įstaigų jau padarytas išlaidas perskirstant tarp programų finansavimo šaltinių prieštarauja minėtų teisės aktų nuostatoms. Rekomendacija neįgyvendinta.
3. Siekiant, kad valstybės ataskaitose būtų pateikiami kuo tikslesni duomenys pagal pajamų rūšis, keisti ar papildyti teisės aktus,	Finansų ministerijos nuomonė. Finansų ministro 2014-12-29 įsakymu Nr. 1K-494 „Dėl finansų ministro 2003-01-29 įsakymo Nr. 1K-019 „Dėl

Rekomendacijos Finansų ministerijai	
Rekomendacija	Įgyvendinimas
reglamentuojančius Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos rengimą ir pateikimą.	mokesčių ir kitų įmokų į valstybės biudžetą ir savivaldybių biudžetus apyskaitos“ pakeitimo“ nustatyta, kad esant poreikiui, VMI ir Muitinės departamentas metinę apyskaitą, jos priedus ir nepriemokų pažymą gali patikslinti ir pateikti Finansų ministerijai ne vėliau kaip iki kitų metų vasario 15 d. (ankstesnis terminas buvo 5 darbo dienos mėnesiui pasibaigus). Rekomendacija įgyvendinta.
4. Siekiant, kad valstybės investiciniai projektai būtų įgyvendinami kuo mažesnėmis sąnaudomis ir atitiktų visuomenės poreikius, patobulinti teisės aktus, reglamentuojančius valstybės investicijų planavimą, tikslinimą taip, kad būtų galimybė reaguoti į pasikeitusius poreikius ir išspręsti užsitęsusių ir sustabdytų projektų vykdymo problemas.	Finansų ministerijos nuomonė. 2015-01-07 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 13 pakeistos 2001-04-26 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 478 patvirtintos Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklės ir 2015-08-07 Finansų ministro įsakymu Nr. 1K-259 pakeistas 2001-07-04 finansų ministro įsakymu Nr. 201 patvirtintas Investicijų projektų rengimui taikomų reikalavimų aprašas. Rekomendacija įgyvendinta.

Šaltinis – Valstybės kontrolė, Finansų ministerija.

Valstybinio audito ataskaitos
„Dėl Lietuvos Respublikos 2014 metų
valstybės konsoliduotųjų finansinių ir
biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir
valstybės biudžeto vykdymo vertinimo“
2 priedas

Informacija apie finansinių (teisėtumo) auditų rezultatus, nustatytus reikšmingus pažeidimus, pastebėjimai

I. MINISTERIJOS IR MINISTRŲ VALDYMO SRIČIŲ INSTITUCIJOS IR ĮSTAIGOS

Aplinkos ministerija

Ministerijos konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenys visais reikšmingais atžvilgiais teisingi. Pastebėjimų turėjome dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio duomenų.

Ministerijai pavaldi įstaiga Lietuvos geologijos tarnyba trejus metus taikė netinkamą metodą mineralinių išteklių balansinei vertei nustatyti, todėl negalėjome patvirtinti, kad finansinės būklės ataskaitos mineralinių išteklių straipsnyje ataskaitinio laikotarpio pabaigoje nurodyta balansinė vertė (1 897 100,9 tūkst. Lt) yra teisinga.

Kaip ir atliekant ankstesnius auditus, taip ir šio audito metu atkreipėme dėmesį, kad jeigu pasikeitus atitinkamų teisės aktų reikalavimams valstybės įmonės (miškų urėdijos) savo apskaitoje užregistruotų valstybinio miško ir miško žemės vertes, tai šias įmones kontroliuojanti ministerijai pavaldi įstaiga Generalinė miškų urėdija jas nurodytų finansinės būklės ataskaitos ilgalaikio finansinio turto straipsnyje. Todėl ataskaitinio laikotarpio pabaigoje šio turto balansinė vertė (1 131 111,32 tūkst. Lt) gerokai padidėtų. Be to, pažymėjome, kad miškų veiklos sritį reglamentuojančiuose teisės aktuose nėra apibrėžta, kas sudaro miškų infrastruktūrą, kuri pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė. Kai teisės aktuose nėra apibrėžtos miškų infrastruktūros sąvokos, negalima nustatyti, ar lėšas (259,2 tūkst. Lt), skirtas valstybės įmonėms (miškų urėdijoms) turtui įsigyti, laikyti dotacija, taip pat ar už jas įsigytas ar sukurtas turtas priskirtinas turtui, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė.

Ataskaitoje pateikėme pastebėjimus dėl tikslingesnio valstybės lėšų naudojimo, vykdančiam jai pavestas funkcijas, ir turto valdymo.

Ministerija 273,8 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų panaudojo įsigyti paslaugoms, nesusijusioms su Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatyme nurodyta programos lėšų naudojimo paskirtimi, nes apmokėjo kitų vykdomų programų priemones ir pirkto paslaugas jai teisės aktais pavestoms funkcijoms atlikti.

Ministerija ir jai pavaldžios įstaigos – Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondas ir Generalinė miškų urėdija – 122 461,9 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų panaudojo valstybės kapitalo investicijoms, neįtrauktoms į Valstybės investicijų 2014–2016 metų programą, todėl 2014 metų

valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio Valstybės investicijų programos vykdymo ataskaitoje pateikta ne visa informacija.

Pavaldi įstaiga Lietuvos zoologijos sodas 2014 metais inicijavo projektą „Pirk dramblių“, skirtą Zoologijos sodui paremti, ir šiam tikslui už 164,6 tūkst. Lt įsigijo šio projekto organizavimo paslaugas. Dalį sutartinio atlyginimo – 90,0 tūkst. Lt sumokėjo Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšomis, nors ministerija šias lėšas galėjo panaudoti rezultatyviau ir racionaliau, jas tiesiogiai skiriant Zoologijos sodo reikmėms finansuoti, o ne sumokant privačiai bendrovei už paramos renginio organizavimą. Likusią dalį – 74,6 tūkst. Lt už renginio organizavimą Lietuvos zoologijos sodas sumokėjo iš projekto metu surinktų lėšų (182,3 tūkst. Lt), nors sutartyje nebuvo nurodyta, už kokias konkrečias papildomas renginio organizavimo paslaugas bus mokama, todėl Valstybės kontrolė negalėjo patvirtinti, kad ši suma panaudota teisėtai. Mūsų vertinimu, sutarties su uždarąja akcine bendrove paramos projektui organizuoti sudarymas finansiškai buvo naudingas privačiam sektoriui, t. y. bendrovei, kuri gavo 164,6 tūkst. Lt pajamų už paramos projekto organizavimą, tačiau ne Lietuvos zoologijos sodui, nes faktiškai gauta tik 17,7 tūkst. Lt, kurie gali būti panaudoti Lietuvos zoologijos sodo padėčiai pagerinti.

Pavaldžios įstaigos – Generalinė miškų urėdija, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba, Lietuvos geologijos tarnyba ir Kauno T. Ivanausko zoologijos muziejus – nesivadovavo teisės aktais, kurie reglamentuoja tarnybinių gyvenamųjų patalpų suteikimą, gyvenamųjų patalpų nuomos dydžio apskaičiavimą ir dėl to negavo 6,7 tūkst. Lt pajamų.

Ministerija Lietuvos paviljono pasaulinėje parodoje „EXPO 2015“ techninio projekto parengimo paslaugų pirkimo sutarties galiojimo laikotarpiu neužtikrino bendro pobūdžio pareigos elgtis atidžiai ir rūpestingai – techninis projektas už 145,2 tūkst. Lt parengtas ne iki sutartyje nustatytos datos, todėl statybos ir įrengimo darbus ministerijai teko įsigyti ypatingos skubos tvarka.

Nustatytiems reikšmingiems trūkumams šalinti pateiktos rekomendacijos.

Energetikos ministerija

Ministerijai neturėjome pastabų dėl finansų tvarkymo ir biudžeto vykdymo. Ataskaitoje teikėme pastebėjimus dėl valstybės biudžeto lėšų planavimo bei racialesnio naudojimo, taip pat ministerijos valdomose įmonėse valdybų sudarymo ir atsiskaitymo už Nacionalinės atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategijos ir jos priemonių plano įgyvendinimą.

Ministerija apie 2 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų skyrė projektams, kurių galutiniai naudos gavėjai yra daugiabučių pastatų gyventojai, įgyvendinti. Šios lėšos nepagrįstai įtrauktos į Valstybės investicijų 2014–2016 metų programą, todėl 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio Valstybės investicijų programos vykdymo 2014-12-31 ataskaitoje pateikta netiksli informacija.

Ministerija papildomai valstybės įmonės Lietuvos naftos produktų agentūros veiklą finansavo valstybės biudžeto lėšomis (2,8 mln. Lt), nors įmonė tuo laikotarpiu disponavo laisvomis lėšomis (35,2 mln. Lt), gautomis už parduotas valstybės atsargas, kurios galėjo būti naudojamos agentūrai nustatytoms funkcijoms įgyvendinti.

Ministerija neužtikrino, kad valdomoje strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčioje valstybės įmonėje Lietuvos naftos produktų agentūroje būtų suformuota valdyba, kaip numato teisės aktai, bei tinkamai neatliko jai teisės aktais pavestos Nacionalinės atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategijos ir jos įgyvendinimo priemonių plano vykdymo stebėsenos, nes atsakingi

priemonių vykdytojais neteikė informacijos apie priemonių įgyvendinimą, o ministerija neatsiskaitė Vyriausybei.

Pateiktos rekomendacijos nustatytiems reikšmingiems trūkumams šalinti.

Finansų ministerija

Finansų ministerijos konsoliduotosiose ir finansinėse biudžeto vykdymo ataskaitose reikšmingų netikslumų nenustatyta, o lėšos ir turtas buvo valdomas, naudojamas ir disponuojama jais teisėtai, tačiau turėjome pastabų ministerijai pavaldžioms įstaigoms.

Audito metu nustatyta, kad ministerijai pavaldžios biudžetinės įstaigos įsigijo prekių ir paslaugų už 5,4 mln. Lt, pažeisdamos Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas. Daugiausia pastabų auditoriai turėjo VMI dėl informacinių sistemų modifikavimo ir priežiūros paslaugų viešųjų pirkimų. VMI Mokesčių apskaitos informacinės sistemos (MAIS) veikimo užtikrinimo paslaugas už 5,2 mln. Lt įsigijo ribodama tiekėjų konkurenciją – neužtikrino, kad kuo daugiau tiekėjų galėtų pateikti pasiūlymų.

VMI, ruošdamasi euro įvedimui, informacinių sistemų modifikavimo ir priežiūros paslaugas (dar už 5 mln. Lt) pirkė neskelbiamų derybų būdu, o tai galėjo apriboti tiekėjų konkurenciją, pirkimas vyko skubotai ir galėjo sudaryti sąlygas neefektyviai panaudoti valstybės biudžeto lėšas.

Kiekvienais metais planuodama asignavimus Finansų ministerija numato lėšas sumokėti VĮ Turto bankui už perduotų skolinių įsipareigojimų administravimą. 2014 metais Finansų ministerijai šis administravimas kainavo beveik 2,5 mln. Lt, tačiau negalėjome patvirtinti šios sumos teisingumo, nes nustatėme, kad VĮ Turto bankas sąnaudas neteisingai priskyrė skolinių įsipareigojimų administravimo veiklai, o tai darė įtaką valstybės mokamam atlygiui už skolų išieškojimą.

Krašto apsaugos ministerija

Neturėjome reikšmingų pastabų dėl Krašto apsaugos ministerijos 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių, tačiau pateikėme pastebėjimus dėl valstybės biudžeto lėšų naudojimo.

Ministerija ir Lietuvos kariuomenė, siųsdamos darbuotojus į tarnybines komandiruotes darbo funkcijoms vykdyti, su komandiruotėmis susijusias paslaugas perka be viešųjų pirkimų procedūrų.

Krašto apsaugos ministerija, vykdydama pavestą funkciją bendradarbiauti su asociacijomis ir viešosiomis įstaigomis, sudarė sąlygas nevyriausybinei organizacijai pirkti prekes ir paslaugas už 350 tūkst. Lt be viešųjų pirkimų procedūrų, nustatytų Viešųjų pirkimų įstatyme, ir taip neužtikrino, kad prekės ir paslaugos būtų įsigytos ekonomiškiausiu būdu.

Lietuvos kariuomenė vykdydama pavestą funkciją bendradarbiauti su civilinėmis institucijomis pasirinko bendradarbiavimo modelį su VŠĮ Lietuvos nacionaliniu radiju ir televizija – teikė televizijos projektui logistinį aprūpinimą, kuris viešajame sektoriuje teisės aktais nenumatytas. Jo įgyvendinimui skyrė 57,5 tūkst. Lt vertės aprangą ir ekipuotę ir ją perdavė neatlygintinai naudotis netaikydama nei vieno iš įstatyme nustatyto turto perdavimo būdo.

Ministerija, vykdydama mokslinio bendradarbiavimo ginkluotės ir valdymo sistemų srityje koordinavimo funkciją, skatino Lietuvos mokslo ir studijų institucijų atstovus dalyvauti NATO ir ES gynybos tyrimų ir technologijų institucijose ir mokslo renginiuose pasirinkusi teisės aktus

neatitinkantį finansavimo būdą, be to, finansavo mokslininkų kelionės išlaidas (27 tūkst. Lt), nenustačiusi mokslininkų atrankos kriterijų, finansavimo ir atsiskaitymo tvarkos.

Lietuvos kariuomenė be krašto apsaugos ministro sprendimo kariniams atstovams, perkeltiems į Europos išorės veiksmų tarnybos ES karinį štabą, nepaskyrė ir neišmokėjo apie 132,8 tūkst. Lt nutarimuose nustatytų su darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensacijų, o karių sutuoktiniams ir vaikams paskyrė 103,1 tūkst. Lt su darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensacijų, kurios pagal teisės aktus nepriklausė.

Ministerija, gerindama veiklos efektyvumą diegiant Krašto apsaugos resursų valdymo informacinę sistemą, neužtikrino, kad diegimo ir priežiūros paslaugų už 4 965,7 tūkst. Lt viešojo pirkimo procedūros būtų atliktos pirkimus reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka (dėl šios informacinės sistemos diegimo / efektyvumo ir RIS valdymo teikti pastebėjimai 2015-04-08 valstybinio audito ataskaitoje „Krašto apsaugos sistemos informacijos ir ryšių technologijų valdymas“ (įslaptinta)), o Lietuvos kariuomenė, vykdydama logistikos reformą ir atlikdama struktūrinius pertvarkymus, ne visais atvejais užtikrino teisės aktų dėl kompensacijų išmokėjimo laikymosi, kaip nustatyta Darbo kodekse.

Lietuvos kariuomenė neužtikrino, kad Valstybės investicijų programoje patvirtintam investicijų projektui skirti 4,4 mln. Lt asignavimų būtų panaudota racionaliai.

Ankstesnio audito metu nustatyti dalykai dėl karių maitinimo organizavimo liko aktualūs ir 2014 metais, nes Lietuvos kariuomenė nustatydama maisto kainas neįtraukė daugiau kaip 3 576,7 tūkst. Lt patirtų išlaidų.

Dėl ataskaitoje nurodytų dalykų pateiktos rekomendacijos.

Kultūros ministerija ir jos valdymo sritis

Kultūros ministerija

Reikšmingų pastabų dėl Kultūros ministerijos 2014 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų neturėjome, tačiau 2014 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje kilnojamųjų kultūros vertybių likutis nerodo tikrosios šio turto vertės, nes 77 proc. ministerijai pavaldžių ir valdymo srities muziejų saugomų eksponatų (3022, 4 tūkst. vnt.) apskaitoje užregistruoti simboline vieno lito verte.

Pateikėme pastebėjimų dėl valstybės lėšų planavimo ir asignavimų naudojimo teisėtumo ir kontrolės, vykdančios ministerijai pavestas funkcijas. Audito metu nustatėme, kad ministerija nepakankamai dėmesio skiria teisingam ir skaidriam valstybės biudžeto lėšų planavimui ir naudojimui.

Ministerija iki šiol neturi aiškaus sprendimo, kokias pavaldžių biudžetinių įstaigų išlaidas finansuoti, skiriant biudžeto lėšas pagal tvirtinamas sąmatas, o kokias iš Kultūros rėmimo fondo. Tokiu būdu 2014 m. ministerijai pavaldžių muziejų veikla 638,5 tūkst. Lt buvo finansuota ir iš Kultūros rėmimo fondo. Be to, fondo lėšomis buvo finansuoti 34 su kultūra ir menu nesusiję išimtinai techninio pobūdžio projektai už 250,4 tūkst. Lt.

Ministerija ir Lietuvos kultūros taryba nepasinaudojo teise perskirstyti 4 552,4 tūkst. Lt nepanaudotų fondo lėšų, nors apie 8 proc. ekspertų teigiamai įvertintų projektų tarybos sprendimu buvo nefinansuoti dėl lėšų stygiaus. Tokiu būdu aktualūs kultūros ir meno sričių projektai prarado galimybę būti finansuojami.

Ministerija, skyrusi 975 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų parengti nematerialaus kultūros paveldo sąvadą (registrą), nepakankamai kontroliavo, kad jis būtų įsteigtas ir prieinamas visuomenei, todėl minėti valstybės biudžeto asignavimai buvo panaudoti nerezultatyviai.

Neparengus Dainų švenčių tradicijos tęstinumo programos, atsakingos institucijos, įskaitant Kultūros ministeriją ir Lietuvos liaudies kultūros centrą, negalėjo užtikrinti nuoseklaus ir tikslingo šventės rengimo proceso ir jo kontrolės bei racionalaus ir efektyvaus 985,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo. Šiuo metu jau derinama kartu su atsakingomis institucijomis parengta 2015–2018 metų Dainų švenčių tradicijos tęstinumo programa. Be to, centras organizuodamas 2014 m. dainų šventę „Čia – mano namai“ į renginius išdalijo 9,9 tūkst. kvietimų neturėdamas jų suteikimo tvarkos, neskaidriai vykdė dalyvių apgyvendinimo paslaugų viešąjį pirkimą iš Vilniaus m. savivaldybės, nes sutartis dėl dalyvių apgyvendinimo išlaidų kompensavimo sudarė anksčiau, nei buvo pradėtos vykdyti pirkimo procedūros, vykdydamas du (po 160,0 tūkst. Lt) mažos vertės pirkimus, netinkamai nustatė pirkimo vertę, pirkimą išskaidė ir taip pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas.

Ministerija, kaip įgaliota koordinuoti valstybės politikos įgyvendinimą tautinių mažumų srityje ir Romų integracijos į Lietuvos visuomenę 2012–2014 metų veiksmų plano koordinatore, neužtikrino, kad plano įgyvendinimui būtų skirta 2 243 tūkst. Lt suplanuotų lėšų ir plėtojamas romų vaikų ir suaugusiųjų švietimas bei ugdomi jų socialiniai įgūdžiai, todėl nebuvo įgyvendinta dalis priemonių siekiant gerinti romų socialinę padėtį ir užtikrinti jų integraciją į visuomenę.

Ministerija kaip politiką formuojanti ir įgyvendinanti institucija nevykdė jai teisės aktuose nustatytų pareigų, nes iki šiol nėra parengusi ir patvirtinusi nacionalinių ir valstybės teatrų ir koncertinių įstaigų plėtotės strategijos; netvirtina nacionalinių ir valstybės teatrų ir koncertinių įstaigų perspektyvinės kūrybinės veiklos programų.

Atkreipėme dėmesį, kad keletą metų kultūros paveldo objektai neregistruojami VĮ Registrų centre, nes centras atsisako neatlygintinai registruoti Kultūros paveldo departamento pateiktus duomenis. Tokia situacija susidarė dėl teisės aktų nesuderinamumo bei institucijų nepakankamo bendradarbiavimo. 2015-04-28 Kultūros paveldo departamentas ir VĮ Registrų centras pasirašė susitarimą dėl automatinės sąveikos kūrimo ir numatė, kad automatinė sąveika bus sukurta per 12 mėn.

Turto valdymo srityje ministerijai trūksta atsakingo požiūrio atstovaujant valstybės interesams viešosiose įstaigose. Nustatėme, kad ministerija skyrė nepakankamai dėmesio valstybės kaip (dalininkės) savininkės turtinėms ir neturtinėms teisėms bei pareigoms įgyvendinti septyniose viešosiose įstaigose, nes įstatuose nenumatytos ar numatytos ne visa apimtimi visuotinio dalininkų susirinkimo kompetencijai privalomos funkcijos. Be to, viešosios įstaigos neparengė veiklos strategijų, o ministerija kaip savininkė ar dalininkė nenustatė jų veiklos vertinimo kriterijų.

Ministerijai pavaldžios įstaigos audito metu šalino gyvenamųjų patalpų naudojimo pažeidimus ir įgyvendino auditorių teiktas rekomendacijas: perskaičiuotas nuomos mokestis, šiuo metu vyksta derybos dėl patalpų perdavimo savivaldybei, sprendžiamas klausimas dėl jų paskirties pakeitimo.

Audito metu atkreipėme dėmesį į du dešimtmečius trunkančią gyventojų iškeldinimo iš Užutrakio dvaro sodybos teritorijoje esančių pastatų problemą. Trakų r. savivaldybei panaudojus 2 356,8 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų gyvenamųjų namų statybai, jos iki šiol nėra pabaigtos, nes 2007 m. savivaldybei pradėjus vykdyti statybas buvo pripažintos neteisėtomis ir sustabdytos, o pasibaigus teisiniams ginčams, naujas statybos leidimas gautas tik 2014-09-30. Nedelsiant neišsprendus gyventojų iškeldinimo problemos, nebus galimybės restauruoti dalį minėtos

sodybos pastatų, panaudoti Europos Sąjungos struktūrinių fondų finansinės paramos lėšas ir nebus pasiektas pagrindinis koncepcijos tikslas – Užutrakio dvaro sodybą panaudoti viešajai turizmo infrastruktūrai.

Įvertinus šiuos ir kitus audito ataskaitoje nurodytus dalykus, Kultūros ministerijai pateiktos rekomendacijos.

Lietuvos nacionalinis dramos teatras

Pagrindiniai Nacionalinio dramos teatro kūrybinės veiklos planavimo dokumentai yra sezoninė ir perspektyvinė kūrybinės veiklos programos, kurias tvirtina Kultūros ministerija. Perspektyvinė programa nepatvirtinta. Valstybės biudžeto asignavimai 2014 metams – 9 599,9 tūkst. Lt, iš jų apie 7 500 tūkst. Lt – meno veiklai vykdyti – buvo skirti teatrui neatsižvelgiant į kūrybinės veiklos programas, dėl to neužtikrintas jų įgyvendinimas, veiklos nuoseklumas ir tęstinumas.

Teatro edukacinė veikla nenurodyta planavimo ir kituose dokumentuose, todėl yra rizika, kad nebus tinkamai įvykdyta ši teatrui pavesta funkcija ir įgyvendinti jam keliami uždaviniai.

Nustatyta, kad teatre dirbančių 37 etatinių aktorių kūrybinis indėlis galbūt neproporcingas jų išlaikymo išlaidoms – 1 330,1 tūkst. Lt. Didžiąją darbo laiko dalį aktoriai dirba individualiai, t. y. ne darbovietėje. Taip sudaromos sąlygos tuo pačiu metu gauti atlyginimą iš valstybės biudžeto ir dirbti kitoje darbovietėje, dalyvauti projektuose ar užsiimti kita veikla. Šiuo atveju teatras neturi galimybės užtikrinti, kad būtų laikomasi darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojančių bei kitų teisės aktų reikalavimų, ir rūpintis darbuotojų poreikiais. Mūsų nuomone, siekiant efektyviai ir racionaliai naudoti valstybės biudžeto lėšas, būtina svarstyti galimybę keisti nuolatinių teatro aktorių darbo sutarčių sąlygas.

Teatras nuo 2011 m. liepos mėn. iki 2014 m. pabaigos bilietų platinimo paslaugoms teikti juridiniam asmeniui neatlygintinai leido naudotis 4,16 kv. m. patalpomis ir taip neužtikrino, kad valstybės turtas būtų valdomas vadovaujantis efektyvumo, racionalumo ir viešosios teisės principais.

Pastabų dėl teatro finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų neturėjome.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai dėl finansų tvarkymo ir biudžeto vykdymo reikšmingų pastabų neturėjome, tačiau pateikėme pastebėjimus dėl valstybės lėšų naudojimo vykdant jai pavestas funkcijas.

Užimtumo fondo ir specialiosios tikslinės dotacijos lėšos (dalis iš 26346,3 tūkst. Lt) naudotos finansuoti laikinumo ir socialinės naudos reikalavimų neatitinkančius viešuosius darbus, kurių metu vykdyti savarankiškomis savivaldybių funkcijoms priskirtini darbai. Ministerija nesudarė prielaidų savivaldybėms biudžeto lėšas naudoti veiksmingesnėms nei viešieji darbai aktyvios darbo rinkos politikos priemonėms finansuoti.

Lėšos bedarbių neformaliajam profesiniam mokymui (3 400,5 tūkst. Lt) panaudotos nenustačius pakankamų reikalavimų mokymo teikėjams ir programoms, todėl bet kas galėjo tapti mokymo teikėju, o mokymo kokybė, trukmė ir kaina galėjo labai skirtis.

Nesukurta vertinimo metodika ir tinkami kriterijai profesinei rehabilitacijai, be to, jos dalyviams faktiškai teiktos kelis kartus pigesnės nei už jas sumokėta profesinio mokymo paslaugos, todėl negalėjome patvirtinti, kad, panaudojus 6 414,4 tūkst. Lt, buvo pasiektas pakankamas ir šias išlaidas atitinkantis profesinės rehabilitacijos rezultatas.

Kompensavo kelionės išlaidas (326,3 tūkst. Lt) aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse dalyvaujantiems asmenims ir pervedė lėšas (2 321,9 tūkst. Lt) bankui subsidijoms būsto kredito daliai padengti, neįsitikinus išlaidų patyrimu ir mokėtinų sumų teisingumu.

Dėl netinkamai ar neaiškiai nustatytų socialinės įmonės statuso įgijimo ir netekimo sąlygų, sudarytos prielaidos įmonėms nepagrįstai ar nesąžiningai įgyti šį statusą ir gauti valstybės pagalbą (dalį iš 53 845,9 tūkst. Lt), nesiorientuojant į socialinėms įmonėms nustatyto tikslo siekimą. Pasiūlėme inicijuoti socialinės įmonės statuso įgijimo ir netekimo sąlygų patikslinimą arba nustatyti papildomas sąlygas valstybės pagalbai gauti.

Nesant teisinio ir praktinio pasikeitusių duomenų apie išmokų gavėjus vertinimo mechanizmo, mažiausiai 1 872,1 tūkst. Lt vaikų išlaikymo fondo išmokų išmokėta asmenims, praradusiems teisę jas gauti ir nevykdžiusiems pareigos informuoti apie pasikeitusias aplinkybes.

Savivaldybei pateikus neteisingus duomenis apie valstybės išlaikomų vaikų skaičių, 864 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų globos namų išlaikymo dotacijoms panaudota ne pagal paskirtį. Dėl netinkamai įvykdyto viešojo pirkimo – sustambinus pirkimo objektą ir nustačius per aukštus, neproporcingus kvalifikacinius reikalavimus tiekėjams – už tą pačią sumą (11 099,9 tūkst. Lt) maisto produktais aprūpinta mažiau skurstančių asmenų.

Tam tikra apimtimi dalis ministerijos funkcijų dėl teisės aktų projektų rengimo ir vertinimo buvo vykdoma ES lėšomis finansuojamo projekto metu, sudarius terminuotą darbo sutartį su ministerijos valstybės tarnautojais.

Įvertinus šiuos ir kitus audito ataskaitoje nurodytus dalykus, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai pateiktos rekomendacijos.

Susisiekimo ministerija

Reikšmingų pastabų dėl ministerijos parengtų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų teisingumo neturėjome, tačiau yra rizika, kad finansinės ataskaitos (Finansinės būklės ataskaita pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis) ilgalaikio finansinio turto straipsnyje nurodyto turto (investicijų į kontroliuojamas valstybės įmones) balansinė vertė yra netiksli.

Susisiekimo ministerija įpareigota koordinuoti geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonų ir valstybinės reikšmės automobilių kelių želdinių apsaugą, tvarkymą ir naujų želdinių veisimą, koordinuoti šių želdinių inventorizavimą, apskaitą ir būklės stebėseną, tačiau patikimų apskaitos duomenų apie geležinkelių zonoje ir valstybinės reikšmės keliuose augančius želdinius nėra, teisės aktuose neįtvirtintas subjektas, atsakingas už geležinkelių zonoje esančių želdinių inventorizaciją ir apskaitą.

Ministerijoje lėšų, gautų už naudojimąsi viešąja geležinkelių infrastruktūra, pajamų ir išlaidų sąmata nesudaroma, nors formalus reikalavimas įtvirtintas teisės aktuose.

Taip pat teikėme pastebėjimus dėl valstybės lėšų naudojimo vykdant jai pavestas funkcijas.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui teisės aktais pavesta atlikti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainių būklės analizę, tačiau teisės normose komitetui nėra

suteikti įgaliojimai imtis priemonių, užtikrinančių efektyvų nustatytų trūkumų šalinimą įstaigose, kurių interneto svetainės neatitinka nustatytų reikalavimų. Nustatyta atvejų, kai įstaigų interneto svetainių struktūra, svetainėse skelbiama informacija nustatytus reikalavimus atitinka tik 11,1–23,2 procento. Kai nėra trūkumų šalinimo mechanizmo, nesudarytos galimybės visuomenei viešai gauti aktualią, patikimą, nuolat atnaujinamą informaciją apie įstaigų vykdomą veiklą.

Susisiekimo ministerijai pavaldžiai įstaigai Lietuvos automobilių kelių direkcijai, įgyvendinančiai vienuolikos valstybinės reikšmės kelių priežiūrą vykdančių valstybės įmonių savininko teises ir pareigas, rekomendavome tobulinti šių įmonių finansinių rodiklių analizės ir vertinimo sistemą, tikslinti šių įmonių vadovų darbo užmokesčiui turinčius įtaką rodiklius. Tai sudarytų prielaidas analizuoti įmonių finansinius rodiklius pagal jų atliekamas funkcijas ir užtikrinti, kad nustatytus socialinius tikslus įmonės vykdytų skaidriai, patirdamos kuo mažiau sąnaudų.

Jau keletą metų Valstybės kontrolė su Lietuvos automobilių kelių direkcija analizuoja valstybės įmonių, vykdančių valstybinės reikšmės kelių priežiūrą, finansavimo ir atsiskaitymo už šių lėšų panaudojimą klausimą. Audito institucijos vertinimu, valstybės įmonių atliekama valstybinės reikšmės kelių priežiūra yra finansuojama valstybės biudžeto lėšomis pagal pasirašytas biudžeto lėšų skyrimo sutartis, tačiau už šių lėšų panaudojimą nėra atsiskaitoma pagal teisės aktų reikalavimus, kurių pagrindu būtų galima aiškiai identifikuoti, kokias konkrečias išlaidas įmonės patyrė vykdydamos pavestas užduotis. 2014 metais įmonėms buvo sumokėta 243,7 mln. Lt. Direkcijos tvirtinimu, valstybės įmonių atliekamos valstybinės reikšmės kelių priežiūros paslaugos yra perkamos, nors viešojo pirkimo procedūros netaikomos.

Sveikatos apsaugos ministerija

Sveikatos apsaugos ministerijai dėl finansų tvarkymo ir biudžeto vykdymo reikšmingų pastabų neturėjome. Pateikėme pastebėjimus dėl valstybės lėšų naudojimo vykdančiai pavestas funkcijas.

Dėl netinkamai vykdytų įsipareigojimų ir priimtų sprendimų, valstybės biudžeto asignavimai, skirti ministerijos funkcijoms vykdyti, buvo naudojami dengti pripažintas netinkamomis finansuoti išlaidas (2 299,5 tūkst. Lt), finansuoti teismo sprendimo (53,7 tūkst. Lt) ir taikos sutarties (5 676,8 tūkst. Lt) vykdymą.

Vykdydama visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas ministerija laiku neparengusi Lietuvos nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros strategijos, skyrė savivaldybėms 13 241 tūkst. Lt specialiųjų dotacijų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti; neužtikrino strategiškai svarbaus Psichikos sveikatos strategijos ir savirūšių prevencijos veiksmų plano įgyvendinimo; dalis ministerijai pavaldžios įstaigos funkcijų buvo vykdoma ES lėšomis finansuojamų projektų metu.

Funkcijų asmens sveikatos priežiūros srityje vykdymui ministras paskyrė ministerijai pavaldžių ar jos valdymo sričiai priskirtų įstaigų darbuotojus valstybinę kontrolę atliekančiais pareigūnais ir pavedė jiems vykdyti funkcijas, atitinkančias ministerijos struktūrinio padalinio, ministerijai pavaldžių ir jos valdymo sričiai priskirtų įstaigų vykdomas funkcijas; asmens sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojus vyriausiais respublikos ir vyriausiais kraštų specialistais, nors tokių specialistų institutas teisės aktais nėra reglamentuotas.

Ministerija E. sveikatos koordinavimo ir įgyvendinimo skyriui nenustatė valstybės biudžeto lėšomis vykdomų darbų, jo išlaidymui panaudojo 201,4 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, nors skyriaus darbuotojai vykdė funkcijas ES lėšomis finansuojamuose projektuose.

Ministerija įsigydama, valdydama, naudodama ir disponuodama turtą neužtikrino, kad būtų vykdoma GMP automobilių atnaujinimo programa; leidusi subnuomoti patalpas, ministerija sudarė prielaidas naudą už valstybės turtą gauti privačiai bendrovei; neužtikrino įdiegtos finansų valdymo ir apskaitos sistemos naudojimo visa apimtimi, apskaita buvo vedama dubliuojant su kitomis programomis ir skiriant lėšų jas palaikyti; nekilnojamojo turto registre neįregistravo dalies viešosios įstaigos Kauno klinikų naudojamo turto, sveikatos priežiūros viešųjų įstaigų teritorijose esančios automobilių stovėjimo aikštelės, įstaigos, neatlygintinai naudodamos šį valstybės turtą, nusistato rinkliavų / mokesčių dydžius, o gautas pajamas naudoja savo reikmėms.

Ministerija, įgyvendindama biudžetinių ir viešųjų įstaigų savininkės teises ir pareigas, nesiėmė reikiamų priemonių, kad tinkamai reglamentuotų viešųjų įstaigų administracijos darbuotojų priėmimą į darbą, perėmė savivaldybėms priklausiusias biudžetines ir viešąją įstaigas valstybės nuosavybėn, kartu neperimdama viso turto, reikalingo vykdyti įstaigų funkcijas.

Įvertinus šiuos ir kitus audito ataskaitoje nurodytus dalykus, Sveikatos apsaugos ministerijai pateiktos rekomendacijos.

Švietimo ir mokslo ministerija

Ministerijai dėl 2014 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkinių reikšmingų pastabų neturėjome, tačiau teikėme pastebėjimus dėl valstybės lėšų naudojimo, vykdant ministerijai pavestas funkcijas.

Ministerijai, kaip asignavimų valdytojui, turinčiam užtikrinti programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, rekomendavome pareikalauti iš Vilniaus miesto savivaldybės gražinti 6 000,0 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų, panaudotų ne pagal tikslinę paskirtį. Siūlėme spręsti klausimą dėl 2016 metais paramos skyrimo Vilkaviškio krikščioniškosios kultūros centrai, nes, Vyriausybės nutarimu, iš ministerijos asignavimų ji skiriama nepagrįstai.

Audito metu nustatėme, kad ministerija nepakankamai dėmesio skiria teisingam ir patikimam finansų valdymui. Ministerija siekdama prisidėti prie to, kad bent viena aukštoji mokykla patektų tarp 500 geriausių pasaulio universitetų, atrinko ir 1 839,4 tūkst. Lt skyrė jaunimo veiklų iniciatyvų skatinimo projektams, mūsų nuomone, savo turiniu nepadedantiems pasiekti nustatyto tikslo. Be to, negalėjome įsitikinti ministerijos sprendimų pagrįstumu projektams skirti nuo 6,4 iki 100 proc. viso planuojamo biudžeto, ar projektų vykdytojai valstybės biudžeto lėšas naudojo pagal paskirtį ir ar naudojo kitus finansavimo šaltinius; nevykdė strateginiame plane numatytų švietimo ir mokslo veiklų ir, pasinaudojusi teisės aktuose numatyta galimybe, dalį – 7 916,0 tūkst. Lt – joms skirtų lėšų perskirstė kitoms veikloms, kurias planavo vykdyti mažesne apimtimi; skyrė 2 005,8 tūkst. Lt mokslo ir studijų institucijų tinklo pertvarkai neturėdama aiškaus jos vykdymo plano. Be to, dalis lėšų (1 242,1 tūkst. Lt) skirta nereikalaujant pateikti lėšų poreikį pagrindžiančių detalių sąmatų; skyrė 5 731,0 tūkst. Lt mokslo ir studijų institucijų sudėtingos infrastruktūros objektų priežiūros išlaidoms; iniciatyvą spręsti dėl konkrečių objektų finansavimo perleidusi pačioms institucijoms, tai nesudaro sąlygų užtikrinti, kad valstybės lėšos būtų skirtos tiems objektams, kuriems pirmiausia būtina; skyrė 197,3 tūkst. Lt Aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų atnaujinimo (modernizavimo) programos vykdytojams viršydama programoje nustatytą finansavimo dydį; įtraukė į valstybės vykdomas investicijų programas 23 projektus, kuriems suplanavo 11 153,0 tūkst. Lt, neužtikrindami šių sprendimų pagrįstumo.

Turėjome pastabų ir dėl asignavimų naudojimo kontrolės. Ministerija nepakankamai kontroliavo nevalstybinėms religinių bendrijų mokykloms skirtų lėšų naudojimą, nes trys mokyklos 37,7 tūkst. Lt panaudojo ne pagal paskirtį.

Taip pat ministerija neužtikrino nuoseklaus ir tikslingo pasirengimo Moksleivių dainų šventei proceso, jo kontrolės, racionalaus ir efektyvaus Nacionalinei m. K. Čiurlionio menų mokyklai skirtų 494,0 tūkst. Lt asignavimų naudojimo, nes kartu su atsakingomis institucijomis neparengė Dainų švenčių tradicijos tęstinumo programos.

Ne pirmus metus atkreipėme dėmesį, kad Valstybinio studijų fondo sąskaitoje laikomos ir nenaudojamos lėšos, gautos iš sugrąžintų paskolų, palūkanų ir delspinigių, pervedimo į valstybės biudžetą. Per 2014 metus fondas pasipildė 17 mln. Lt ir šiuo metu sukaupta 94 mln. Lt.

Turto valdymo srityje ministerijai trūksta atsakingo požiūrio atstovaujant valstybės interesams viešosiose įstaigose. Ministerija, įgyvendindama VŠĮ „Vaikų poilsis“ savininkės teises ir pareigas, nesiėmė reikiamų priemonių, kad įstaigos vykdoma veikla atitiktų valstybės prioritetus ir siekius vaikų poilsio srityje. Be to, perdavusi įstaigai valstybės nekilnojamąjį turtą, neužtikrino, kad jis būtų naudojamas tik vaikų poilsio stovyklų, o ne ir komercinei ūkinei veiklai vykdyti.

Įvertinus šiuos ir kitus audito ataskaitoje nurodytus dalykus, Švietimo ir mokslo ministerijai pateiktos rekomendacijos.

Teisingumo ministerija

Dėl Teisingumo ministerijos 2014 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų ir finansinių ataskaitų rinkinių reikšmingų pastabų neturėjome, tačiau teikėme pastebėjimus dėl valstybės lėšų naudojimo vykdant jai pavestas funkcijas.

Organizuodama teismo medicinos ekspertizių atlikimą, Valstybinė teismo medicinos tarnyba už 138,7 tūkst. Lt įsigijo paslaugų, kurias turėjo teikti pati įstaiga, teikė paslaugas, nurodytas teismo ekspertizes reglamentuojančiuose teisės aktuose ir nebūdingas ekspertizės įstaigoms, į teismo medicinos eksperto pareigas priėmė asmenis, neatitinkančius teismo ekspertams keliamų reikalavimų, atlikdama ekspertizes naudojosi pastatu, kurio naudojimas nebuvo teisiškai neįformintas.

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos valdymo institucijos neužtikrino visapusiško valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo asmenims, ginantiems pažeistas ar ginčijamas savo teises ir įstatymų saugomus interesus, nes nesudarė sąlygų ginčus spręsti pasinaudojant taikinamojo tarpininkavimo paslauga. Teisingumo ministerija nepatvirtino taikinamojo tarpininkavimo organizavimą ir administravimą reglamentuojančių tvarkų, kurios užtikrintų Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo nuostatų ir taikaus ginčų sprendimo prioriteto principo įgyvendinimą teikiant valstybės garantuojamos teisinės pagalbos paslaugas.

Įgyvendindami baudžiamąją ir bausmių vykdymo politiką, Kalėjimų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos neužtikrino, kad laisvės atėmimo vietų įstaigose sveikatos priežiūros specialistų etatų skaičius atitiktų teisės aktuose nustatytus normatyvus (dėl to sveikatos priežiūros paslaugoms teikti panaudota 291,2 tūkst. Lt daugiau valstybės biudžeto asignavimų, negu priklausoma) ir kad būtų atliekamas teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybės vertinimas; modernizuojant laisvės atėmimo vietų infrastruktūrą, valstybės biudžeto asignavimai būtų naudojami taupiai ir laikantis teisės akto, nes atsakyta sutartyje numatytų 310,1 tūkst. Lt vertės darbų, už kuriuos jau buvo sumokėta ir kurių dalis (129,3 tūkst. Lt vertės) jau buvo atlikta, įsigyta

39 tūkst. Lt vertės darbų neatlikus viešųjų pirkimų procedūrų, iš investicijoms skirtų asignavimų įsigyta trumpalaikio turto už 45 tūkst. Lt; diegiant radijo ryšio blokavimo sistemą, pirkimo sutarties sąlygos sutarties galiojimo laikotarpiu nebūtų keičiamos, nes sutarčiai vykdyti tiekėjas pasitelkė subtiekęją. Subjektas, kuris atliko dalį darbų, turėjo būti pripažintas subtiekeju ar partneriu ir pavišintas teikiant pasiūlymą; būtų teikiamos teisės aktuose nustatytos socialinės garantijos, nes pareigūnams buvo skirti tarnybiniai butai, nors teisės aktuose nenumatyta galimybės juos skirti; vyriausiesiems buhalteriams, dirbantiems pagal darbo sutartis, būtų nustatyti teisingi tarnybinio atlyginimo koeficientai (Kalėjimų departamentui pavaldžios probacijos tarnybos jiems nustatė didesnius tarnybinio atlyginimo koeficientus, todėl apskaičiavo ir išmokėjo 22,5 tūkst. Lt didesnę darbo užmokestį (įskaitant mokesčius) ir apskaičiavo 7 tūkst. Lt daugiau socialinio draudimo įmokų.

Įvertinus šiuos ir kitus audito ataskaitoje nurodytus dalykus, Teisingumo ministerijai ir jai pavaldžioms įstaigoms pateiktos rekomendacijos.

Ūkio ministerija

Ministerijai neturėjome reikšmingų pastabų dėl finansų tvarkymo ir biudžeto vykdymo, tačiau teikėme pastebėjimus dėl valstybės lėšų naudojimo vykdamas jai pavestas funkcijas.

Vykdydama valstybės politikos formavimo ir įgyvendinimo turizmo srities funkcijas ministerijai pavaldi įstaiga Valstybinis turizmo departamentas panaudojo 2 578,24 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, tačiau neužtikrino tinkamo turizmo paslaugų teikėjų stebėsenos ir priežiūros funkcijos vykdymo, nes nepatvirtino ūkio subjektų konsultavimo tvarkos, neatliko turizmo paslaugų teikėjų veiklos planinių patikrinimų, nepatvirtino jų atlikimo tvarkos, Kelionių organizatoriaus pažymėjimų išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, atnaujinimo ir panaikinimo komisijos veiklos nereglementavo jokiais norminiais dokumentais ir nesukūrė rizikų vertinimo sistemos, kuri užtikrintų efektyvesnę kelionių organizavimo paslaugų teikėjų veiklos priežiūrą. Turizmo taryba nenagrinėjo turizmo plėtros ir skatinimo klausimų, neteikė pasiūlymų valstybės institucijoms, atliekančioms strateginį Lietuvos turizmo veiklos planavimą.

Ministerijai pavaldi įstaiga Nacionalinio akreditacijos biuras vykdė ekspertų mokymų funkciją, nors ji nenumatyta Atitikties įvertinimo įstatyme ir biuro nuostatuose, todėl dalis valstybės biudžeto asignavimų (iš skirtos 1 767,91 tūkst. Lt sumos) panaudota teisės aktuose neįvardytoms funkcijoms įgyvendinti.

Ministerijai pavaldi įstaiga Lietuvos standartizacijos departamentas nesilaikė Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų, nes vykdydamas teisės aktais jam pavestą funkciją (rengti Lietuvos standartus ir kitus leidinius) už 447,54 tūkst. Lt įsigijo standartų vertimo paslaugas, pritaikęs netinkamą pirkimo būdą. Pažymėtina, kad departamentas dar audito metu viešuosius pirkimus pradėjo vykdyti pagal naujas Supaprastintų viešųjų pirkimų taisykles, kuriose atsakyta išlygų dėl standartų projektų rengimo paslaugų pirkimo apklausos būdu, ir šias paslaugas planuoja pirkti supaprastinto atviro konkurso būdu.

Ministerijai pateikta pastabų dėl valstybės biudžeto lėšų naudojimo, nes pagal sudarytą vidaus sandorį, viešajai įstaigai „Versli Lietuva“ už suteiktas paslaugas, skatinančias prekių ir paslaugų eksportą, sumokėta 763,2 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų, neįvertinus realiai patiriamų sąnaudų. Todėl manome, kad viešajai įstaigai galėjo būti sumokėta daugiau valstybės biudžeto lėšų, nei ji faktiškai turėjo išlaidų suteikdama paslaugas.

Dėl minėtų dalykų ministerijai pateiktos rekomendacijos.

Užsienio reikalų ministerija

Ministerijai neturėjome reikšmingų pastabų dėl 2014 metų biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkinių, tačiau teikėme pastebėjimus dėl valstybės lėšų naudojimo ministerijai vykdančiai jai pavestas funkcijas.

Užsienio reikalų ministerija neužtikrino Lietuvos vykdomos vystomojo bendradarbiavimo veiklos atitikties nustatytiems prioritetams ir tikslams kontrolės; nėra patvirtintų humanitarinės pagalbos prioritetų, todėl ministerija negali tinkamai vykdyti jai pavestų funkcijų humanitarinės pagalbos srityje. Kadangi Lietuvos Respublikos asmenų delegavimo į tarptautines ir ES institucijas ar užsienio valstybių institucijas įstatyme nepakankamai reglamentuojamos kontrolės procedūros, užtikrinančios, kad būtų laikomasi įstatymo reikalavimų, sudaromos sąlygos valstybės institucijoms deleguoti savo darbuotojus atstovauti Lietuvai užsienyje neįvertinus, ar pareigos, į kurias deleguojami asmenys, atitinka Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintus delegavimo prioritetus, ar deleguojami reikalavimus atitinkantys asmenys.

Ministerija asociacijų ir viešųjų įstaigų veiklos projektus finansavo (216,1 tūkst. Lt) nesivadovaudama užsienio reikalų ministro patvirtintomis tvarkomis ir neužtikrino tinkamos lėšų panaudojimo kontrolės, o finansuojant šiuos ir užsienio lietuvių organizacijų projektus nebuvo užtikrinta objektyvi projektų atranka.

Įsigydama įvairias paslaugas, ministerija 16 416,4 tūkst. Lt viršijo preliminarias sutarčių kainas, o netiksliai apskaičiavusi planuojamų įsigyti paslaugų apimtį ir sutarčių kainas ir neužtikrinusi tinkamos sutarčių vykdymo kontrolės, sudarė sąlygas pirkti paslaugas neribotai be viešųjų pirkimų konkursų, taip neužtikrindama tiekėjų konkurencijos ir racionalaus valstybės biudžeto lėšų naudojimo.

Ministerija su komandiruotėmis susijusias paslaugas įsigijo netaikydama viešųjų pirkimų procedūrų ir nesilaikė patvirtintų vidaus tvarkų dėl komandiruočių išlaidų apmokėjimo.

2014 metais ministerija įsigijo paslaugų už 1 051,9 tūkst. Lt, jos pasirinktas renginių organizavimo ir aptarnavimo paslaugų pirkimo modelis (sutarties vertė – 6 000 tūkst. Lt) neužtikrino ekonomišką lėšų naudojimo ir kad būtų pasiektas viešųjų pirkimų tikslas – įsigyti paslaugų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas.

Ministerija suteikė galimybę diplomatinėms atstovybėms vykdyti atskirus mažos vertės pirkimus turtui įsigyti (už 748,5 tūkst. Lt, neįskaitant PVM), tiesiogiai apklausiant jų pasirinktus tiekėjus Lietuvoje, nors ministerija galėjo vykdyti centralizuotus pirkimus – atvirus konkursus.

Ministerija, sudarydama ES lėšomis finansuojamų projektų vykdymo terminuotas darbo sutartis, iš anksto nustatė nuolatinius priedus prie tarnybinio atlyginimo visam sutarties laikotarpiui (2014 m. skirta 44 tūkst. Lt) už aukštą kvalifikaciją, svarbių ir skubių darbų atlikimą, iki darbo sutarties sudarymo pareigybės aprašyme nenurodė visų numatomų darbų ir sudarė sąlygas iš anksto mokėti papildomą darbo užmokestį.

Įvertinus šiuos ir kitus audito ataskaitoje nurodytus dalykus, Užsienio reikalų ministerijai pateiktos rekomendacijos.

Vidaus reikalų ministerija ir jos valdymo sritis**Vidaus reikalų ministerija**

Dėl Vidaus reikalų ministerijos 2014 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkinių reikšmingų pastabų neturėjome.

Pateikėme pastebėjimus dėl viešųjų pirkimų vykdymo, valstybei svarbių objektų apsaugos, viešosios tvarkos užtikrinimo, valstybės remiamos teisėsaugos ir teisingumo institucijų pareigūnų sveikatos priežiūros ir buvusių vidaus tarnybos sistemos pareigūnų pensinio aprūpinimo, vidaus reikalų infrastruktūros ir paslaugų plėtros sričių, dėl netinkamų finansuoti Europos Sąjungos fondų ir bendrojo finansavimo lėšų grąžinimo, dėl valstybės biudžeto lėšų panaudojimo mokanti už priverstinės pravaikštos laiką ir dėl turto, įsigyto įgyvendinant Europos Sąjungos finansuojamus projektus, valdymo.

2014 m. prekių, paslaugų ir darbų už 4 131,5 tūkst. Lt pirkimai atlikti nesilaikant Viešųjų pirkimų įstatymo ir už 2 007,7 tūkst. Lt – nesivadovaujant Viešųjų pirkimų tarnybos rekomendacijomis ar teismų nutartimis analogiško pobūdžio bylose.

2011 metais Valstybės kontrolės pateiktos rekomendacijos dėl teisinio reglamentavimo formuojant valstybės politiką saugomų objektų apsaugos srityje iki šiol yra neįgyvendintos, nes nepatvirtintas konkrečių valstybei svarbių objektų sąrašas ir institucijos, atsakingos už apsaugos organizavimą. Be to, nei Vyriausybės nutarimuose, nei kituose teisės aktuose nenumatyti kriterijai, kaip ir kurie valstybinės reikšmės ir kiti svarbūs objektai turi būti saugomi valstybės, o kurie gali būti saugomi samdomos apsaugos. Dėl to negalėjome įvertinti, ar valstybės biudžeto lėšos, skirtos valstybei svarbių objektų apsaugai, panaudotos pagrįstai.

Valstybės sienos apsaugos tarnybai pavaldžios įstaigos – Pakrančių apsaugos rinktinė ir Ignalinos atominės elektrinės apsaugos rinktinė – 2014 metais 13 794 tūkst. Lt valstybės biudžeto ir Ignalinos atominės elektrinės eksploatacijos nutraukimo fondo lėšų panaudojo valstybei svarbiems objektams saugoti, nors tarnybai Valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymu tokia funkcija nenumatyta ir yra nebūdinga kaip institucijai, kurios pagrindinė funkcija yra sienos apsauga.

Viešojo saugumo tarnyba sudarė prielaidas neracionaliai naudoti žmogiškuosius ir finansinius (696,0 tūkst. Lt) išteklius, nes į statutines pareigas priėmė 40 asmenų, neatitinkančių pretendentams keliamų reikalavimų, o pareigūnams, nebaigusiems pirminio profesinio parengimo ir įvadinio mokymo kursų, suteikė vidaus tarnybos grandinio laipsnį ir už jį mokėjo priedus, šiuos asmenis išsiuntė į vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigos įvadinio mokymo kursus, nesudariusi trišalių rašytinių sutarčių, dėl to pareigūnai neįsipareigojo baigę kursus išstarnauti vidaus tarnyboje ne trumpiau kaip trejus metus arba, neištarnavus nustatyto laikotarpio, atlyginti visas su mokymu susijusias išlaidas. Tarnyba, nesudariusi trišalių sutarčių, rizikuoja, kad pareigūnams vidaus tarnybos sistemoje neištarnavus trejų metų gali būti neatlygintos patirtos mokymo išlaidos.

Teisės aktuose aiškiai nereglamentuota, kokios statutinių pareigūnų sveikatos priežiūros paslaugos, kurias teikia Vidaus reikalų ministerijos įsteigtos įstaigos – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos medicinos centras ir Sveikatos priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Trakų medicininės reabilitacijos centras, vykdančios joms pavestą valstybės remiamą teisėsaugos ir teisingumo institucijų pareigūnų sveikatos priežiūros funkciją, turi būti papildomai remiamos valstybės biudžeto lėšomis. Todėl negalėjome įvertinti, ar 4 802,2 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų šioms paslaugoms teikti panaudota teisėtai. Medicinos centras ir Trakų medicininės reabilitacijos centras, teikdami sveikatos priežiūros paslaugas ne tik

statutiniams pareigūnams, bet ir kitiems asmenims, vykdė su vidaus reikalų ministrui pavestomis valdymo sritimis nesusijusią veiklą.

Vidaus reikalų ministerijos autoūkis nevisiškai įgyvendino 2010 metais Valstybės kontrolės teiktas rekomendacijas ir toliau fiziniams bei vidaus reikalų valdymo sričiai nepriklausantiems juridiniams asmenims teikia mokamas viešajam sektoriui nebūdingas paslaugas, naudodamas valstybės turtą. Tai nesuderinama su Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nustatytais valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo visuomeninės naudos ir efektyvumo principais, o Autoūkio veikla, aprūpinant kito asignavimų valdytojo vadovaujamą Policijos departamentą ir jam pavaldžias įstaigas transporto priemonėmis ar atliekant jų priežiūrą, neatitinka biudžeto sandaros teisinių santykių reguliavimo.

Vidaus reikalų ministerija ir jai pavaldžios įstaigos dėl padarytų neteisėtų veiksmų iš programoms vykdyti skirtų valstybės biudžeto asignavimų grąžino 2 904,4 tūkst. Lt netinkamomis finansuoti pripažintų Europos Sąjungos fondų ir bendrojo finansavimo lėšų, taip panaudodamos lėšas ne programoms nustatytiems tikslams ar uždaviniams įgyvendinti.

Įgyvendinant Europos Sąjungos lėšomis finansuotus projektus įsigytą ir pagal pasaugos sutartis perduotą didesnės nei 12 mln. Lt įsigijimo vertės Vidaus reikalų ministerijos telekomunikacinio tinklo prie išorinių Europos Sąjungos sienų ir Vidaus reikalų ministerijos mobiliojo skaitmeninio radijo ryšio sistemos įrangą bei informacinių technologijų saugos priemones Vidaus reikalų ministerija ir jai pavaldi įstaiga Informatikos ir ryšių departamentas valdo nesivadovaudami Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nustatyto viešosios teisės principu, kuris nustato, kad sandoriai dėl valstybės turto turi būti sudaromi tik teisės aktu, reglamentuojančių disponavimą valstybės turtu, nustatytais atvejais ir būdais.

Ministerijos ir jai pavaldžios įstaigos Informatikos ir ryšių departamento sukurtos kontrolės sistemos turi trūkumų, nes šių įstaigų dalies turto inventORIZACIJA atliekama nesilaikant InventORIZACIJOS taisyklių.

Teismui vidaus tarnybos pareigūnės atleidimą iš vidaus tarnybos pripažinus neteisėtu, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba 2014 metais 97,7 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų panaudojo darbo užmokesčiui ir darbdavio valstybinio socialinio draudimo įmokoms už priverstinės pravaikštos laiką sumokėti, o ne tarnybai nustatytoms funkcijoms vykdyti. Biudžeto sandaros įstatymo 7 straipsnio 1 punkte nurodyta, kad asignavimų valdytojas ir jam pavaldžių biudžetinių įstaigų vadovai atsako už paskirtų asignavimų efektyvų, atitinkantį programoje nustatytus tikslus ir rezultatyvų panaudojimą

Įvertinus šiuos ir kitus audito ataskaitoje nurodytus dalykus, Vidaus reikalų ministerijai pateiktos rekomendacijos.

Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos

Policijos departamento 2014 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniams reikšmingų pastabų neturėjome, tačiau policijos skiriamos administracinės baudos apskaitoje neužregistruotos ir konsoliduotose finansinėse ataskaitose pateikta 14 647 tūkst. Lt mažesnė baudų pajamų suma, nors ir nedaro įtakos veiklos rezultatui, tačiau yra reikšminga Policijos departamento konsoliduotosios veiklos rezultatų ataskaitos sudarymui.

Pateikėme pastebėjimus dėl Policijos departamento veiklos bei tikslingo valstybės lėšų ir turto naudojimo vykdant policijai teisės aktuose nustatytus uždavinius (pavestas funkcijas).

Policijos departamentui pavaldžios įstaigos ėmė mokėstį už teisės aktuose nurodytų funkcijų vykdymą. Todėl teritorinės policijos įstaigos ir Lietuvos kelių policijos tarnyba 2014 metais gavo 382,8 tūkst. Lt pajamų už funkcijas, kurioms vykdyti skiriami ir naudojami valstybės biudžeto asignavimai.

Policijos įstaigos, naudodamosi valstybės turtu, teikė viešajam sektoriui nebūdingas paslaugas, kurias galėjo teikti verslo įmonės; Vilniaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas saugo institucijas, įstaigas ir kitus svarbius objektus, su jais nesudaręs sutarčių, kuriose būtų nurodytos šalių teisės, pareigos, atsakomybė ir apsaugos vykdymo būdai.

Policijos departamentas, kurio vadovas yra asignavimų valdytojas, pavaldžioms įstaigoms skyrė 290,2 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų Nacionalinei nusikaltimų prevencijos ir kontrolės programai įgyvendinti, tačiau neužtikrino, kad valstybės biudžeto lėšos būtų naudojamos rezultatyviai, kaip numatyta Biudžeto sandaros įstatyme: neužtikrino veiklos strateginio planavimo ir planingos veiklos principo nuoseklaus laikymosi; nekoordinavo ir nekontroliavo Nacionalinės nusikaltimų prevencijos ir kontrolės programos vykdymo, todėl pavaldžios įstaigos lėšas naudojo savo nuožiūra pasirinktoms prevencinėms priemonėms finansuoti, kurių dalis neatitiko tarpinstituciniame veiklos plane numatytų vertinimo kriterijų; nesudarė galimybės visuomenei gauti viešą informaciją apie Nacionalinės nusikaltimų prevencijos ir kontrolės programos vykdymą.

Policijos departamentas, kurio vadovas yra asignavimų valdytojas, nevykdė Lietuvos policijos įstatymo nuostatų, nekoordinavo ir nekontroliavo jam pavaldžių policijos įstaigų dalyvavimo savivaldybių veikloje, o policijos įstaigos vykdė ne bendras su savivaldybėmis programas, kaip numato Policijos veiklos įstatymas, o savivaldybių priemonės (gavo 1 250,7 tūkst. Lt savivaldybių biudžetų lėšų), kurių dalis nepriskirta policijos įstaigų vykdomai veiklai.

Policijos departamentas iš universiteto už 175 tūkst. Lt pirko vidurinės grandies policijos pareigūnų įvadinio mokymo paslaugas, nors įvadinio mokymo kursų organizavimas yra priskirtas Policijos departamentui pavaldžios įstaigos Lietuvos policijos mokyklos funkcijoms.

Policijos pareigūnų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo sistema neužtikrina, kad asmenys, baigę mokymąsi ir nustatytą laiką neištarnavę vidaus tarnyboje arba atleisti iš vidaus tarnybos jų pačių prašymu ar dėl jų kaltės, atlygintų visas su profesiniu mokymu susijusias išlaidas, kaip numato Vidaus tarnybos statusas.

Lietuvos policijos mokykla, nepasinaudojusi turto valdytojo teise kontroliuoti, ar panaudos gavėjas naudoja pagal panaudą gautą turtą pagal paskirtį ir sutartį, sudarė sąlygas panaudos gavėjui gauti pajamų iš jam perduoto valstybės turto nuomos.

Generalinis komisaras sudarė sąlygas pareigūnui vykdyti nacionalinio eksperto pareigas, neturint Užsienio reikalų ministerijos – institucijos, atsakingos už Lietuvos Respublikos dalyvavimo tarptautinėse misijose politikos įgyvendinimą, pritarimo.

Policijos departamentas neturi policijos sistemos investavimo strategijos ir prioritetų, todėl valstybės kapitalo investicijų lėšomis finansuoja naujus projektus, o ankstesniais metais pradėti ir neįgyvendinti projektai nebefinansuojami; neužtikrina nuoseklaus strateginio planavimo ir tinkamo visuomenės informavimo apie tai, kokios įstaigos ir kam naudojo valstybės kapitalo investicijoms skirtas lėšas. Policijos departamentas nepateikė patvirtintų investicijų projektų, kuriems per 2014 metus buvo panaudota 19 529 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, todėl negalėjome įvertinti įgyvendinamų projektų pagrįstumo. Policijos departamentas ir jam pavaldžios įstaigos už 2 803 tūkst. Lt valstybės investicijų lėšų įsigijo turto (tarnybinį transportą ir ūkinį inventorių), kurio pirkimas nelaikomas investavimu.

Policijos departamentas nevykdė policijos sistemos centrinės perkančiosios organizacijos funkcijos, todėl jam pavaldžios įstaigos alkoholio kiekio matuoklius galėjo įsigyti brangiau, vykdydamos atskirus mažos vertės pirkimus.

Policijos departamentas neįgyvendino ankstesnių auditų metu teiktų rekomendacijų –patikslinti Policijos departamento ir jam pavaldžių įstaigų struktūras taip, kad Finansų valdybos viršininkas ir finansų skyrių vedėjai arba viršininkai būtų tiesiogiai pavaldūs ir atskaitingi biudžetinės įstaigos vadovui; patikėjimo teise valdomą turtą, kuriuo naudojasi pavaldžios įstaigos, perduoti šioms įstaigoms Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nustatytais turto perdavimo būdais ir perdavimus įforminti teisės aktų nustatyta tvarka.

Įvertinus nurodytus dalykus, Policijos departamentui ir jam pavaldžioms įstaigoms pateiktos rekomendacijos.

Žemės ūkio ministerija

Dėl Žemės ūkio ministerijos 2014 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pastabų neturėjome. Nustatėme dalykus, lėmusius mūsų nuomonę dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio.

Nacionalinė žemės tarnyba neatliko gautinų sumų už parduotą žemę inventorizacijos, nesuderino gautinų sumų su žemės pirkėjais, apskaičiavo ne visų pradelstų gautinų sumų (įmokų, palūkanų, delspinigių) nuvertėjimą, o ministerija, neturėdama detalios informacijos apie bankų administruojamas išduotas lengvatines paskolas, negalėjo tinkamai apskaityti ilgalaikių gautinų sumų einamųjų metų dalies, apskaičiuoti amortizuotą savikainą ir įvertinti nuvertėjimo požymius.

Ministerijai teikėme pastebėjimus dėl valstybės lėšų naudojimo vykdant jai pavestas funkcijas.

Vykdydama kelionių organizavimo paslaugų sutartį ministerija pirkė aviabilietus, už juos sumokėjo 36,7 tūkst. Lt daugiau nei sutartyje nurodyta kaina.

Šilutės r. savivaldybė 452 tūkst. Lt ministerijos skirtų dotacijų melioracijai panaudojo ne pagal paskirtį – apraše nenumatytoms išlaidoms finansuoti. Ministerijai siūlome pareikalauti savivaldybės grąžinti ne pagal paskirtį panaudotas lėšas ir pervesti jas į valstybės biudžetą.

Valstybės 205 tūkst. Lt investicijos neužtikrino valstybės valdomos įmonės verslo vertės augimo ir investuoto kapitalo grąžos, nes lėšos panaudotos ne efektyvesnei įmonės veiklai užtikrinti, o neūkiškos veiklos padariniams – padengti skolas tiekėjams ir mokesčių administratoriams.

Ministerijos valdomos bendrovės į valstybės biudžetą laiku nepervedė priklausančių 862,8 tūkst. Lt dividendų, o ministerija priėmė nepagrįstus sprendimus – nemokėti palūkanų ir dividendus biudžetui pervesti dalimis. Siūlome užtikrinti skubesnį valstybei skirtų dividendų mokėjimą į biudžetą.

Kai kurios ministerijos valdomos bendrovės interneto svetainėse iki 2015 m. gegužės 31 d. nepaskelbė svarbius veiklos rodiklius apibūdinančių metinių pranešimų ir taip neužtikrino veiklos skaidrumo ir atskaitingumo visuomenei.

Ministerija ir Nacionalinė žemės tarnyba neracionaliai panaudojo 144,1 tūkst. Lt konsultacijoms apskaitos ir finansinės atskaitomybės sudarymo klausimais pirkti, nes, turėdamos pakankamai žmogiškųjų išteklių, pirkė konsultacijas, kurios atitinka specialistų pareigybių aprašymuose nurodytas ir Finansų ministerijai teisės aktuose numatytas funkcijas.

Ministerija respublikinį žirgų lenktynių renginį „Sartai-2014“ 136,6 tūkst. Lt suma finansavo be viešai paskelbtų organizavimo ir finansavimo taisyklių, neskaidriai teikė svečių maitinimo paslaugas ir joms panaudojo 27,8 tūkst. Lt, neturėdama teisinio pagrindo sumokėjo 13,8 tūkst. Lt už kitų valstybės institucijų ir privačios bendrovės vardu teiktus didesnius, nei galėtų būti leidžiama skiriant teisės aktuose numatytą valstybės pagalbą, prizus. Siekiant racionalaus ir skaidraus valstybės biudžeto lėšų panaudojimo, pagal įstatymu ministerijai suteiktą kompetenciją siūlome parengti žirgų lenktynių ir kitų panašių renginių organizavimo ir finansavimo tvarką, kurioje būtų nustatyti organizuojamų renginių atrankos kriterijai, tinkamos finansuoti išlaidos, jų dydžiai ir pan.

Ministerija nevykdė įstatymu pavestos pareigos parengti ir pateikti Vyriausybei tvirtinti atsinaujinančių energijos šaltinių gamintojų rėmimo programas. Pasiūlyta ministerijai įgyvendinti šias Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymu jai pavestas funkcijas arba inicijuoti įstatymo pakeitimą jų atsisakant.

Nacionalinė žemės tarnyba, vykdydama žemėtvarkos projektų rengimo sutartis, sudarytas pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymą ir Viešųjų pirkimų tarnybos įvertintas kaip niekines ir negaliojančias, 2014 metais paslaugų teikėjams sumokėjo 22 306,4 tūkst. Lt.

II. KITOS VALSTYBĖS INSTITUCIJOS IR ĮSTAIGOS

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija

Vyriausybės kanceliarijos 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenys visais reikšmingais atžvilgiais yra teisingi. Audito metu buvo nustatytos reikšmingos klaidos apskaitoje ir finansinėse ataskaitose, dėl kurių Vyriausybės kanceliarijai pateikėme pastabas. Vyriausybės kanceliarija audito metu geranoriškai bendradarbiavo, taisė nurodytas klaidas ir pati ėmėsi iniciatyvos peržiūrėti apskaitos duomenis, surasti ir ištaisyti kitas apskaitoje buvusias klaidas, kad pateiktų teisingą ataskaitų rinkinį.

Įvertinę lėšų ir turto naudojimą, valdymą ir disponavimą jais, konstatavome, kad iš esmės lėšos darbo užmokesčiui naudojamos tinkamai, lėšos Ministro Pirmininko rezidencijos rekonstrukcijai buvo panaudotos nepažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymų reikalavimų, kitos lėšos reikšmingiausioms išlaidų grupėms (komandiruotėms, ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto nuomai, komunalinėms, kitoms prekėms ir kitoms paslaugoms) ir turtas naudojami tinkamai. Vertindami atrinktus 2014 metais vykdytus viešuosius pirkimus esminių trūkumų nenustatėme. Nustatytiems nereikšmingiems trūkumams šalinti ir vidaus kontrolei stiprinti šiose srityse audito metu teiktos rekomendacijos, kurių įgyvendinimą stebėsime.

Vyriausybės kanceliarijai turėjome pastabų dėl turto naudojimo, nes kavinės ir bufeto patalpos suteiktos nesilaikant teisės aktų reikalavimų, bei dėl lėšų skyrimo, nes priemonės, skirtos Istorinės atminties puoselėjimo programai įgyvendinti, 2014 metais buvo atrenkamos nepakankamai skaidriai. Vyriausybės kanceliarija pripažino nustatytus trūkumus ir dalį jų ištaisė audito metu, taip pat informavo, kad priims būtinus sprendimus likusiems neatitikimams pašalinti artimiausiu metu.

Audito metu taip pat buvo atkreiptas dėmesys, kad Vyriausybės kanceliarijai nesuteikta pakankamų įgaliojimų užtikrinti, kad biudžeto lėšos, skirtos geros valios kompensacijoms už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą, būtų naudojamos nepažeidžiant teisės aktų, nes Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą įstatyme ir

Vyriausybės kanceliarijos nuostatuose nėra numatytos poveikio priemonės, kurias, esant nustatytiems pažeidimams, galėtų taikyti Vyriausybės kancleris.

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba

Tarnybos 2014 metų finansinių ataskaitų rinkinio ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenys visais reikšmingais atžvilgiais yra teisingi, dėl tarnybos vykdomų funkcijų (ūkio subjektų, teikiančių elektroninių ryšių ir pašto paslaugas, veiklos priežiūros, elektroninių išteklių skyrimo) pastabų neturėjome, tačiau teikėme pastebėjimus dėl tarnybos vykdomos programos priemonių finansavimo, lėšų valstybės kapitalo investicijoms planavimo, valstybės informacinių sistemų kūrimo, paslaugų įsigijimo, užmokesčių už tarnybos teikiamas paslaugas ir atliekamus darbus dydžių nustatymo.

Tarnyba programai vykdyti suplanavo 33 priemones, tačiau parengtose mokėjimo paraiškose asignavimams iš valstybės išdo sąskaitos gauti nurodė tik vieną priemonę. Taip buvo prarasta galimybė įvertinti paskirtų asignavimų naudojimo efektyvumą, nes tapo neįmanoma palyginti pasiektų rezultatų su jiems pasiekti numatytais asignavimais. Tarnyba atsižvelgė į Valstybės kontrolės pastebėjimus ir nuo 2015-01-01 mokėjimo paraiškas rengia pagal Valstybės ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių reikalavimus.

Tarnyba nepatvirtino investicijų projektų atrankos kriterijų ir jų reikšmių, nesudarė investicijų projektų atrankos komisijos ir 1 676,8 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų valstybės kapitalo investicijoms panaudojo neparengusi investicijų projektų. Todėl 2014 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio Valstybės investicijų programos vykdymo ataskaitoje nurodyta mažesnė valstybės kapitalo investicijų į atitinkamą sritį suma.

Tarnyba 2 425,2 tūkst. Lt vertės valstybės informacines sistemas kūrė nesilaikydama Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo reikalavimų dėl galimybių studijos rengimo, sistemų nuostatų ir duomenų saugos nuostatų projektų parengimo bei patvirtinimo.

Tarnyba, turėdama pakankamai žmogiškųjų išteklių funkcijoms atlikti, už 45,3 tūkst. Lt pirkto vertinimo ir teisines paslaugas ir taip neužtikrino racionalaus lėšų panaudojimo.

Tarnybos naudojamas teikiamų paslaugų ir atliekamų darbų tarifų apskaičiavimo bei pajamų ir sąnaudų balansavimo, įvedant koeficientą, būdas nėra reglamentuotas, todėl negalėjome įsitikinti, ar apskaičiuoti tarifai ir koeficientas pagrįsti tarnybos patiriamomis sąnaudomis. Tarnyba sutiko su pastebėjimu ir informavo, kad ketina parengti ir patvirtinti užmokesčių už tarnybos teikiamas paslaugas ir atliekamus darbus dydžių apskaičiavimo ir keitimo tvarką ir taip įtvirtinti aiškiai teikiamų paslaugų apmokestinimo sistemą.

Vytauto Didžiojo universitetas

Reikšmingų pastebėjimų dėl studijų ir mokslo sričių neteikėme. Valdymo srityje teikėme pastebėjimų dėl 2014 m. statybų ir remonto vykdymo, prekių ir paslaugų pirkimo ir nekilnojamojo turto nuomos.

Universiteto sukurta statybos ir remonto darbų planavimo, vykdymo ir kontrolės sistema neatitiko jai keliamų reikalavimų ir nepadėjo aptikti bei ištaisyti dalies klaidų. Dėl netinkamo medžiagų ir gaminių nurašymo negalėjome įsitikinti, ar nurašytas jų kiekis už 37,5 tūkst. Lt atitinka faktinį panaudojimą.

Viešųjų pirkimų ir Statybos įstatymų bei kitų teisės aktų pažeidimai rodo, kad universitetas neužtikrino tinkamos kontrolės vykdymo įgyvendinant statybos projektus, nes kartu su darbais

papildomai įsigijo darbo projektą už 60 tūkst. Lt, kuris neturėjo būti perkamas ir rengiamas. Be to, papildomų darbų už 471,8 tūkst. Lt nenumatė techniniame projekte, nors jie buvo būtini.

Universitetas įvykdęs mažos vertės pirkimus pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymą, nes sudaręs sutartį pakeitė pirkimo sąlygas ir pasirašė sutartis neterminuotam laikotarpiui, taip apribojo kitų tiekėjų galimybę siūlyti įsigyti darbus ir paslaugas, neužtikrino racionalaus 76,1 tūkst. Lt naudojimo. Taip pat, išnuomojo patalpas ir dviejų konkursų sąlygose nurodė neaiškius ir klaidinančius reikalavimus, pakeitė esmines vienos sutarties sąlygas, išsinuomojo patalpas visais atvejais neparengęs sprendimo pagrindimo, dviem atvejais neatliko pirkimo procedūrų ir trimis atvejais nepagrindė pasirinktų pirkimų būdų ir taip apribojo galimų nuomininkų ir nuomotojų konkurenciją ir neužtikrino racionalaus lėšų naudojimo. Dėl šio pastebėjimo universitetui pateikta rekomendacija.

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

Akademijos studijų ir mokslo srityse reikšmingų pastabų neturėjome. Valdymo srityje pateikėme pastebėjimų dėl lėšų planavimo ir panaudojimo kontrolės, statybų ir remonto darbų planavimo ir vykdymo, paslaugų įsigijimo ir nekilnojamojo turto (kultūros paveldo objektų) būklės, turto naudojimo ir nuomos.

Akademija, planuodama apgyvendinimo, maitinimo paslaugų pirkimus, netinkamai pritaikė mažos vertės pirkimo būdą ir faktiškai įsigijo paslaugų už 47 tūkst. Lt – 1,8 karto daugiau nei galėjo įsigyti. Taip apribojo galimybę dalyvauti kitiems tiekėjams ir neužtikrino viešumo. Įsigydama kelionių organizavimo paslaugas už 72,2 tūkst. Lt, neįsitikino patirtų išlaidų pagrįstumu, nes nepareikalavo, kad tiekėjas pagrįstų paslaugos kainą, kaip numatyta sutartyje. Taigi, akademija neužtikrino racionalaus ir teisėto lėšų panaudojimo.

Kultūros paveldo objektus (pastatus) akademija valdė ir naudojo nerūpestingai, nes nepakankamai dėmesio skyrė šio turto priežiūrai, kurių būklė avarinė/bloga. Šiuo atveju, neužtikrinamas kultūros paveldo objektų išsaugojimas, dėl kai kurių nesaugių konstrukcijų kyla grėsmė studentų ir darbuotojų saugumui.

Išnuomodama patalpas ir įrangą be viešo konkurso, ilgiau nei nustatyta teisės aktuose, mažesniais nuomos į kainiais arba neatlygintinai, akademija negavo dalies pajamų bei apribojo kitų tiekėjų konkurenciją.

Pateikus rekomendacijas dėl nustatytų dalykų, akademija 2015 m. ėmėsi veiksmų jiems pašalinti.

13 valstybinių mokslinių tyrimų institutų

Valstybiniams mokslinių tyrimų institutams pateikėme pastebėjimus dėl ilgalaikio valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo.

Keturi institutai neturi aiškaus plano, ką daryti su nereikalingu ar netinkamu (negalimu) naudoti turtu; penki institutai, nuomodami turtą, pažeidė teisės aktus: kai kurias patalpas išnuomojo be viešo konkurso, sprendimų nuomoti nesuderino su atsakingomis ministerijomis, sutartis sudarė ilgesniam laikotarpiui, nei leidžiama, nepagrįstai sumažino nuomos mokesčius ir negavo 95,6 tūkst. Lt pajamų, neperskaičiavo nuompinigių dydžio, kaip nurodyta sutartyse; trys institutai leido naudotis turtu neatlygintinai pasaugos, bendradarbiavimo ar kitokių sutarčių pagrindu ir taip negavo pajamų; keturi institutai, perduodami turtą pagal panaudą, nesilaikė teisės aktu reikalavimų, nes nenustatė turto naudojimo terminų, sprendimų nederino su atsakingomis institucijomis, taip pat turtą perdavė privatiems subjektams, kuriems tokia teisė nesuteikta; vienas

institutas, panaudos pagrindais perduodamas valstybės turtą mokslo ir technologijų parkų veiklai vykdyti, neužtikrino, kad turtas nebūtų išnuomojamas ar kitaip perduodamas naudotis tretiesiems asmenims. Kitas institutas, išnuomodamas turtą ir leisdamas jį parkui pernuomoti už gerokai didesnį mokestį, negavo dalies pajamų; trys institutai, išsinuomodami nekilnojamąjį turtą, nesilaikė teisės aktuose nustatytų procedūrų – jį išsinuomojo ne viešo konkurso būdu; penki institutai ne visą patikėjimo teise valdomą valstybės turtą įregistravo, o du – išregistravo iš Nekilnojamojo turto registro. Keturių institutų nuomos sutarčių juridiniai faktai taip pat neįregistruoti minėtame registre; vieno instituto bibliotekos fonduose yra XVI–XVIII amžiaus knygu, kurios, mūsų nuomone, galėtų būti pripažintos kultūros vertybėmis, o trijų institutų patalpose netinkamu teisiniu pagrindu veikia kitos biudžetinės įstaigos – Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos – filialai; trys institutai, įgyvendindami viešųjų įstaigų savininko ar dalininko teises ir pareigas, neužtikrino tinkamo atstovavimo valstybės interesams, nes neturi patvirtinę atstovavimo valstybės interesams viešosiose įstaigose taisyklių, nepasiekė ir neužtikrino, kad visi teisės aktuose įtvirtinti klausimai būtų priskirti viešųjų įstaigų visuotiniam dalininkų susirinkimui.

Institutams pateiktos rekomendacijos nustatytiems trūkumams ir pažeidimams pašalinti.

III. MOKESČIŲ IR KITI IŠTEKLIŲ FONDAI

VMI mokesčių fondas

Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo buhalterinė apskaita tvarkoma Mokesčių apskaitos informacinė sistema (MAIS). Jau ankstesnių mokesčių fondo auditų metu nustatėme sisteminių MAIS veikimo ir valdymo trūkumų, kurie didina duomenų pažeidžiamumo ir patikimumo riziką ir turi neigiamos įtakos tvarkant mokesčių fondo buhalterinę apskaitą, sudarant finansines ir kitas ataskaitas, kurios rengiamos ne sisteminėmis priemonėmis, o panaudojant tiesiogines užklausas, rankiniu būdu ar taikant kitas alternatyvias priemones. Tai kelia riziką, kad ataskaitose pateikti duomenys gali būti netikslūs.

Finansų ministerijos iniciatyva, siekiant nustatyti sistemos veikimo problemas, pasitelkus ekspertus 2014 m. buvo atliktas MAIS vertinimas. Jis patvirtino Valstybės kontrolės nustatytus MAIS veikimo ir valdymo trūkumus. Spręsti susikaupusias problemas pagal ekspertų pateiktas rekomendacijas Valstybinė mokesčių inspekcija planuoja 2015–2016 m. Kol nebus pašalinti MAIS veikimo trūkumai, nebus įmanoma užtikrinti, kad VMI mokesčių fondo buhalterinės apskaitos duomenys ir pagal juos sudarytų finansinių ir kitų ataskaitų duomenys būtų teisingi. Kadangi Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo buhalterinė apskaita ir toliau tvarkoma trūkumų turinčia MAIS, dėl to negalėjome įsitikinti, ar 2014 m. mokesčių fondo apskaitoje duomenys apie mokesčių mokėtojų mokesčines prievoles, jų vykdymą teisingai registruojami, grupuojami ir teisingai pateikiami finansinėse ataskaitose, kaip to reikalauja buhalterinės apskaitos tvarkymą, finansinių ataskaitų sudarymą reglamentuojantys teisės aktai.

Valstybinės mokesčių inspekcijos 2014 metų Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus ir fondus apyskaitos, sudarytos pinigų principu, jų duomenys apie per metus į biudžeto surenkamąsias sąskaitas gautas įplaukas yra teisingi, tačiau, kaip ir 2013 metais, negalėjome patvirtinti, kad gautos įplaukos teisingai sugrupuotos pagal pajamų rūšis ir teisingai paskirstytos biudžetams ir fondams.

Jau ne pirmus metus nustatome atvejų, kai Valstybinė mokesčių inspekcija ne visada gyventojų pajamų mokestį valstybės ir savivaldybių biudžetams paskirsto pagal tiems metams patvirtintus

rodiklius, taip pat yra atvejų, kai gyventojų pajamų mokestis nepervedamas savivaldybėms, kuriose yra gyventojų gyvenamoji vieta. Tai lemia sudėtingas gyventojų pajamų mokesčio paskirstymo biudžetams teisinis reglamentavimas, jam įgyvendinti priimti sudėtingi techniniai sprendimai kuriant MAIS. Tokiu būdu ne tik sukuriama papildoma administracinė našta mokesčių administratoriui, bet neužtikrinamas mokesčių mokėtojų sumokėtų mokesčių (šiuo atveju – gyventojų pajamų mokesčio) paskirstymo skaidrumas.

Šio audito metu vertinome mokesčių administratoriaus veiksmus administruojant ir apskaitoje registruojant dalį (iš daugiau kaip 20 Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamų) mokesčių ir kitų įmokų. Vertinome pelno, nekilnojamojo turto, akcizų už elektros energiją mokesčių, įmokų į Garantinį fondą prievolių vykdymo kontrolės ir apskaitos procedūras, taip pat mokesčių permokų (skirtumo) grąžinimo kontrolės ir teisėtumo procedūras. Nustatėme, kad dėl MAIS veikimo trūkumų mokesčių fondo apskaitoje buvo neteisingai pripažįstamos ir registruojamos pelno mokesčio pajamos.

Taip pat nustatėme, kad nepakankamai buvo kontroliuojami akcizų už elektros energiją, avansinių nekilnojamojo turto mokesčio ir įmokų į Garantinį fondą nemokantys mokėtojai, dėl to 2014 m. valstybės, savivaldybių biudžetai ir Garantinis fondas negavo dalies jiems priklausančių pajamų. Nepaisant to, kad mokesčių mokėtojai nesumokėjo dalies mokesčių ir / ar įmokų, kai kuriais atvejais jiems buvo grąžintas Pridėtinės vertės mokesčio skirtumas.

Valstybės išdas

Valstybės išde reikšmingais atžvilgiais finansinės ataskaitos parengtos teisingai, lėšos valdomos, naudojamos ir jomis disponuojama teisėtai.

Valstybės išdo finansinės ataskaitos nerodo tikro ir teisingo vaizdo apie valstybės biudžetui grąžintinas netinkamai panaudotas finansinės paramos lėšas. Išdas netinkamai panaudotas paramos lėšas registruotų savo apskaitoje kaip gautinas sumas, jeigu įstaigos užregistruotų jas savo apskaitoje, kaip grąžintinas į Valstybės išdą. Tačiau biudžetinės įstaigos apskaitoje skirtingai apskaito valstybės biudžetui grąžintinas netinkamai panaudotas lėšas, dažnai jas registruoja ne jų atsiradimo metu, bet faktiško gavimo į sąskaitą metu, o pats Valstybės išdas įvertinti, ar įstaigos pateikia visą informaciją, negali, nes informacijos apie pripažintas netinkamomis finansuoti lėšas iš kitų šaltinių (pvz. iš projektus administruojančiųjų institucijų) negauna. Dėl šios priežasties, nors išlaidų pripažinimo tinkamomis finansuoti terminas baigiasi, iki šiol nėra aišku, kuri dalis išlaidų jau dabar apskaitoje turėtų būti rodoma ne kaip Europos Komisijos, bet kaip projektus vykdančių įstaigų skola biudžetui.

Didžiąją dalį (daugiau kaip 90 proc.) duomenų apie valstybės biudžeto pajamas valstybės išdas gauna iš Valstybinės mokesčių inspekcijos. Gavęs šiuos duomenis juos registruoja apskaitoje ir pateikia finansinių ataskaitų rinkinyje. Nuo apskaitos pagal VSAFAS tvarkymo pradžios (2010 metų) auditoriai negauna tinkamų ir pakankamų įrodymų, kad Valstybinės mokesčių inspekcijos pateikiami duomenys yra tikri ir teisingi. Todėl to paties negalėjome pasakyti ir apie valstybės išdo pajamas.

2014 metais Finansų ministerija, nesilaikydama paskolos sutartyse nustatytos savivaldybių mokėtinų sumų įskaitymo tvarkos, kai kurioms savivaldybėms nepagrįstai atpigino skolinimąsi, o valstybė negavo dalies palūkanų pajamų.

Valstybės išdui pateiktos rekomendacijos.

IV. SAVIVALDYBĖS

Pateikėme pastebėjimus, dėl valstybės lėšų, skirtų valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) ir savarankiškomis funkcijoms įgyvendinti, racionalesnio ir aiškesnio planavimo ir naudojimo teisėtumo.

Savivaldybėse neužtikrinamas tinkamas valstybinės ir savarankiškos funkcijos (mokinių nemokamo maitinimo ir maitinimo paslaugų organizavimas) vykdymas. Savivaldybėms vis dar sudėtinga atlikti viešuosius pirkimus, kartojasi Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimai. Pažeidus teisės aktus 2014 m. panaudota 4 510, 9 tūkst. Lt lėšų. Netinkamai parengti pirkimų dokumentai ir atliktos procedūros turi įtakos maisto produktų ir maitinimo paslaugų kokybei – tiekėjams sudaromos galimybės juos tiekti savo nuožiūra ir savo nustatyta kaina. Įstaigose vykdoma maisto produktų kokybės ir vaikų maitinimo organizavimo kontrolė ne visais atvejais buvo tinkamai atliekama. Audito rezultatus apie maisto produktų kokybės ir vaikų maitinimo organizavimo kontrolės trūkumus pateikėme Vyriausybės kanceliarijai, kuri planuoja sudaryti tarpinstitucinę darbo grupę, kuri pateiktų pasiūlymus dėl maitinimo paslaugų veiksmingo organizavimo ir šių paslaugų teikimo priežiūros užtikrinimo.

Švietimo įstaigose maitinimo paslaugų tiekėjai neatlygintinai naudojami savivaldybių turtu, apmokama dalis jų patiriamų komunalinių išlaidų, tiekėjams neprivaloma naudoti kasos aparatų, o tai gali turėti neigiamą įtaką skaidriai grynųjų pinigų apskaitai ir daryti neigiamą poveikį mokesčių surinkimui ir kontrolei. Dėl to Finansų ministerijai rekomendavome inicijuoti teisės aktų pakeitimus.

Nėra tinkamai vykdoma valstybinė civilinės saugos funkcija: kai kuriose savivaldybėse nėra ekstremaliųjų situacijų valdymo planų, neįrengtos keliamus reikalavimus atitinkančios slėptuvės, neužtikrinamas visų gyventojų perspėjimas ir informavimas apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją, nes galima perspėti 51,5 proc. gyventojų, o Vilniaus mieste tik 7,8 proc. Informacija apie civilinę saugą savivaldybių interneto puslapiuose sunkiai surandama, neužtikrinamas privalomų civilinės saugos pratybų ir mokymų vykdymas. Savivaldybėse ne visais atvejais užtikrinama, kad būtų pasiekti civilinei saugai keliami tikslai ir būtų tinkamai pasirengta valdyti gresiančias ar susidariusias ekstremaliąsias situacijas, apsaugoti gyventojus pavojaus atveju. Vidaus reikalų ministerijai rekomendavome kompleksiskai spręsti slėptuvių poreikio savivaldybėse klausimą ir kartu su Finansų ministerija apsvarstyti teisės aktų pakeitimus dėl valstybės biudžeto lėšų poreikio ilgalaikiam turtui bei kitoms išlaidoms savivaldybėse padengti. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui rekomendavome nustatyti, prieš vykdant gyventojų perspėjimo sistemų plėtrą, dėl kokių priežasčių perspėjimo pranešimai nepasiekia paslaugos gavėjų, ir įvertinti galimybes dažniau ar numatyti kokiais atvejais naudoti šią perspėjimo priemonę.

Lėšos vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūrai, taisymui, tiesimui ir saugaus eismo organizavimui planuojamos nenuosekliai ir šiam procesui Lietuvos automobilių kelių direkcija ir savivaldybės neskiriama tinkamo dėmesio. Direkcija finansuotinus savivaldybių investicijų projektus ne visais atvejais atrenka pagal nustatytus kriterijus, o rodiklis, turintis įtakos savivaldybėms skiriamoms lėšoms apskaičiuoti, yra nepatikimas, nes ne visi vietinės reikšmės keliai inventorizuoti ir apskaityti. Dalis lėšų investicijoms į vietinės reikšmės kelius skiriama nerengiant investicijų projektų. Tai neatitinka bendros valstybės investicijų planavimo politikos. Todėl Susisiekimo ministerijai rekomendavome įvertinti būtinumą rengti investicijų projektus visiems savivaldybių kelių objektams finansuoti, kurie yra įtraukiami į tam tikrų metų Valstybės investicijų programą. Savivaldybėse trūksta kompleksinio požiūrio į vietinės reikšmės kelių plėtrą, investicijų planavimą ir projektų atranką.

Tikslinės dotacijos lėšos mokinio krepšeliui finansuoti naudotos ne pagal paskirtį Vilniaus miesto savivaldybėje. Savivaldybė, skirstydama ir naudodama šias lėšas (6 031,1 tūkst. Lt), pastaraisiais metais ignoruoja teisės aktų reikalavimus, nemažina kredito įsiskolinimo ir taip nesilaiko įstatymo viršenybės principo, kuris yra vienas pagrindinių vietos savivaldos veiklos principų. Švietimo ir mokslo ministerijai pateikta rekomendacija pareikalauti iš savivaldybės grąžinti ne pagal paskirtį panaudotas mokinio krepšelio lėšas. Rekomendaciją ministerijai pateikėme ir dėl aiškesnio teisinio reglamentavimo bei informacijos sklaidos perkant baldų iš mokinio krepšelio lėšų mokinio darbo vietai įrengti.

Socialinės globos įstaigų išlaikymui skirtos 864 tūkst. Lt tikslinės dotacijos lėšos dėl neteisingų duomenų apie valstybės išlaikomų vaikų skaičių Trakų rajono savivaldybei buvo skirtos didesnės nei priklauso, o Vilniaus miesto savivaldybėje įstaigoms paskirstytos neatsižvelgiant į šiomis lėšomis finansuojamų asmenų skaičių. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai rekomenduota imtis priemonių, kad būtų pašalintos neteisėto lėšų panaudojimo globos namų išlaikymui pasekmės. Ministerijai rekomendavome numatyti lėšų socialinės globos įstaigoms planavimo ir skyrimo papildomas kontrolės priemones.